

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜLKEMİZDE ANONİM ŞİRKETLERİN BİRLEŞMESİ VE
BİRLEŞMENİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

DEVİRİM TOPUZ

AĞUSTOS 2005

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜLKEMİZDE ANONİM ŞİRKETLERİN BİRLEŞMESİ VE
BİRLEŞMENİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Devrim TOPUZ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Faruk GÜÇLÜ

BOLU 2005

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Devrim TOPUZ'a ait "Ülkemizde Anonim Şirketlerin Birleşmesi ve Birleşmenin Muhasebeleştirilmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından İşletme Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye : Prof. Dr. Ergün İLTER

Üye : Prof Dr. Ali KARACA

Üye(Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Faruk GÜÇLÜ

Prof. Dr. Yaşar AKBIYIK
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür

ABSTRACT**MERGER OF JOINT STOCK COMPANIES AND ITS ACCOUNTING IN
OUR COUNTRY****Devrim TOPUZ****Master Thesis****Department of Business Administration****Thesis Advisor: Ass. Prof. Faruk GÜÇLÜ****August 2005, 138 Pages**

Merger is a principal way in which companies growth and expand. Merger can be defined as two types from the point of view economic and related to law. The scope of this study is restricted by merger concept as regards the shape legitimately.

According to Turkish Trade Act merger occurs by forming a new company by two or more companies via joining their assets and liabilities and ending their judicial personalities. Transfer is defined as transferring all the assets and liabilities of one joint stock company to the one taking over and continuation of judicial personality of the company that has taken over.

The aim of this study to examine the merger concept and its accounting in joint stock companies. The thesis consists of three chapters. In chapter 1, joint stock companies, the reasons of mergers and its developments are reviewed. In chapter 2, the legitimate framework mergers and regulations in Turkish jurisprudence are considered. In chapter 3, accounting of mergers and an empirical work are included.

ÖZET

ÜLKEMİZDE ANONİM ŞİRKETLERİN BİRLEŞMESİ VE BİRLEŞMENİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Devrim TOPUZ

Yüksek Lisans Tezi

İşletme Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Faruk GÜÇLÜ

Ağustos 2005, 138 Sayfa

Birleşme, şirketlerin büyüme ve gelişme yollarından biridir. Birleşme ekonomik ve hukuki olmak üzere iki şekilde tanımlanabilir. Bu çalışmanın kapsamı hukuki ve şekli şirket birleşmeleriyle sınırlandırılmıştır.

Türk Ticaret Kanunu'na göre birleşme iki veya daha fazla şirketin aktif ve pasiflerini birleştirerek tüzel kişiliklerini sona erdirip yeni bir şirket oluşturmaları şeklinde gerçekleştirilir. Devir ise, en az bir anonim şirketin, bütün aktif ve pasifini bir bütün olarak başka bir anonim şirkete devrederek, tasfiyesiz dağılması ve devralan ortaklığın pay senetlerinden devredilen şirkete verilmesi, devralan şirketin tüzel kişiliğini devam ettirmesi durumu olarak tanımlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı anonim şirketlerde birleşme ve birleşmenin muhasebeleştirilmesini incelemektir. Tez üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anonim şirketler ile şirket birleşmelerinin nedenleri ve gelişimi gözden geçirilmiştir. İkinci bölümde, Türk Hukukunda birleşmeler ile ilgili düzenlemeler incelenmiştir. Üçüncü bölümde, birleşmelerin muhasebeleştirilmesi ve örnek uygulamaya yer verilmiştir.

TEŞEKKÜR

Çalışmayı yürüttüğüm her aşamada, bana yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Faruk Güçlü'ye, tezin savunmasında yer alan değerli jüri üyeleri Prof. Dr. Ergün İLTER'e ve Prof. Dr. Ali KARACA'ya, çalışmak için bürosunu kullandığım Sayın Necdet Tor'a ve bu günlere gelmemde katkıları ölçülemeyecek kadar büyük olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ABSTRTRACT	iii
ÖZET	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	vi
TABLolar	xi
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ	1

BÖLÜM I

ŞİRKET BİRLEŞMELERİ ve ANONİM ŞİRKETLER

1.1. Birleşmenin Tanımı.....	3
1.2. Şirket Birleşmelerinin Sınıflandırılması	4
1.2.1. Ekonomik Faaliyet Alanlarına Göre Birleşmeler	4
1.2.1.1. Yatay Birleşme	4
1.2.1.2. Dikey Birleşme	4
1.2.1.3. Dairesel Birleşme.....	5
1.2.1.4. Çok Yönlü Dağılma İle Birleşme	5
1.2.2. Şirket Birleşmelerinin Hukuki Yapılarına Göre Sınıflandırılması	6
1.2.2.1. Şeklen Ortaya Çıkan Birleşmeler	6
1.2.2.1.1. Tröst.....	6
1.2.2.1.2. Holding	6
1.2.2.1.3. Konsorsiyum	7
1.2.2.1.4. Birleşme.....	7
1.2.2.1.5. Ele Geçirme	8
1.2.2.1.6. İş Ortaklığı	8
1.2.2.2. Biçimsel Olmayan Birleşmeler.....	9
1.2.2.2.1. Kartel	9

1.2.2.2.2. Centilmenlik Anlaşması	9
1.2.2.2.3. Çıkar Grupları	9
1.2.2.2.4. Havuzlama	9
1.3. Şirket Birleşmelerinin Nedenleri	10
1.3.1. Şirketlerin Büyüme İstekleri	10
1.3.2. Sinerji Etkisinden Yararlanma	10
1.3.3. Ölçek Ekonomilerinden Yararlanma	11
1.3.4. Şirket Birleşmelerini Hukuki Nedenleri	12
1.3.5. Finansal Nedenler	13
1.3.6. Şirket Birleşmelerinin Diğer Nedenleri	15
1.3.6.1. Etkin Olmayan Yönetimin Değiştirilmesi	15
1.3.6.2. Psikolojik Nedenler	15
1.3.6.3. Birleşmenin İçsel Büyümeden Avantajlı Olması	16
1.3.6.4. Rekabette Sağlanan Avantajlar	16
1.4. Şirket Birleşmelerinde İzlenen Yol	17
1.4.1. Anlaşarak Birleşme	17
1.4.1.1. Hisselerin Satın Alınması	17
1.4.1.2. Varlıkların Satın Alınması	18
1.4.2. Zorla Birleşme	18
1.5. Birleşmelerinin Başarıya Ulaşmama Nedenleri	19
1.6. Şirket Birleşmelerinin Gelişimi	20
1.6.1. ABD ve AB’de Şirket Birleşmeleri	20
1.6.2. Türkiye’de Şirket Birleşmeleri	23
1.7. Anonim Şirket Kavramı	25
1.7.1. Anonim Şirketlerin Temel Özellikleri	25
1.7.2. Anonim Şirketlerin Kuruluşu	26
1.7.2.1. Şirket Ana Sözleşmesinin Hazırlanması	26
1.7.2.2. Kuruluşun Ticaret Siciline Tescil ve İlanı	28
1.7.2.3. Ana Sözleşme Değişiklik İşlemleri	28
1.7.3. Anonim Şirket Türleri	29
1.7.3.1. Kuruluş Biçimleri Yönünden Anonim Şirketler	29
1.7.3.2. Tabi Oldukları Mevzuat Yönünden Anonim Şirketler	30

1.7.3.3. Sektörler Yönünden Anonim Şirketler	30
1.7.3.4. Sermayeleri Yönünden Anonim Şirketler	31
1.7.3.5. Özel Statülü Anonim Şirketler	32
1.8. Anonim Şirketlerin Tarihi Gelişimi	32

BÖLÜM II

BİRLEŞMENİN TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ VE ANONİM ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ

2.1. Türk Ticaret Kanunu Yönünden Şirket Birleşmesi	34
2.1.1. Birleşmenin Şartları	35
2.1.2. Birleşme Türleri	35
2.1.2.1. Devralma Yoluyla Birleşme	35
2.1.2.2. Yeni Şirket Kurulması Yoluyla Birleşme	36
2.1.3. Birleşme Kararı	36
2.1.3.1. Birleşme Bilançosunun Çıkarılması	37
2.1.3.2. Birleşmenin Hükümleri	37
2.1.3.3. Birleşme Sözleşmesi	38
2.1.4. Anonim Şirket Birleşmelerine Ait TTK Hükümleri	39
2.1.4.1. Bir Anonim Şirketin Diğer Bir Anonim Şirketle Birleşmesi	40
2.1.4.2. Birden Fazla Anonim Şirketin Yeni Kurulacak Bir Anonim Şirket Tarafından Devralınması Yoluyla Birleşme	41
2.1.4.3. Bir Anonim Şirketin Sermayesi Paylara Bölünmüş Bir Komandit Şirket İle Birleşmesi	42
2.1.4.4. Bir Anonim Şirketin Bir Kamu Tüzel Kişi Tarafından Devralınması ...	42
2.1.5. Birleşme Sürecinde Yapılması Gerekenler	43
2.1.5.1. Devrolunan Şirketin Yapacağı Genel Kurul	43
2.1.5.2. Devralan Anonim Şirketin Yapacağı Genel Kurul	44
2.1.5.3. Esas Sözleşme Değişiklik Metnin Hazırlanması ve Mahkemece Bilirkişi İncelemesinin Yapılması	45
2.1.5.4. Değiştirme Biriminin Hesaplanması	45

2.1.5.5. Yeni Kurulan Şirketin Tescil ve İlanı	46
2.1.5.6. Külli Halefiyet İlkesi Gereği Bazı Unsurların Devri	47
2.2. Vergi Kanunları Açısından Anonim Şirketlerin Birleşmesi.....	48
2.2.1. Kurumlar Vergisi Açısından Birleşme	48
2.2.2. Damga Vergisi Kanunu Yönünden Şirket Birleşmesi.....	51
2.2.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Yönünden Şirket Birleşmesi	52
2.2.4. Yabancı Sermayeli Bir Şirketler Birleşme Halinde Vergilendirme	52
2.3. Rekabet Hukuku Açısından Şirket Birleşmeleri.....	53
2.3.1. Rekabet Kurumunun Birleşmelere Etkisi	54
2.4. Sermaye Piyasasında Anonim Şirketlerin Birleşmesine İlişkin Esaslar	58
2.4.1. Esas Alınacak Mali Tablolar ve Bağımsız Denetim	58
2.4.2. Bilirkişi İncelemesi	59
2.4.3. Birleşme Oranının Hesaplanması	59
2.4.4. Uzman Kuruluş İncelemesi	60
2.4.5. Birleşme Sözleşmesi, Yönetim Kurulu Raporu ve Kurula Başvurularak Onay Alınması	61
2.4.6. Pay Sahiplerinin Bilgilendirilmesi	61
2.4.7. Sözleşmenin Onaylanması ve Sermaye Artırımı	62
2.4.8. Kurul Kaydına Alınma	63
2.4.9. Hisse Senetlerinin Teslim Esasları.....	59
2.4.10. Devralma Yoluyla Birleşme Sonrasında Ulaşılabilecek Sermaye Tutarı	63
2.4.11. Yeni Ortaklık Kurulması Suretiyle Birleşme Sonrasında Ulaşılabilecek Sermaye Tutarı	64
2.5. Bankacılık Sektöründe Birleşmeler	66

BÖLÜM III

BİRLEŞMELERİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE ÖRNEK UYGULAMA

3.1. Birleşme İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesinde Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler	69
3.2. Şirket Birleşmeleri İle İlgili Uluslararası Muhasebe Standartları.....	70
3.3. Birleşecek Şirketlerde Değerleme.....	70
3.3.1. Kayıtlı Değer	71
3.3.2. Net Aktif Değer	71
3.3.3. Piyasa Değeri	71
3.3.4. Tasfiye Değeri	72
3.3.5. İskonto Edilmiş Nakit Akışları Yöntemi	72
3.3.6. İşleyen Teşebbüs Değeri	73
3.3.7. Birleşmelerin Finansal Açıdan Değerlendirilmesi	73
3.4. Uygulama Örneği.....	74
3.4.1. Birleşme Mevzuatına Göre Yapılması Gerekenler	75
3.4.1.1. Y AŞ'nin Yapması Gerekenler	75
3.4.1.2. X AŞ'nin Yapması Gerekenler	76
3.4.2. Birleşme Sözleşmesinin Hazırlanması ve Birleşme İşlemleri	76
3.4.3. Muhasebe İşlemleri	78
SONUÇ	87
KAYNAKÇA	91
EKLER	97

TABLÖLAR

Tablo 1.7: Türlerine Göre Açılan, Kapan ve Sermayesi Artan Şirketler.....	33
Tablo 2.3.1: Rekabet Kurumunun Birleşme ve Devralmalar İle İlgili Yaptığı İncelemeler	56
Tablo 2.3.2: Birleşme ve Devralmalar Sonucunda Nihai Karara Bağlanan Dosyaların Sektörel Dağılımı	57
Tablo 2.8: Banka ve Şube Sayıları.....	66

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AŞ	: Anonim Şirket
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KDV	: Katma Değer Vergisi
KDVK	: Katma Değer Vergisi Kanunu
KVK	: Kurumlar Vergisi Kanunu
Md	: Madde
RKHK	: Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
SPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
ss.	: Sayfaları
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
VUK	: Vergi Usul Kanunu

GİRİŞ

Son yıllarda para ve sermaye piyasalarında yaşanan liberalleşme, ülkeler arasındaki gümrük duvarlarının kaldırmasına, uluslararası ticaretin serbestleşmesine, rekabetin yoğunlaşmasına ve şirketlerin çevresinin hızla değişmesine neden olmuştur. Hızla değişen ortamda şirketlerin varlıklarını sürdürebilmesi pazarın değişen koşullarını takip edebilmeleri ile mümkün olmaktadır.

Şirketlerin rekabetle başa çıkmada kullanabilecekleri en hızlı ve etkili yollardan biri birleşmedir. Birleşme ile şirketler ölçek ekonomilerinden yararlanarak maliyetlerini hızla düşürme, finansal durumlarını güçlendirme, farklı pazarlara girebilme, bilgi teknolojilerine daha fazla yatırım yapabilme böylece stratejilerini sürekli gözden geçirme olanağına kavuşur.

Ülkemizde Avrupa Birliği'ne tam üyelik hedefi şirket birleşmelerinin önemini artırmakta büyük bir kısmı KOBİ statüsünde olan anonim şirketlerin birleşme yoluyla büyümesi kısmen de olsa kamu otoritesi tarafından teşvik edilmektedir.

Devlet bir taraftan şirketlerin birleşme yoluyla büyümesini desteklemekte diğer taraftan tekelleri güç oluşturmaları beklenen birleşmeleri gözetim altında tutmaktadır. Özellikle aynı sektörde faaliyet gösteren şirketlerin birleşmesi Rekabet Kurumu'na incelenmektedir.

Bu çalışmanın konusu, ticari hayatta oldukça yaygın olan, kanunen yasak olmayan her türlü iktisadi maksat ve konuda kurulabilen anonim şirketlerin birleşmesidir. Ülke ekonomisi açısından küçük tasarrufları yatırıma yönlendirmesi, sermaye birikimini artırması gibi özellikleri olan anonim şirketlerin faaliyetleri esas olarak Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Çalışmanın konusuna, özel kanuna tabi anonim şirketlerden sadece bankalar dahil edilmiştir. Anonim şirketlerin başka ticaret şirketleri ile birleşmesi, anonim şirketin sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket tarafından devralınması ve/veya kamu tüzel kişi tarafından devralınmasına sadece Türk Ticaret Kanunu hükümleri dikkate alınarak değinilmiştir.

Üç bölümden oluşan tezin amacı, anonim şirket birleşmeleri mevzuatını yönden incelemek ve birleşmenin muhasebeleştirilmesini örnek üzerinde göstermektir.

İlk bölümünde, birleşmenin tanımı, nedenleri, faydaları ve gelişimi ile anonim şirketlerin kuruluşu, özellikleri ve türlerine yer verilmiştir. İkinci bölümde, Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu ve Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve Vergi Kanunları açısından birleşmelere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, birleşmenin muhasebeleştirilmesi, birleşen şirketin değerlemesi ve örnek uygulamaya yer verilmiş. Uygulama ile ilgili belgeler eklerde asıllarına uygun olarak gösterilmiştir.

BÖLÜM I

ŞİRKET BİRLEŞMELERİ ve ANONİM ŞİRKETLER

1.1. Birleşmenin Tanımı

Literatürde şirket birleşmeleri karşılığında çeşitli kelimeler kullanılmaktadır. Avrupa dillerinin çoğunda küçük söyleyiş ve yazılış farkları ile Latince kökenli bir sözcük ‘Fusion’ (Almanca), ‘Fusion’(Fransızca), ‘Fusione’(İtalyanca) kullanılır. Anglo-Sakson hukukunda ‘Consolidation’ ve ‘Amalgamation’ sözcükleri kullanılsa da yaygın olarak ‘Mergers’ sözcüğü kullanılmaktadır (Türk, 1986:3).

Füzyon sözcüğü Türk birleşme mevzuatının kaynağı olan Alman, İsviçre ve İtalyan hukuklarının ortak terimidir. Akgüç (1998), birden fazla şirketin ekonomik ve hukuki yönden biraraya gelmesinin füzyon olduğunu ifade ederek, füzyonun devralma ve birleşme olmak üzere genellikle iki şekilde gerçekleştiğini belirtmektedir.

Ancak, füzyon kelimesi ülkemizde yaygın olarak kullanılmaz. Füzyon kelimesinin yerine de yaygın olarak birleşme kelimesi kullanılır. Birleşme ile ilgili temel tanımlama, Türk Ticaret Kanunu’nda yapılmıştır. Bu tanıma göre birleşme; “iki veya daha fazla ticaret şirketinin birbiriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmaları veya bir yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesidir”. Yani birleşme, en az bir şirketin başka bir şirkete aktif ve pasifiyle alınması (devralma yoluyla birleşme) ya da, en az iki şirketin yeni kurulan bir şirkete tüm mal varlıkları ile bütün olarak devredilerek tasfiyesiz dağılması (yeni şirket kurulması yoluyla birleşme) şeklinde gerçekleşir.

Şirket birleşmeleri ile ilgili diğer bir tanım Rekabet Kanunu’nda yapılmıştır. Kanun da, “Bağımsız nitelikteki iki veya daha fazla teşebbüsün, yeni veya mevcut bir teşebbüs bünyesinde iktisadi anlamda bir araya gelmesi” birleşme

olarak kabul edilmiştir. Rekabet Hukuku birleşme ve devir kavramlarını birbirinden ayırmadığı gibi her türlü iktisadi beraberliği birleşme sayarak daha genel bir birleşme tanımı yapmıştır.

1.2. Şirket Birleşmelerinin Sınıflandırılması

Genellikle şirket birleşmeleri, ekonomik faaliyet alanlarına ve hukuki yapılarına göre sınıflandırılır.

1.2.1. Ekonomik Faaliyet Alanlarına Göre Birleşmeler

Büyüme yolu olarak birleşmeyi tercih eden şirketlerin birleşmeyi hangi yönde yapacakları, şirketlerin amaçlarına, özelliklerine, genel ekonomik koşullara ve faaliyette bulunulan ülkeye göre farklılık gösterir.

Ekonomik faaliyet alanlarına göre birleşmeler yatay, dikey, dairesel ve karma birleşme olmak üzere başlıca dört grupta toplanmaktadır. Birleşme kararı alınırken birleşmenin hangi yönde yapılacağı şirketler için önemlidir.

1.2.1.1. Yatay Birleşme

Yatay birleşme, aynı veya benzer ürünlerin üretim ya da satışını yapan iki veya daha fazla şirketin birleşmesidir. Bu türde birleşmeler rekabeti azalttığından sıkça kullanılmaktadır. Otomobil lastiği üreten iki işletmenin birleşmesi yatay birleşmeye örnektir. Yatay birleşme yoluyla üretim araçlarında uzmanlaşmaya gidilirken, firma ya da firmaların ortadan kalkması ile rekabet azalır.

Yatay birleşme ile, piyasa fiyatını artırmak isteyen firmalar Rekabet Hukuku'nun sınırlamaları ile karşılaşır.

1.2.1.2. Dikey Birleşme

Herhangi bir malın ya da hizmetin üretiminden satışına kadar farklı aşamalarında faaliyette bulunan şirketler arasında yapılan birleşmelerdir.

Dikey birleşme, bir şirketin ya geriye doğru kendisine girdi sağlayan şirketlerle ya da ileriye doğru kendi ürününü satın alan şirketlerle birleşmesi şeklinde olur. Bu türde birleşmelerle firmalar, tedarik ve pazarlama kaynaklarının kontrolünü sağlamış olurlar.

1.2.1.3. Dairesel Birleşme

“Aynı türe ilişkin olarak” da adlandırılan bu birleşmede, birbirleriyle ilgili işlerin birleşmesi söz konusudur (Ceylan, 1998:275). Ürettikleri mamuller birbiriyle ilişkili olmadığı halde, aynı dağıtım kanalını kullanan otomobil ve buzdolabı gibi dayanıklı tüketim malı üreten işletmelerin birleşerek aynı dağıtım kanalını kullanması, dairesele birleşmeye örnektir.

Aynı türe ilişkin mal ve hizmetlerin dağıtımını kontrol altına alındığı için bu tür birleşmelerde, pazarlama fonksiyonuna ilişkin sinerji etkisi görülür (Müftüoğlu, 1989:527).

1.2.1.4. Çok Yönlü Dağılma İle Birleşme

Aralarında mal hizmet üretimi ve pazarlaması konusunda benzerlik olmayan işletmelerin birleşmesidir. Çok yönlü dağılma ile birleşmelerde amaç, yatırımların birbirleriyle ilgisi olmayan konularda yapılmasıyla riskin azaltılmasıdır (Ceylan, 1998:275).

Bir ilaç şirketinin, saat üreten bir şirketle birleşmesi bu yöndeki birleşmeye örnek olarak verilebilir. Çeşitlendirme yapılarak riskin dağıtılması ve daha istikrarlı kazanç elde edilmesi amaçlanır. Bu tür birleşmelerle, sermaye çeşitli alanlara daha etkin bir şekilde dağıtmakta ve bununla birlikte daha nitelikli personel istihdamı sağlanabilmektedir (Diyarbakırlıoğlu, 1996:11).

1.2.2. Şirket Birleşmelerinin Hukuki Yapılarına Göre Sınıflandırılması

1.2.2.1. Şeklen Ortaya Çıkan Birleşmeler

Birimlerin bağımsızlıklarını koruyarak ortaya çıkardığı birleşmelerdir. Bu birleşme türleri kısaca aşağıdaki şekillerde gerçekleşir.

1.2.2.1.1. Tröst

Tröst, iki veya daha fazla işletmenin tekelci güç oluşturmak amacıyla tüzel kişiliklerini yitirerek, sermaye ve yönetimlerini birleştirmesidir. Tröstlerin yatırım ve oylama tröstleri olmak üzere başlıca iki türü vardır.

Yatırım tröstleri, uzman yöneticiler eliyle, sermaye kaynaklarının birleştirilerek en karlı alanlara ya da işletmelere sermaye yatırımı yapılması amacını güderler. Oylama tröstleri ise, bir işletmenin yönetimini ele geçirmek için, hisse senetlerinin temsil ettiği oy haklarını birleştirme amacını güderler. Oylama tröstlerinde piyasaya arz edilen hisse senetlerin çoğunluğu ele geçirilir. Şirketin yapacağı ilk genel kurul toplantısında ise, oylama ile yönetim ele geçirilir.

Tröstler, ABD’de ortaya çıkıp gelişmiştir. Bu nedenle tröstlerin kısıtlanması ile ilgili ilk düzenleme de 1890’da “Shearman Anti-tröst Kanunu” ile ABD’de yapılmıştır (Sabuncuoğlu ve Tokol, 2001:150). Bu kanun ile, hisse senetlerinin toplanması suretiyle oluşturulan tröstler yasaklanmıştır.

1.2.2.1.2. Holding

Holding, bir veya birden fazla şirketin pay senetlerinin büyük bölümünü elinde bulundurarak onların yönetim ve denetimine sahip olan şirkettir (Güçlü, 2003:165).

Sermaye şirketlerinin bir holding bünyesinde yönetim, sermaye ve denetim açısından bir araya getirmenin amacı, şirketlerin yönetim ve finansal yapılarını güçlendirmektir.

TTK’da holding tanımı yoktur. Sadece, TTK’nun 466. maddesinde “holding şirket” ibaresi yer almaktadır. Ülkemizde kurulan holdingler anonim şirket statüsünde kurulur, ana şirket bağlı şirketlerin hisse senetlerinin çoğunluğunu elinde bulundururken, bağlı şirketler de başka şirketlerin hisselerini alarak aşağıya doğru piramitleşen bir yapı oluştururlar (Güçlü, 2003:166). Kurulacak anonim şirketin faaliyet konusunda başka şirketleri yönetmek ibaresi bulunması gerekir.

Holdingler ilk olarak 19. yüzyılın sonlarında Amerika da kurulmaya başlanmışken Türkiye’de ki ilk holding 1961 yılında, çifte vergilendirmeden kurtulma amacıyla kurulmuştur (Müftüoğlu, 1989:450).

1.2.2.1.3. Konsorsiyum

Konsorsiyum, iki ya da daha çok firmanın büyük ihaleleri almak ve aldıkları projeleri gerçekleştirmek için finansal olanaklarını, teknolojilerini ya da diğer üstünlüklerini birleştirerek oluşturdukları geçici süreli ekonomik bütündür (Mucuk, 1993:52).

Bu tür birleşmelerde işletmeler hukuki bağımsızlıklarını yitirmedikleri için, projenin tamamlanmasıyla birlikte konsorsiyum kendiliğinden dağılacaktır. Konsorsiyumlar özellikle hava limanı, baraj, metro, oto yol gibi uzun yıllar süren projeleri gerçekleştirmek yaygın olarak kurulur.

1.2.2.1.4. Birleşme

Daha öncede tanımlandığı gibi birleşme, iki ya da daha fazla şirketin faaliyetini iktisadi ve hukuki yönden biraraya getirerek tek bir şirket haline dönüşmesi ya da küçük şirketlerin daha büyük şirketler tarafından devralınmasıdır.

Ancak, her devralma birleşme değildir. Birleşmede birleşen şirketin mal varlığı bütün olarak diğer şirkete geçer. Bunun karşılığında yeni kurulan veya devralan şirketin hisse senetleri alınır. Bu açıdan bakıldığında nakit karşılığı devralma veya bir holding içerisinde hukuki varlıklarını koruyarak devralma birleşme kabul edilemez.

1.2.2.1.5. Ele Geçirme

Ele geçirme adından da anlaşılacağı gibi, bir şirketin ortaklarından ortaklık paylarının alınması ve böylece şirketin yönetimine sahip olmaktır. Ele geçirmeyi diğerlerinde ayıran unsur, satın alma işleminin bazı ortakların arzu etmemesine karşın devrin gerçekleşmesidir. Ele geçirmenin sonunda şirket ekonomik bağımsızlığını kaybeder ve diğer şirketin eline geçer.

1.2.2.1.6. İş Ortaklığı

Son yıllarda ticari hayatta oldukça sık rastlanan bir ortaklık türü olan iş ortaklığı, yeni yatırım alanlarına girilmesi, teknik ve ekonomik bir takım engellerin aşılması, yüksek maliyet gerektiren faaliyetlerin birlikte üstlenilmesi ve daha da önemlisi, faaliyete konu olan riskin müştereken paylaşılması gibi, konularda teşebbüslere büyük avantajlar sağlamakta ve oldukça rağbet gören bir işbirliği modeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

İş ortaklığı, yeni kurulan bir işletme olabileceği gibi daha önceden kurulmuş birkaç işletmenin mevcut bölümlerinin birleştirilmesiyle de oluşturulabilir. İş ortaklığı ilişkisi içerisinde yer alan teşebbüsler arasındaki işbirliğinin esnekliği ve hukuki birleşmelerden farklı olarak çözülme ve tasfiyenin kolaylığı, bu tip işbirliklerinin yaygın olarak tercih edilmesine yol açmaktadır.

Yararlarına ve yaygınlığına rağmen iş ortaklığının kendine ait yasal bir düzenlemesi yoktur. Çok farklı amaç ve şekillerde ortaya çıkabilmesi nedeniyle, tam anlamıyla neyi ifade ettiğini belirlemek oldukça güçtür. Ayrıca, doktrinde bu konuda tam bir terim birliği bulunmamak, iş ortaklığı yerine “joint-venture”, “ortak

teşebbüs”, “müşterek iş ortaklığı”, ve “müşterek teşebbüs” gibi farklı terimler kullanılmaktadır.

1.2.2.2. Biçimsel Olmayan Birleşmeler

1.2.2.2.1. Kartel

Biçimsel olmayan birleşmeler arasında en çok karşılaşılan kartellerdir. Kartel, aynı dalda çalışan iki ya da daha fazla işletmenin rekabeti azaltmak veya ortadan kaldırmak için tüzel kişiliklerini koruyarak yaptıkları anlaşma ile oluşturulan birliktir. Piyasadaki rekabeti ortadan kaldırmaya yönelik ya da bir işletmenin etkinliğini artırmaya yönelik kurulabilirler.

Kartel piyasada güçlü ve etkili firmalar tarafından kurulur. Bir çok çeşidi olmasına rağmen kartel deyince akla fiyat karteli gelir (Müftüoğlu, 1989:481). Fiyat kartelinde, karteli oluşturan firmalar aralarında anlaşarak piyasalardaki fiyat rekabetini ortadan kaldırmayı amaçlarlar. Türkiye’de de çimento sektörü gibi bazı sektörlerde kartelleşme eğilimleri görülmektedir.

1.2.2.2.2. Centilmenlik Anlaşması

Centilmenlik anlaşmaları, işletmeler arasında karşılıklı güven esasına dayanan, yasal açıdan bağlayıcı nitelikte olmayan belli amaçların gerçekleştirilmesine yönelik yazılı veya sözlü anlaşmalardır (Doğan, 1995:62). İki veya daha fazla işletme, aralarındaki rekabeti kaldırmak amacıyla centilmenlik anlaşması yapabilir.

1.2.2.2.3. Çıkar Grupları

Çeşitli işletmelerin hisse senetlerinin genellikle aile bireylerinden veya birbirine yakın kişilerin elinde toplanmasıdır. Söz konusu grubun ayrı ayrı işletmeleri tek bir amaç doğrultusunda yönetebilmesini ifade eder.

1.2.2.2.4. Havuzlama

Aralarında rekabet olan şirketlerin fiyatları, patentlerini veya pazarlarını bir araya toplamak için oluşturdukları işbirliğidir.

1.3. Şirket Birleşmelerinin Nedenleri

Şirket birleşmelerinin pek çok nedeni olmasına rağmen, işletmelerin büyüklüğü, yönetim felsefesi, işletmenin içinde yer aldığı çevrenin dinamik olup olmaması, ülkenin gelişmişlik düzeyi gibi faktörlerin etkisiyle birleşme nedenleri farklılık göstermektedir (Diyarbakırlıoğlu, 1996:25). Bu nedenle şirketlerin birleşme nedenleri kısaca açıklanacaktır.

1.3.1. Şirketlerin Büyüme İstekleri

Büyüme, işletmelerce başarılması zorunlu bir olgudur. Büyümeyi gerçekleştiremeyen işletmelerin varlıklarını devam ettirebilme şansı azalır. Bunun için her işletme ekonomik gücünü arttırmak için büyümek ister.

Şirketler büyüme ile büyük ölçekte faaliyette bulunmanın avantajlarından yararlanma, yeni teknolojiler elde etme, kârlarını artırma, risklerini azaltma ve şirket değerini yani, hissedarlarının servetini arttırmayı amaçlarlar.

Şirketler genelde iki şekilde büyüyebilirler. Bunlardan ilki içsel büyümedir. İçsel büyüme şirketlerin normal çalışma süreçleri sonunda oluşturdukları ya da dışarıdan sağladıkları fonları yeni projelere yatırarak gerçekleştirdikleri büyümelerdir. İçsel büyüme satışları artırarak, yeni ürün alanlarına girerek ya da yeni hizmetler üreterek veya benzer yollarla olabilir. İkinci büyüme şekli olan dışsal büyüme şirketlerin yalnız kendi yarattıkları olanaklarla büyüme yerine, diğer şirketlerle kısmen ya da tamamen satın alarak veya diğer bir şirket veya şirketlerle birleşerek büyümeleridir (Aydın, 1997:12). Birleşme yoluyla büyüme, doğru kullanıldığında içsel büyümeden daha hızlı ve pratik bir yol olabilmektedir.

1.3.2. Sinerji Etkisinden Yararlanma

Birleşmelerde sinerji, yeni şirketin kendini oluşturan şirketlerin değerinden daha yüksek değere sahip olması ile meydana gelir.

Sinerji etkisi şu nedenlerden kaynaklanabilir (Aydın, 1997:12);

- Faaliyet etkinliğinin artmasına bağlı olarak faaliyet giderlerinin azalması ve kâr marjının yükselmesi,
- Şirketin finansal yapısının düzelmesi, daha düşük borçlanma maliyetinin düşmesi, kapasitesinin genişlemesi sonucu sermaye maliyetinin azalması,
- Pazarda etkinliğinin, pazar gücünün artması,
- Yönetim becerisinin yükselmesi.

Birleşmelerde sinerji etkisi, birleşen şirketlerin güçlü yönlerinden yararlanma şeklinde görülmektedir. Örneğin, A şirketi pazarlamada güçlü fakat araştırmada zayıf iken, B şirketi pazarlamada zayıf araştırmada güçlü olabilir. Eğer bu iki şirket birleşirse, zayıf yönlerini elimine edip, güçlü yönlerinin avantajlarından yararlanarak toplam kazançlarını arttırabilirler (Diyarbakırlıoğlu, 1996:15). Sinerji etkisi, işletmelerin üretim, pazarlama, tedarik, finansman, yönetim ve diğer işletme fonksiyonlarına yönelik olarak görülebilir.

Birleşmenin yönlerine göre sinerji etkisi genellikle yatay ve dikey birleşmelerde meydana gelir. Karma birleşmelerde ise sinerji etkisinden yararlanma daha sınırlıdır. Yatay birleşmelerde sinerji etkisi, dağıtım kanallarının daha etkin kullanılması, promosyon ve diğer tanıtım giderlerinden tasarruf sağlanması şeklinde görülmektedir. Dikey birleşmelerde sinerji etkisi, yeni teknolojilerin elde edilmesi ve üretimi çeşitlendirme olanaklarının genişlemesi suretiyle piyasa kontrol gücünün artması ile ortaya çıkmaktadır. Karma birleşmelerde farklı sektörlerdeki şirketlerin birleşmesi ile oluşan portföy etkisi, kârlılığı olumlu yönde etkileyerek işletme riskini diğer işletmelere kıyasla azaltır.

1.3.3. Ölçek Ekonomilerinden Yararlanma

Ölçek ekonomileri, birim zamandaki çıktı miktarı ile ölçülen üretim kapasitesi artarken, ortalama maliyetin düşmesi olarak tanımlanmaktadır (Üreten 1997:275). Ölçek ekonomilerinin yararları Akgüç (1998) tarafından şöyle ifade edilmektedir:

- Mevcut üretim araçlarının daha verimli kullanılmasını ve atıl üretim araçlarının üretime katılmasını olanaklı kılar.
- Birleşen şirketler daha büyük kapasiteye sahip olmalarına karşılık, daha az sayıda üretim aracını kullanarak daha fazla ürün elde ederek ölçek ekonomilerinden yararlanabilirler.
- Birleşme, firmalar arası teknik bilgi akışını kolaylaştırdığı gibi büyük araştırma ve geliştirme projelerinin uygulanmasına da olanak verebilir.
- Birleşme sonucu firmanın büyümesi, piyasadaki gücünü arttırdığı gibi, pazarlama fonksiyonunu daha etkili biçimde yürütmesine olanak verebilir.
- Firma büyümenin bir sonucu olarak bazı girdilerini daha ucuza sağlamak olanağını elde edebilir.
- Örgütlenmede de birleşme önemli tasarruflar sağlayabilir.

Birleşmelerde ölçek ekonomilerinden yararlanılması belli bir sınıra kadar mümkündür. İşletmeler büyürken ölçek ekonomileri giderek azalan yararlar sağlamaya başlar ve belli bir büyüklükten sonra sabit veya ölçeğe göre azalan getiri durumuna geçilir. Bu sınır işletmenin optimum ölçek büyüklüğüdür. Optimum ölçek büyüklüğü, ortalama birim maliyetin en aza indirildiği, kâr ve kârlılığın en fazla olduğu büyüklüktür. Optimum ölçek büyüklüğünün aşılması negatif ölçek ekonomileri yaratması nedeniyle birim maliyet yükseltecektir.

1.3.4. Şirket Birleşmelerini Hukuki Nedenleri

Şirket birleşmeleri vergi yasalarında yapılan bazı düzenlemelerle özendirilmiştir. İçsel büyüme ile yapılan yatırımlarda da, yatırım indirimi, fon kullanımı gibi bazı vergisel avantajlar sağlanmıştır. Ancak, bunların daha uzun

formaliteleri gerektirmesi ve daha küçük boyutlarda olması nedeniyle, birleşmelerde olduğu kadar özendirici değildir.

Vergi avantajlarından faydalanma birçok birleşmenin temel nedeni olmaktadır. Şirketler birleşme yoluyla, kar veya zararlarını ileri ve geriye taşıyabilirler. Yani karlı bir işletme, zarar eden bir işletmeyi satın alarak, bu zararı mahsup yapmak suretiyle vergiden avantajı sağlayabilir (Ertaş, 1998:48). Yani, şartlar yerine getirildiğinde bir işletmenin, geçmiş yıl zararları, satın alan işletmenin kurum kazancından indirilebilmektedir.

1.3.5. Finansal Nedenler

İşletme birleşmelerinin finansal yönden sağladığı avantajların başlıcaları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Hızlı büyüyen işletmeler büyümelerini finanslamada güçlüklerle karşılaşabilirler. Bu işletmeler büyümelerini durdurmak yerine, düşünülen büyümeyi finanselemek için gerekli olan likiditeyi, bu imkana sahip başka işletmelerle birleşerek elde edebilirler.

- Fon fazlası olan şirketler bu fonları, sabit gelir getiren menkul kıymetler satın almanın yanı sıra, temettü ödemeleri, veya başka bir şirketi satın alma gibi amaçlarla kullanabilirler.

- Birleşmelerin çoğu zaman sermaye maliyetini düşürdüğü yolunda görüşler vardır. Örneğin, bir işletmenin kullanılmayan borç kapasitesi var ve birleşme sonunda bu kapasiteden faydalanıyorsa, doğal olarak, sermayenin maliyetinde bir düşüş olacaktır.

- Genellikle, büyük işletmelerin küçük işletmelerle birleşmelerinin en önemli nedeni, öz sermayelerinin verimliliğini arttırmada kaldıraç faktöründen faydalanmaktır. Birçok küçük işletme sahipleri, borç kullanmayı istemezler. Bu

nedenle de borç oranları düşüktür. Borçtan daha fazla faydalanarak öz sermayelerinin verimliliğini arttırmayı düşünen büyük işletmeler, bu tür işletmelerle birleşerek borçlanma kapasitesini arttırabilirler.

- Büyük miktarlarda menkul kıymet ihracı, ihrac maliyetlerinde de tasarruf sağlayarak, sermayenin maliyetinde azalmalara neden olabilecektir. Böylece menkul kıymet ihrac masrafları, her bir işletmenin ayrı ayrı katlanacakları ihrac masraflarından daha az olacaktır (Aydın, 1997:20).

- Birleşen şirketlere büyüklükleri nedeniyle güven artar, bu da firma riskini azaltır. Firma riskinin azalması daha düşük faizle borçlanmayı olanaklı kılar. Birleşme, finansal güçlüğü olan bir şirketin kârlılığını arttırır ve iflas riskini önemli ölçüde azaltır (Berk, 1998:443).

İçsel büyümede yatırımların finansmanı için mevcut fonlar veya dışarıdan sağlanan fonlar kullanılır. Birleşmenin finansmanında içsel fonların kullanılması halinde içsel büyüme ile birleşme arasında bir farklılık olmaz. Ancak birleşme nakit yerine hisse senetleri ile finanse edilirse, birleşme ek bir finansman gerektirmeden gerçekleşebilir.

Bir firmanın tek başına yeni bir ürün geliştirdiği, yeni üretim teknolojisi uyguladığı, yeni örgütlenme şekilleri denediği durumlarda belirsizlik daha fazla ve dolayısıyla bu amaçla yapılan yatırımlarda zarar etme olasılığı daha yüksektir. Birleşme ile denenmiş ve gelir sağlama kapasitesi saptanmış, üretim araçları ve üretim teknolojisi edinileceğinden risk çok daha azdır.

Durgun veya düşük büyüme hızına sahip bir sektör veya iş kolundaki bir firma, daha hızlı büyüyen ve büyüme potansiyeli olan daha kârlı sektörlerle yatırım yaparak faaliyet alanını çeşitlendirmek isteyebilir. Çeşitlendirme, herhangi bir şirketin faaliyette bulunduğu endüstrilerin sayısının arttırılmasını ifade etmektedir (Akgüç, 1998:895). Yöneticiler, çeşitlendirme sonucunda firma kârlarının daha istikrarlı olacağını ve firma riskinin azalacağını beklemektedirler.

Tek bir mamul çeşidi ile piyasaya çıkmak, şirketi mevsimlik veya periyodik dalgalanmalar, moda değişimleri, yeni rakipler gibi bir takım risklerle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu nedenler, yeni bir mamul üretmeyi isteyen, ancak bunu riskli bulan şirketleri birleşmeye yöneltmektedir.

1.3.6. Şirket Birleşmelerinin Diğer Nedenleri

Şirket birleşmelerinin diğer nedenleri ise; etkin olmayan yönetimin değiştirilmesi, psikolojik nedenler, birleşmenin içsel büyümeden avantajlı olması ve rekabetten sağlanan avantajlar olarak sıralanabilir.

1.3.6.1. Etkin Olmayan Yönetimin Değiştirilmesi

Yetenekli bir yönetimden yoksun bulunan ve yüksek yetenekli yöneticiler bulma ve çalıştırma olanağı sınırlı firmalar, yetenekli bir yönetime sahip firmalarla birleşerek yönetim sorunlarını çözebilirler. Kötü yönetilen şirketin etkin olarak kullanılamayan aktifleri birleşmesi sonunun da daha etkin olarak kullanılabilir (Ertaş, 1998:48).

1.3.6.2. Psikolojik Nedenler

İşletme birleşmelerinde ekonomik nedenler ön planda tutulmasına rağmen, psikolojik nedenlerin de önemli rol oynadığı gözlenmektedir. Kişilerin, yönetsel ve finans alanındaki yeteneklerini gösterme arzusu, daha büyük organizasyonları yönetme tutkusu ve işletmenin devamını güvenceye alma düşüncesi birleşme kararlarında etkili olabilmektedir.

Yöneticiler genellikle, prestiji azalan ve değeri düşen şirketlerini prestiji yüksek olan bir şirketle birleştirmekle kendi itibarlarının da yükseleceği inancında olmaktadır.

1.3.6.3. Birleşmenin İçsel Büyümeden Avantajlı Olması

Şirketlerin içsel büyüme yoluyla büyümelerini gerçekleştiremedikleri durumlarda birleşmeye yönelmeleri tek yol olmaktadır. Belli bir ölçek büyüklüğüne ulaşan şirketler için içsel büyüme, pahalı ve zaman alıcı olabilir. Bu şirketler dışsal büyümeyi tercih ederek dışsal büyümenin avantajlarından yararlanma yoluna giderler.

İçsel büyümede yeni bir ürünün üretilmesi için gerekli olan yatırımların gerçekleştirilmesi, bu ürünü piyasada tutundurma ve dağıtım kanallarının oluşturulması uzun bir süreyi gerektirir. Halbuki mevcut tesisleri, yerleşmiş bir ürünü olan ve pazarda tanınan bir şirketle birleşme büyüme süresini kısaltır.

Bunun yanında, talebin ani artış gösterdiği dönemlerde birleşme, üretim kapasitesinin kısa sürede artırılarak pazar payının büyütülmesini ve pazardaki elverişli durumdan gecikilmeden yararlanmayı olanaklı kılar.

1.3.6.4. Rekabette Sağlanan Avantajlar

Birleşme sonrasında varlığı devam eden şirket, büyüklüğün sağladığı olanaklarla rakip şirketlere karşı daha elverişli konuma geçerek, rekabet avantajlarına sahip olacaktır. Birleşme ile rekabette sağlanan başlıca avantajlar şunlardır (Diyarbakırlıoğlu, 1996:21):

- Yeni pazarlama alanları elde etme,
- Genişleyen bir pazarda pazar payını artırma veya yeni pazarlara girmek için ek kapasite oluşturma ve pazar koşullarına uyum sağlama,
- Mevcut üretim hattına yeni üretim hattı eklenerek talebin karşılanması ve demode olmuş üretimi yenileme,
- Fiyat tespitinde daha etkin olma,
- Marka, lisans ve patent haklarını elde etme,
- Sabit giderlerde, alımlarda, reklam ve ulaştırma gibi alanlarda sağlanacak tasarruflarla maliyetin düşmesi,

- İşgücünün uzmanlaşması ile verimliliğin artması.

Diğer yandan, aynı endüstri dalında faaliyette bulunan firmaların birleşmeleri halinde aralarındaki rekabet ortadan kalkacağı, eşgüdümlü fiyat ve üretim politikası izlenme olanağı elde edilebileceği gibi, bu firmaların piyasa üzerindeki denetimleri de içsel büyümeye kıyasla daha hızlı, fakat daha az riskli bir şekilde artabilir (Akgüç, 1998:900).

1.4. Şirket Birleşmelerinde İzlenen Yol

Bir şirket, diğer bir şirket veya şirketlerle birleşirken anlaşarak veya zorla birleşme yollarından birini tercih eder.

1.4.1. Anlaşarak Birleşme

Bu yöntemde birleşmeler, genellikle şirket yöneticileri arasında, dostça bir atmosferde karşılıklı görüşmeler yapılması temeline dayanır. Anlaşarak birleşmede, alıcı ve satıcı şirket yönetimi karşılıklı görüşmelerde birleşme koşulları, değişme oranı, fiyat ve ödeme yöntemi gibi konularda anlaşılır. Bütün ayrıntıları ile yapılan görüşmelerden sonra, yapılan planlar her iki şirketin hissedarlarının onayına sunulur.

Anlaşarak birleşme, hisselerin veya varlıkların satın alınması olmak üzere iki şekilde yapılabilir.

1.4.1.1. Hisselerin Satın Alınması

Hisselerin satın alınması yoluyla birleşmede, alıcı şirket satıcı şirketin hisse senetlerinin tamamını veya bir kısmını satın alır. Hisse senetlerinin tamamının alınması ile yapılan birleşmede, alıcı şirket satıcı şirketin tüm varlık ve borçlarını üstlenir. Birleşmeden sonra alıcı şirket satın aldığı şirketi, bağlı bir şirket veya bölüm olarak devam ettirebilir veya şirketin varlığını sona erdirebilir.

1.4.1.2. Varlıkların Satın Alınması

Varlıkların satın alınması şeklindeki birleşmede alıcı şirket satıcı şirketin varlıklarını satın alır ve borçlarını taahhüt eder. Bu yöntemde, alıcı şirketin satıcı şirketin varlıkların bir kısmını satın alması ve yalnızca bazı borçlarını üstlenmesi de söz konusu olabilmektedir. Satıcı şirket bütün varlıklarını satarsa, tasfiyeye girerek borçlarını öder, kalan fonları hissedarlarına dağıttıktan sonra varlığı sona erer. Söz konusu firma, aktiflerinin karşılığı olduğu değerleri başka alanlara yatırarak faaliyetine devam da edebilir.

1.4.2. Zorla Birleşme

Bu şekildeki birleşme, satıcı şirket yönetiminin karşı olmasına rağmen alıcı şirketin birleşmenin gerçekleştirilmesi için bazı yöntemlere başvurusudur. Alıcı şirket, satıcı şirketin birleşme teklifini kabul etmemesi halinde, teklif sunulması veya vekalet savaşı yöntemlerine başvurarak şirketi ele geçirebilir.

Teklif sunulması, birleşme teklifinin doğrudan doğruya hissedarlara yapılmasıdır. Bu yöntemde, bir şirketin hisse senetleri şirket yönetimine duyurulmadan, hissedarlara sunulan uygun fiyatlarla ortaklardan satın alınarak şirket ele geçirilmektedir.

Şirket yönetimi satıcı şirketin hissedarlarından oy verme haklarının devrini alarak vekalet toplamakta ve genel kurulda birleşmeyi kabul edecek yöneticilerin seçilmesi sağlanmaktadır. Böylelikle, birleşmeye taraftar yöneticilerin yönetime hakim olmaları ile birleşme süreci başlatılmaktadır.

Ancak satıcı şirket yönetimi, savunma taktikleri ile şartları alıcı şirket aleyhinde ağırlaştırabilir, hissedarlarını yapılan çağrının çıkarlarına uygun olmadığına ikna edebilir, temettü ödemelerini arttırabilir veya istenmeyen birleşmeden kurtulmak için başka bir şirketle birleşme yoluna gidebilir.

1.5. Birleşmelerinin Başarıya Ulaşmama Nedenleri

Her işletme ekonomik varlığını sürdürmek ve rekabet gücünü arttırmak için büyümek ister. Fakat, birleşme yoluyla büyüme aşağıda sıralayacağımız nedenlerden dolayı başarısızlığa uğrar.

- Birleşmelerin kurallara uygun olarak yapılması uzman kuruluşlardan destek alınmasıyla mümkündür. Uzman kuruluşlara ödenen paralar birleşme maliyetini artırır.
- Şirketlerin değeri ortakların beklentisinin altında belirlenmişse ortaklar huzursuz olur ve birleşmeye itiraz eder.
- Nedeni ne olursa olsun birleşme piyasadaki ürün çeşidinin azalmasına, müşterilerin tercih seçeneklerinin kısıtlanmasına ve fiyatların artmasına neden olur (Ulu, 2004:1). Kamu otoritesi tekelleşme eğilimi görürse birleşmeye izin vermez.
- Fiyat politikaları, satış sonrası servis, tutundurma ile ilgili diğer politikalar üretim şekli, satın alma yeri ve satın alma süresi, vardiyalı çalışma, rotasyon, kuruluş yeri seçimi, kullanılan teknoloji, borçlan, kredi mi oto finansman mı kullanılacağı, kar dağıtımının ne şekilde yapılacağı gibi konularda şirketlerce ortak görüş belirlenmemesi birleşmeyi başarısızlığa uğratar.
- Birleşen şirket çalışanları arasında uyum sağlanamaması ve yönetici kadrolarının adil olarak belirlenmemesi birleşmeyi başarısızlığı uğratar.
- İki farklı ülkenin şirketi birleşecekse veya birleşmişse ülkelerin mevzuatlarından kaynaklı sorunların ortaya çıkar.

- Şirketler birleştiklerinde genelde büyük olanın kurum kimliği geçerli kılınmak istenmektedir (Okay, 2000:45). Zorla bir şirketin kurum kimliğine zarar verilmesi birleşmeyi başarısızlığa götürür.
- Rakip şirketler birbirlerinin sırlarını öğrenmek için birleşmeyi araç olarak kullanabilir.
- Birleşmeye gidilirken hesapta olmayan durumların ortaya çıkması ihtimalini düşünülmesi ve ihtiyatlı olunması gerekir. Birleşme maliyetlerinin beklenilenden fazla olması sonucu likidite sorunu ortaya çıkabilir.
- Birleşme sonucu aşırı büyümenin yönetimde kontrol kaybına neden olması (Lynch, 1997:506).
- Şirket birleşmeleri öncesi ve sonrasında deneyimli şirket çalışanlarının bir kısmının veya tamamının işine son verilmesi¹.

1.6. Şirket Birleşmelerinin Gelişimi

1.6.1. ABD ve AB’de Şirket Birleşmeleri

ABD’de 19. yüzyılda petrol, tütün ve çelik gibi çağın önemli mamullerini üreten firmalar arasında, daha çok tekelleşme amaçlı şirket birleşmeleri yaşanmaya başlanmıştır. Birleşmelerin yönünü değiştiren asıl gelişmeler, 1929 yılı ekonomik krizi ve II. Dünya savaşıdır. Savaş sonrası ülkelerin kaderini belirleyecek olan Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar ABD öncülüğünde kurulmuştur (Seyidoğlu, 1999:543). 1970’li yıllara gelindiğinde birçok Amerikan

¹Türk-İş sendikasının hesaplamalarına göre, özelleştirme sonucu yaşanan şirket devirlerinde 15.219 işçinin işten çıkartıldığı işten çıkarma oranının ise yüzde 81.7 olduğu tespit edilmiştir.

şirketi finansal yönden devletlerle yarışabilecek duruma gelmiş ve dünya genelinde etkili bir rekabet dönemi başlamıştır.

Birleşmelerin en fazla yaşandığı ülke olan Amerika Birleşik Devletleri aynı zamanda en yüksek tutarlı birleşmenin de yaşandığı ülkedir. American OnLine ile Time Warner'ın birleşmesi dünyanın en büyük şirket birleşmesi olayıdır. Birleşme sonucunda, Time Warner ortadan kalkmış AOL şirketinin piyasa değeri 342 milyar dolara ulaşmıştır. Böylelikle, Microsoft karşısında pek çok alanda rakip olabilecek bir şirket kurulmuştur.

ABD'de de pazarda tekelleşme yaratacak birleşme ve devralmalara karşı önemli sınırlamalar getirilmiştir. Halka açık şirketlerini hisselerinin % 15'inden fazlasını veya 15 milyon dolarlık kısmının el değiştirmesi durumunda mutlaka Federal Ticaret Komisyonu'na ve Adalet Bakanlığı Antitröst Bölümü'ne rapor edilmesi gerekmektedir. Aslında birleşme ve devralmaların her aşamasında devlet kontrolü mevcuttur (Ölçüm, 2001:44).

Son yıllarda ABD'deki şirket birleşmelerinin büyük bölümü finans sektöründe karşımıza çıkmaktadır. 1990 yılında ABD'de 12.230 banka mevcutken, özellikle eyaletler arasındaki yoğun birleşmeler sonucunda bu sayı 1998 yılında 8.668 düşmüştür (Gedikkaya ve Gürler, 1999).

Avrupa'da son yıllarda başta finansal sektör olmak üzere, birleşme ve devralmalarla ilgili operasyonlar hızlanmıştır. Bu hızlanmaya karşın hiç bir zaman operasyonların toplam değeri ABD düzeyine ulaşmamıştır (Ölçüm, 2001:45). 20. yüzyılın Avrupa'sında bilinen en büyük şirket birleşmesi İngiltere'de yaşanmıştır. İngiliz ilaç firması Glaxo – Wellcome ile Smithkline Beechan'ın 76 milyar dolarlık birleşme gerçekleştirmiştir (Ünlü, 2002:46).

Avrupa Birliği içinde firmalar sürekli olarak genişleyen pazarda rekabet güçlerini ve mevcudiyetini sürdürmelerine olanak sağlayan bir ölçeğe ulaşmaları için birleşmeye zorlanmaktadır. 1987 – 1998 tarihleri arasında AB firmalarının

73.000'den fazla şirket birleşmesi gerçekleştirilmiştir (Gedikkaya ve Gürler, 1999). Yine aynı dönemde Topluluk içinde Alman firmaları devir ve birleşmelerin ortalama % 18'lik kısmını gerçekleştirmektedirler. Birleşme ve devirlerde Alman firmalarının yapısından kaynaklandığı gibi firmaların başta Fransız, Hollanda, İngiltere ve İtalya olmak üzere topluluk içinde bir çok şirketi satın aldıkları bilinmektedir. Alman firmalarından sonra en çok birleşmenin yaşandığı ülke Fransa'dır (% 17), onu İngiltere (% 14), Hollanda (%8.2) ile takip etmiştir (Ölçüm, 2001:37- 39).

AB tek pazarının sorunsuz bir şekilde işleyebilmesi rekabet koşullarının sağlanmasına bağlıdır. AB tek pazar çerçevesindeki, anlaşmalar ile belirlenmiş kurallara dayalı serbest rekabeti koruyacak bir sistem oluşturmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, firmalar arasındaki anlaşmalarla rekabetin sınırlandırılması veya piyasada baskın bir konuma sahip olan teşebbüslerin herhangi bir suistimalde bulunmaları yasaktır (Klaus,1995:44).

Avrupa Birliği'nde rekabetçi olmayan davranışlar temelde Roma Anlaşması'nın 85-86 maddelerinde düzenlenmiştir. AB Komisyonu tarafından Aralık 1989'da kabul edilen ve Eylül 1990'da yürürlüğe giren Birleşme Tüzüğü (4064/89 sayılı Tüzük), belirli ciro eşiklerini aşan devir ve birleşmelerle ilgili olarak izin alma gereğini kabul etmiştir. Avrupa Birliği Komisyonu, AB rekabet kurallarını ihlal etmeleri durumunda şirketlere para cezası verme veya birleşmeyi geçersiz kılma yetkisine sahiptir.

AB birleşme mevzuatında bir şirketin başka bir şirketi kontrolünü ele geçirmesi yoğunlaşma olarak kabul edilmektedir. Şirket birleşmeleri, devir ve iş ortaklıklarını yoğunlaşma kapsamında değerlendirilmektedir. AB mevzuatının uygulanması için bir birleşmenin, devrin ve iş ortaklığının Topluluk boyutunda olduğunun ve dolayısıyla bunun kontrolünün Avrupa Komisyonun sorumluluğunda bulunduğu tespiti gerekir. Yani bir birleşme Topluluk boyutunda olması halinde Komisyon tarafından, aksi takdirde ilgili ulusal rekabet kurumu tarafından incelemeye alınır.

Bir yoğunlaşma operasyonunun Topluluk boyutunda olup olmadığı belirli kıstaslara göre belirlenir. Bu kıstaslar aynı zamanda söz konusu operasyonun kimin (Komisyon veya ulusal rekabet kurumu) tarafından kontrol edileceğinin tespiti bakımından da gereklidir. Birleşme mevzuatında bir yoğunlaşmanın topluluk boyutunda ele alınması için;

- İlgili şirketlerin cirolarının 5 milyar Euro’yu geçmesi,
- İlgili şirketlerin en azından ikisinin Topluluk ülkelerindeki cirolarının 250 milyon Euro’yu geçmesi gerekmektedir.

Görüldüğü gibi, büyük tutarlarda ki birleşmelerin Topluluk düzeyinde etki yaratabileceği ve dolayısıyla kontrolünün ulusal düzey değil, Topluluk düzeyinde, Avrupa Komisyonu tarafından, yapılmasını kabul etmiştir.

Komisyon, söz konusu birleşmenin bir yoğunlaşma fiili olduğunu tespiti çalışırken ortak pazarda ya da pazarın önemli bir bölümünde rekabetin anlamlı bir şekilde engellendiği sonucuna ulaşırsa birleşmeye izin vermez.

Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu 1963 yılında Ankara Anlaşması’nı imzalamıştır. Anlaşma ile Türkiye, Topluluğun vergi ve rekabet politikalarına uymayı kabul etmiştir (Seyidoğlu, 1999:267)².

1.6.2. Türkiye’de Şirket Birleşmeleri

Tarihimizde bilinen ilk şirket birleşmesi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, Avusturya sermayeli “Avusturya Osmanlı Bankası” ile Fransız – İngiliz sermayeli “Bank-i Osman-i Şahane” nin 1874 yılında birleşmesidir (Türk, 1986:96). Cumhuriyet döneminde ki ilk birleşme ise, 1933 yılındaki Türk Ticaret Bankası ile Üsküdar Bankası’nın birleşmesidir (Şen, 2002:45).

² Türkiye’nin 1996 yılında Gümrük Birliğine girmesiyle rekabet politikalarının uyumlaştırılması gereği gündeme gelmiş Avrupa Birliği Türkiye’den rekabet kurumunu kurmasını istenmiştir. Türkiye bu isteği 1997 yılında yerine getirmiştir.

Uygulanan iktisadi politikaların da etkisiyle, 1950’lili yıllarda iş ortaklıkları yaygınlık kazanmıştır. Koç Holding, Sabancı Holding, Türkiye İş Bankası, Oyak gibi güçlü kuruluşlar yurtdışından güçlü şirketlerle ortaklık kurmuşlardır. Koç Grubu; Ford, Fiat ve Siemens, Sabancı Grubu; Hilton, Philips, Oyak; Renault ve Goodyear, Türkiye İş Bankası; Ünilever ve General Electric’le ortaklık kurmuştur.

İthal ikameci politikaların da etkisiyle, yabancı şirketlerle iş ortaklıkları kurulması, Ülkemizde sermaye ve teknoloji birikimini artırmıştır (Müftüoğlu, 1989:489). Ancak, şirket birleşmeleri yaygın bir büyüme yöntemi olmamıştır. 24 Ocak 1980 tarihinde uygulanmaya başlayan liberalleşme politikaları ile şirket birleşmelerinin sayısını artırmıştır.

Ülkemizde gerçekleşen şirket birleşmelerinde grup içi birleşmeler yaygındır. Şirketler aynı gruba ait olmasına rağmen, yeniden yapılanma amaçlı olarak, birleşme yoluna gitmektedir. Akçansa Çimento’nun Çanakkale Çimento ile birleşmesi³, Ardem’in Arçelik ile birleşmesi, Ege Bira’nın Erciyes Bira ile birleşmesi, Garanti Bankası’nın Osmanlı Bankası ile birleşmesi gibi birleşmeler aynı gruba ait şirketlerin birleşmesi şeklinde olmuştur.

Ülkemizde yaşanan birleşme ve devirlerde devletin payı 1992 yılından sonra hızla artmıştır. Özelleştirme uygulamaları ve iktisadi krizler bu artışın temel nedeni olmuştur. Özelleştirme ile bir çok kamu iktisadi kuruluşu özel sektöre devredilirken iktisadi krizler nedeniyle bir çok özel banka devlet yönetimine geçmiştir.

Ayrıca krizlerde finansman güçlüğü çeken şirketler, güçlü sermaye yapısına sahip şirketlerin eline oldukça düşük değerlerle geçmiştir.

³ 1996 yılında Çanakkale Çimento ile Akçimento şirketleri birleşmiş Akçansa adını almıştır. Bu şirket 1998 yılında Betonsa şirketini de devralmıştır.

Kurumlar Vergisi'nin devir saydığı hallerde devralan şirket devraldığı şirketin zararlarını kendi bünyesinde indirme olanağına kavuştuğundan bu yolla birleşme ülkemizde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'de ki şirketlerin % 98'i KOBİ'lerden oluşmaktadır. Küresel bazda baktığımızda şirketlerimiz oldukça küçüktür. Beyaz eşya, otomotiv sanayi, toprak ürünleri, konfeksiyon, kahverengi eşya, turizm ve gıda sektöründe firmalarımızın bölgesel ve uluslararası rekabetle başa çıkma şansı yüksektir (Anlar, 2000: 56-58).

1.7. Anonim Şirket Kavramı

Şirketler genel olarak TTK'nın ikinci kitabında düzenlenmiştir. Ticaret şirketleri kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirket olmak üzere beş başlıkta toplanmıştır. TTK'da düzenlenmiş olan şirketler nitelikleri itibarıyla şahıs ve sermaye şirketleri olarak ikiye ayrılırlar. Sermaye şirketi olarak kabul edilen şirket türleri anonim, limited ve hisseli komandit şirket ve kooperatiftir.

Sermaye şirketlerinin en tipik örneği anonim şirkettir. Hisseli komandit şirket ve limited şirket kişi ortaklığına özgü bazı özellikler taşır (Kızılot, 2000:42). Anonim şirketler TTK'nın 264-474. maddelerinde düzenlemiştir.

Anonim şirket, TTK madde 269/2 de “bir unvana sahip, esas sermayesi belirli paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız mal varlığı ile sorumlu olan şirket” olarak tanımlanmıştır.

1.7.1. Anonim Şirketin Temel Özellikleri

Anonim şirketlerinin temel özellikleri Ataman (2001) tarafından aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Her anonim şirket bir unvan almak zorundadır. Şirketin unvanında işletmenin faaliyet konusunun gösterilmesi ve “anonim şirket” kelimesinin bulunması şarttır.

- Şirketin esas sermayesi belirli paylara bölünmüştür. Esas sermaye tutarı 50 milyar TL'den (50.000 YTL) aşağıya olamaz.
- Ortakları gerçek veya tüzel kişi olabilir ancak en az beş kurucu ortak olmalıdır. Ortaklıkla ilgili üst sınır bulunmamaktadır.
- Şirket tüzel kişiliğe sahiptir. Ortaklar sadece taahhüt ettikleri sermaye ile sorumludur.

Anonim şirketlerin diğer bazı özellikleri ise şunlardır (Çelik, 2002:69):

- Ortakların oy hakkı koymuş oldukları sermaye payı ile orantılıdır.
- Şirketler kurumlar vergisi mükellefidir.
- Şirket pay sahipliği elde etmek ve pay sahipliğinin devri kolaylaştırılmıştır.
- Şirket ortağının şirketten ayrılması şirketin iç ve dış yapısını doğrudan etkilemez
- Şirketlerde idare ve temsil kural olarak ortaklar tarafından değil, oluşturulmuş organlar tarafından yerine getirilir.
- Kişisel emek sermaye olarak getirilemez.

Ayrıca, anonim şirketler kanunen yasak olmayan her türlü iktisadi ve ticari amacın gerçekleştirilmesi için kurulabilir.

1.7.2. Anonim Şirketlerin Kuruluşu

Anonim şirketler ani veya tedrici şekilde kurulabilir. Anonim şirketlerin tedrici şekilde kurulmalarına ilişkin Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla anonim şirketlerin kuruluşu aşağıdaki aşamalardan oluşur.

1.7.2.1. Şirket Ana Sözleşmenin Hazırlanması

Ana sözleşme yazılı şekilde yapılması ve kurucular tarafından imzalanarak notere tasdik ettirilmesi şarttır.

Ayrıca ana sözleşme hazırlanırken aşağıdaki hususlara özellikle dikkat edilmesi gerekir:

- Ana sözleşmede kurucuların ad ve soyadları, adresleri, yabancı uyruklu ortak varsa bunların uyrukları bulunmalıdır.
- Şirketin faaliyet konusunu gösterecek şekilde ticaret unvanı tespit edilmelidir. Ticaret unvanlarında anonim şirket kelimesinin bulunması zorunludur. Gerçek kişinin ad ve soyadı unvanda bulunduğu takdirde şirket türünü gösteren ibareler rumuzlu veya kısaltılmış olarak yazılamaz. Ticaret unvanlarına Türk, Türkiye, Cumhuriyet ve Milli kelimeleri ancak Bakanlar Kurulu Kararı ile konulabilir. Ticaret unvanı Türkçe olarak tespit edilir. Ancak, kanuna milli, kültürel ve tarihi menfaatlerimize aykırı olmaması, şirketin faaliyet konusuna giren mal veya hizmetin tanıtıcı ad veya markasının yabancı dilde olması ve yabancı ortak bulunması halinde, ticaret unvanında yabancı kelime bulundurulmasına izin verilebilir.
- Şirketin merkezi ve adresi ana sözleşmede yazılır. Tescil ve ilan edilmiş adrese yapılmış tebligat şirkete yapılmış sayılır. Tescil ve ilan edilmiş adresinden ayrılmış olmasına rağmen, yeni adresini süresi içinde tescil ettirmemiş şirket için bu durum fesih sebebi sayılır.
- Şirketin faaliyet göstermek istediği konu yasaklı olmamalıdır. Ayrıca ana sözleşmeye şirketin gerçekten faaliyet göstereceği en azından sektör bazında belli bir konu yazılmalıdır. Şirketin ana sözleşmesine yazılabilecek amaç ve konular ticaret unvanında gösterilen konu ile sınırlıdır.
- Türk Ticaret Kanununun 279 ve 300 üncü maddeleri uyarınca, şirket esas sermayesinin miktarı ile her payın itibari kıymeti ve sermayenin ödenme suret ve şartlarının ana sözleşmede gösterilmesi zorunludur.

- Şirket kuruluşunda, sermaye olarak her türlü hak, menkul ve gayrimenkul malların taahhüt edilmesi halinde bu taahhüt şirketin kuruluşunun tescil tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde yerine getirilir. Sermaye olarak konulan mal ve haklar özel bir sicile (tapu sicili, gemi sicili, trafik sicili, sınai mülkiyet sicili gibi) kayıtlı ise, kuruluşun tescil tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde ilgili sicilde şirket adına tescil ettirilmesi gerekir.

1.7.2.2. Kuruluşun Ticaret Siciline Tescili ve İlanı

Ana sözleşme noterden onaylandıktan sonra, onay tarihinden itibaren 15 gün içerisinde şirket merkezinin bulunduğu veya bağlı olduğu yerin Ticaret Sicili Memurluğu'na tescil ettirilir. Tescil ile şirket tüzel kişilik kazanmış olur. Tescilden sonra ilana tabi hususlar Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan ettirilir.

1.7.2.3. Ana Sözleşme Değişikliği İşlemleri

Yönetim kurulu tarafından ana sözleşmede belirtilen usul ve esaslara uygun olarak ana sözleşme değişikliği kararı alınarak değişecek maddelerin eski ve yeni hali metinleri hazırlanır. Hazırlanan metinler şirket unvanı altında şirketi temsile yetkili kişilerce imzalanır.

Sermaye artırımını yoluyla taahhüt edilen nakdi sermayenin şirket ana sözleşmesinde ödendiği belirtilen miktar, sermaye artırımının tescilinden önce şirket adına bankada veya özel finans kurumunda açılmış olan bir hesaba yatırılır.

Sermaye artırımında her türlü hak, menkul ve gayrimenkul malların taahhüt edilmesi halinde bu taahhüt sermaye artırımının tescil tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde yerine getirilir. Sermaye olarak konulan mal ve haklar özel bir sicile (tapu sicili, gemi sicili, trafik sicili, sınai mülkiyet sicili gibi) kayıtlı ise, sermaye artışının tescil tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde ilgili sicilde şirket adına tescil ettirilir.

Genel kurul, ana sözleşme değişikliği için toplantıya davet edildiği takdirde değişiklik metninin asıl metin ile birlikte 368. maddede yazılı olduğu üzere, ilanı ve ilgililere tebliğ edilmesi ve genel kurulda kanun ve ana sözleşmede belirtilen hükümler çerçevesinde ana sözleşme değişikliğine karar verilmesi gerekir.

Sermaye artırımı ve azaltılması dışındaki ana sözleşme değişiklikleri, ana sözleşme değişikliğinin karara bağlandığı genel kurul tarihinden sonra 15 gün içinde, ana sözleşme değişikliği imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal ediyorsa genel kurul kararının, imtiyazlı pay sahiplerince tasdik edilmesinden sonra 15 gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerin Ticaret Siciline tescil ettirilir.

Nakdi sermaye artırımlarında, işlemlerin tamamlanmasından itibaren 15 gün içerisinde, nakit olmayan sermaye artışlarında ise genel kurul tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Ticaret Siciline tescil ettirilir. Sermaye artırımı işleminin gerçekleşmesi tescilden önce başka hukuki veya idari işlem gerektiriyorsa 15 günlük süre bu işlemten sonra başlar.

Halka açık anonim şirketler hariç olmak üzere artan sermayenin tamamı taahhüt edildikten sonra şirket yetkililerince imzalanmış liste sermaye artırımının tescilinden sonra Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan ettirilir.

1.7.3. Anonim Şirket Türleri

Anonim şirket türleri çeşitli sınıflamalara tabi tutulmaktadır. Bu sınıflamalar kuruluş biçimleri yönünden, tabi oldukları mevzuat yönünden, sektörler yönünden, sermayeleri yönünden ve özel statüleri yönünden anonim şirketler olmak üzere beş başlık halinde sıralanabilir.

1.7.3.1. Kuruluş Biçimleri Yönünden Anonim Şirketler

Kuruluş biçimleri yönünden anonim şirketler, ani ve tedrici usule göre iki farklı şekilde gerçekleşir. Ani kuruluşta nakit ve ayın bütün sermaye ana sözleşmeyi imzalayan kurucular tarafından taahhüt edilirken tedrici kuruluşta, nakit veya aynı

sermayenin en az %10'nu kurucular tarafından ödenir sermayenin kalan kısmı için ise halka başvurulur.

1.7.3.2. Tabi Oldukları Mevzuat Yönünden Anonim Şirketler

Anonim şirketler tabi oldukları mevzuat yönünden genel hükümlere tabi anonim şirketler, Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine tabi anonim şirketler ve özel mevzuata tabi anonim şirketler olarak üç grupta toplanabilir.

Genel hükümlere tabi anonim şirketler haklarında özel kanun bulunmayan halka açılmamış anonim şirketlerdir.

Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine tabi anonim şirketler, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerinde belirtilen kriterler içerisinde kalan anonim şirketlerdir. Bu anonim şirketler Sermaye Piyasası Kurulu tarafından getirilen hükümlere uymak zorundadırlar.

Özel mevzuata tabi anonim şirketler ise, TTK hükümleri dışında, farklı bazı konularla uğraşmak üzere özel kanunla kurulan teşebbüslerdir. Bu tür şirketler özel kanunlarla kurulabilir, haklarında da özel kanunlar çıkarılabilir ya da faaliyet alanları özel kanunlarla düzenlenebilir.

1.7.3.3. Sektörler Yönünden Anonim Şirketler

Tabi oldukları sektörler yönünden anonim şirketler özel, karma ve kamu sektörü olmak üzere üç farklı alanda sınıflanmaktadır.

Özel sektör anonim şirketleri TTK ile Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine tabi şirketler iken, kamu sektörü teşekkülleri ise, sermayesinin tamamı ya da %91'inden fazlası devlete ait Kamu İktisadi Teşebbüsleridir.

Kamu iktisadi teşebbüsleri faaliyet alanlarına göre kendi aralarında İktisadi Devlet Teşekkülü ve Kamu İktisadi Devlet Teşekkülü olmak üzere iki grupta

toplanmıştır. Sermayesinin tamamı devlete ait, ekonomik hayatta ticari esaslara göre faaliyet gösteren ve kanunla kurulan teşebbüsler İktisadi Devlet Teşekkülü'dür. Kamu İktisadi Kuruluşları, sermayesinin tamamı devlete ait olan ve kamu niteliğindeki mal ve hizmetleri üretmek ve pazarlamak üzere kurulan teşekküllerdir.

Devletin ekonomik alandaki faaliyetlerinin yaratacağı problemleri ortadan kaldırmak için özel sektör ile birlikte kurdukları şirketler ise karma sektör anonim şirketleridir. Bunlarda Bağlı Ortaklık ve İştirak şeklinde olur. Sermayesinin %50'den fazlası İktisadi Devlet Teşekkülü'ne ya da Kamu İktisadi Kuruluşuna ait anonim şirketler Bağlı Ortaklık, sermayelerinin %26'sı ile %50'sinin İktisadi Devlet Teşekkülü, Kamu İktisadi Kuruluşu veya Bağlı Ortaklık olduğu anonim şirketler ise iştiraktır.

1.7.3.4. Sermayeleri Yönünden Anonim Şirketler

Sermayeleri yönünden anonim şirketler, aynı ya da nakit sermayeli, sabit ya da değişir sermayeli veya yerli ya da yabancı sermayeli olabilir.

Sermayenin para olarak konulması nakdi sermayeyi ifade ederken, sermayenin para dışında bir değer olarak konulması aynı sermayeyi ifade etmektedir.

Ana sözleşme değişikliğine gerek kalmadan anonim şirket yönetim kurulunun kararı ile şirket sermayesini artırıp azaltabilmesi değişir sermayeyi, ana sözleşme değişikliği ile yapılan sermaye artırımını veya azaltılması ise sabit sermayeli şirketleri ifade etmektedir.

Sermayenin kaynağına ya da milliyetine göre ise anonim şirketler, yabancı veya yerli olarak sınıflanır.

1.7.3.5. Özel Statüleri Yönünden Anonim Şirketler

Kuruluşu, çalışma konuları, ehliyet ve sorumlulukları özel kanunlarla düzenlenen kurumlara özel statülü anonim şirket denir (Çelik, 2002:223). Özel statülü şirketler, sermaye piyasasında veya sermaye piyasası dışında faaliyet gösteren anonim şirketler olarak iki şekilde gruplanabilir.

Sermaye piyasasında hizmet veren anonim şirketler; aracı kurumlar, genel finans ortaklıkları, yatırım danışmanlığı şirketleri, portföy yönetim şirketleri, yatırım ortaklıkları, risk sermayesi yatırım ortaklıkları ve girişim şirketleridir.

Özel statülü ve sermaye piyasası dışında hizmet veren anonim şirketler ise; bankalar, sigorta şirketleri, finansal kiralama şirketleri, özel finans kurumları, bağımsız denetim şirketleri, faktoring şirketleri, kıymetli maden alım satımı aracıları ve yetkili müesseselerdir.

1.8. Anonim Şirketlerinin Tarihsel Gelişimi

Dünya da bilinen ilk sermaye şirketi 15. yüzyılda İtalya da kurulmuştur. 18 yüzyılda bilim ve teknolojiye ki gelişmeler, şirketlerin sayılarının artmasına neden olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde şirketleşme konusunda önemli bir gelişme sağlanamamıştır. Kurulan ilk anonim şirket, İstanbul'da vapur işletmek için 1850'li yılında kurulan “Şirketi Hayriye”dir. Bu şirketin kurulduğu yıl şirketlerle ilgili düzenleme de yapılmıştır. Ancak, 1915 yılında yapılan sayımda sadece 14 tane anonim şirketin varlığı tespit edilmiştir (Çelik, 2002:102).

Cumhuriyetin ilanından sonra devlet eliyle İktisadi Devlet Teşekkülü ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri teker teker açılmaya başlamıştır (Kılıç, 2000). Yüksek bir güven duygusunun ve ortaklığa gitme eğiliminin düşük olduğu toplumlarda büyük ölçekli işletmeler kurabilmenin birinci yolu devletin işletmeleri alması ve

yönetimini üstlenmesidir İkinci yol ise yabancılarla ortaklık ya da işbirliği kurmaktır (Fukuyama,1998).

Ülkemizde uygulanan iktisadi politikalar sonucunda (2002 yılı sonunu itibarıyla) 83.510 anonim şirket, 507.048 limited şirket, 13.151 kolektif şirket, 1.617 tane komandit şirket ve 101.583 kooperatif şirket tespit edilmiştir (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği).

Anonim şirketlerin sayısı limited şirketlerin oldukça gerisindedir. Ancak, sermaye tutarı bakımından diğer tüm şirketler daha fazla sermaye bulundurmaktadırlar.

Tablo: 1.7: Türlerine Göre Açılan, Kapan ve Sermayesi Artan Şirketler (Ocak – Ekim 2003) * Milyar TL

	Yeni Kurulan	*Sermaye Tutarları	Kapanan	*Sermaye Tutarları	Sermaye Artıran	*Sermaye Tutarları
	21.443	1.261.565	4.255	12.312	25.534	19.290.995
Anonim Şirket	1.475	509.277	650	10.113	6.670	14.942.249
Kollektif şirket	103	8.635	160	81	65	20.353
Komandit Şirket	1	85	12	-	1	39
Limited Şirket	19.403	742.408	3.220	2.106	18.793	4.328.265
Kooperatif Şirket	461	1.158	213	11	5	86

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü

Tabloda kurulan, kapanan ve sermayesi artan şirketler verilmiştir. Bu tablodan anlaşılacağı gibi (Ocak-Ekim 2003) döneminde 19.403 limited şirket 1.475 anonim şirket ve yalnız 1 adet komandit şirket kurulmuştur. Tabloya dikkat edilecek olursa 6.670 tane anonim şirketin 14.942.249 Milyar TL’lik sermaye artışına gittiği görülecektir. Yani anonim şirketler diğer tüm ticaret şirketleri üç katından fazla tutarda sermaye artışına gitmiştir.

BÖLÜM II

BİRLEŞMENİN TÜRK HUKUNDAKİ YERİ VE ANONİM ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ

2.1. Türk Ticaret Kanunu Yönünden Şirket Birleşmesi

TTK'nın 434. maddesine göre, birleşme bir infisahtır. Birleşmenin olması için en az iki şirketin bulunması ve bu şirketlerden en az birinin tasfiye edilmesi gerekir (Türk, 1986:46). Anonim şirketlerinin tasfiyesi TTK'nın hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilmelidir (Akay, 1997:39).

Tasfiye, faaliyeti sona eren bir anonim ortaklığın; eksik kalan işlerinin tamamlanması, varlıkların nakte çevrilmesi, borçların ödenmesi, arta kalan paranın ortaklara dağıtılması ve bütün hesapların kapatılmasıdır (Örten 1999:120).

Tasfiye işleri, tasfiye memuru tarafından yürütülür. Tasfiye memuru, öncelikle tasfiye kararını Ticaret Sicil Gazetesinde birer hafta arayla üç kez ilan ettirir. Ayrıca (Güçlü, 2003:79):

- Tasfiyenin gerektiği defterlerini tutar,
- Şirketin bilançosunu ve gelir tablosunu hazırlar,
- Şirketin varlıklarını paraya dönüştürür,
- Alacaklıları tasfiyeden haberdar eder ve alacaklıların haklarını korur,
- Vergi beyannamesini verir,
- Şirket kayıtlarını saklar ve ticaret sicilinden şirketin kaydını sildirir,
- Şirketin alacaklarını tahsil eder.

TTK'nın 146-151. maddeleri tüm ticaret şirketlerinin birleşmesi ile ilgili hükümlerden oluşur. TTK'nın 146. maddesi birleşmeyi “İki veya daha fazla ticaret

şirketinin birbiriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmaları veya bir yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesi” olarak tanımlamıştır. Bu tanım, anonim şirketler için de geçerlidir. Anonim şirketlerin birleşmelerine dair özel hükümler, TTK’nın 451-454. maddelerinde düzenlenmiştir.

2.1.1. Birleşmenin Şartları

Birleşmenin gerçekleşmesi en az iki şirketin varlığına bağlıdır. Türk Ticaret Kanunu’nda birleşme mevzuatının özel hükümleri Alman ve İsviçre birleşme mevzuatları kaynaklık ettiğinden birleşecek şirketlerinin aynı neviden olması gerekmektedir (Turk, 1986:273). Bu hüküm gereği bir anonim şirket ancak anonim şirket ile birleşebilir. Ancak, TTK’nın 147. maddesi anonim şirketlerle sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketleri, aynı neviden saymıştır. Yani, bir anonim şirketin sermayesi bölünmüş komandit şirketle aynı neviden olup bu şirketlerin birleşmeleri mümkündür.

Birleşme ne şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin, en az bir şirket ortadan kalkar.

2.1.2. Birleşme Türleri

Birleşmeler devralma yoluyla veya yeni şirket kurulması yoluyla olmak üzere iki şekilde gerçekleşebilir. Devralma yoluyla birleşmelerde devir olunan şirket veya şirketlerin varlıkları sona ermekte, yeni şirket kurması yoluyla birleşmeler de tüm şirketler infisah etmektedir.

2.1.2.1. Devralma Yoluyla Birleşme

Devralma yoluyla birleşme, en az bir şirketin başka bir şirkete aktif ve pasifiyle bir bütün olarak geçmesi sonucu şirketin dağılmasıdır. Birleşme ile hak ve borçlar, yeni şirkete bütün halinde geçer.

Bütün halinde geçişin gerçekleşmesi mülkiyetin devri için yeterlidir. Yani, malları nakletmeye veya tapuda tescil ve benzeri işlemlere gerek kalmamaktadır

(Akay, 1997:42). Ancak, ortadan kalkan şirketin borçlarından dolayı eski şirketin ortaklarının müteselsil sorumluluğu devam etmektedir.

Devir yoluyla şirketin birleşmesi bütün halde (küllî halefiyet ilkesi gereği) yapıldığından devralınan şirket veya şirketlerin tasfiye işlemine tabi tutulması söz konusu değildir. Birleşmenin devir sayılabilmesi için;

- Birleşme neticesinde infisah eden kurum ile birleşilen kurumun kanuni veya iş merkezleri Türkiye’de bulunmalı,
- Münfesi kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerini devralan kurum, küll halinde devralarak aynen bilançosuna geçirmelidir.

2.1.2.2. Yeni Şirket Kurulması Yoluyla Birleşme

Yeni şirket kurulması yoluyla birleşme, şirketlerin aktif ve pasifiyle yeni kurulan bir şirket tarafından devralınmasıdır.

Yeni şirket kuruluşu suretiyle ile infisah edecek şirketlerin öncelikle malvarlıklarının değerlemesi yapılır ve yeni şirkete hangi oranda katılacakları tespit edilir. Daha sonra ise kurulacak şirketin ana sözleşmesi hazırlanır ve birleşecek şirketlerin genel kurullarında onaylanır.

2.1.3. Birleşme Kararı

TTK’nun 148. maddesine göre, şirketler ayrı ayrı birleşme kararı vermeli ve bu kararlarını tescil ve ilan etmeleri gerekir. Bu madde de, birleşme kararının nasıl alınacağı düzenlenmemiştir. Arslanlı (1961)’ya göre, birleşme sözleşmesinin her iki şirketin yönetim kurulu tarafından imza edildikten sonra, amacı ve sonucu itibarı ile her iki şirketin genel kurulları tarafından tasdik edilmesi ve kararın her iki şirket tarafından tescil ve ilan ettirilmesi gerekir.

2.1.3.1. Birleşme Bilançosunun Çıkarılması

TTK'nun 149. maddesinde, “birleşen şirketlerin her biri aralarında tespit edilecek bir örneğe göre tanzim edilmiş olan bilançosunu ilan etmeye ve birleşme sebebiyle varlıkları sona eren şirketler kendilerine ait borçların ne suretle ödeyeceklerine dair tanzim edecekleri beyannameyi bilanço ile birlikte ilana mecburdurlar” denmektedir. Bu madde hükmü, ülkemizde birleşme hukukunun kaynağını oluşturan iki sistemden biri olan İtalyan sisteminin etkilerini taşır ve aşağıdaki üç hususu düzenler (Türk, 2002:44):

- Birleşen şirketlerin eş örnekli bir bilanço düzenlenmesi,
- Bu bilançonun ilan edilmesi,
- Varlıkları sona eren firmaların kendilerine ait borçları ne suretle ödeyeceklerine dair bir beyannameyi bilanço ile birlikte ilan etmesi.

TTK'nın 149. maddesi hükmü gereğince varlıkları sona erecek şirket veya şirketler borçlarını ne suretle ödeyeceklerini ilan etmeleri gerekirken devam eden şirket için böyle bir mükellefiyet mevcut değildir (Arslanlı, 1961:576).

2.1.3.2. Birleşmenin Hükümleri

Birleşmenin gerçekleşmesi şirket alacaklılarının üç ay içinde birleşmeye itiraz etmemesine bağlıdır. Birleşen şirketlerin alacaklılarının her biri ilandan itibaren üç ay içinde yetkili mahkemeye müracaatla birleşmeye itiraz edebilir. İtiraz hakkından vazgeçilmedikçe ya da bu husustaki itirazın reddine dair mahkemece verilen karar kesinleşmedikçe veyahut mahkemece takdir edilecek teminat şirket tarafından verilmedikçe birleşme hüküm ifade etmez.

TTK 150. maddesi gereği şirket alacaklıları birleşmeye itiraz etmezse, birleşme üç ay sonra hüküm ifade eder. Şu kadar ki şirketler, şirket borçlarını öder yahut borca karşılık gelen parayı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına ya da güvenilir başka bir bankaya yatırırlarsa borçluların itirazından kurtulurlar.

Alacaklılar birleşmeye razı olmuş ise birleşme kararı ilan gününden itibaren hüküm ifade eder. Borç karşılığının bankaya yatırılması halinde keyfiyetinin ilanı lazımdır.

Birleşme mevzuatının anonim şirket birleşmelerinde uygulama alanı bulan TTK'nın 451. maddesi de aynı konuyu düzenlemiştir. TTK 451. maddesinde, devreden şirket alacaklarının korunması birleşmenin gerçekleştirilmesinden sonra söz konusu olur. Bu maddede devreden şirket alacaklarına bir itiraz hakkı tanımaz fakat infisah eden şirket malları ve borçları tediye ve temin edilinceye kadar ayrı ayrı olarak yönetilir.

TTK'nın 150. maddesi alacaklıların itiraz etmesi durumunda birleşmenin gerçekleşmesini tüm hukuki sonuçları ile ertelerken, 451. madde hukuki bakımdan gerçekleşen birleşmenin işletmeler düzeyindeki eylemli sonuçları bir süre ertelemektedir. Bu nedenle iki madde hükmü beraber uygulanamaz.

2.1.3.3. Birleşme Sözleşmesi

Birleşme sözleşmesinin Hukuki Niteliği: Birleşme sözleşmesi iki tarafa borç yükleyen türde bir sözleşme değildir ve bu nedenle Borçlar Hukuku'nda öngörülen sözleşme tiplerinin hiçbirisinin şartlarını taşımaz. Bu sözleşmenin içeriğine ilişkin hükümler TTK da düzenlenmiştir.

Birleşme Sözleşmesinin Şekli: TTK'da anonim şirketlerin birleşme sözleşmesinin içeriğine ilişkin olarak çok fazla düzenleme mevcut değildir. Birleşme sözleşmesine ilişkin olarak, yeni şirket kurulması sureti ile birleşmelerde sözleşmenin şekli TTK'nın 452. maddesinde belirtilmiştir.

Birleşme sözleşmesi TTK 452. maddesine göre, yazılı olarak yapılmalı ve imzalar notere tasdik ettirilmelidir. Kanun, devralma yoluyla gerçekleştirilen birleşmelerde, birleşme sözleşmesinin şekline ilişkin bir düzenleme getirmemiştir.

Birleşme Sözleşmenin İçeriği: Birleşme sözleşmesinin içeriği birleşmenin, devralma sureti ile birleşme ya da yeni şirket kurma suretiyle birleşme olmasına göre farklılık arz eder. Sıhhat şartı olarak yazılı şekil zorunluluğu bulunmamakla birlikte, uygulama ihtiyaçlarına yönelik olarak birleşme sözleşmesinde bulunması gerekli olan asgari unsurlar şunlardır: Hangi tür birleşmeye ilişkin olursa olsun sözleşmede;

- Tarafların birleşme konusundaki karşılıklı iradelerini devralınan, anonim şirket veya anonim şirketlerin malvarlığını tasfiyesiz olarak bir bütün halinde devralana veya yeni kurulan şirkete intikal edeceğini içermeli,
- Birleşen anonim şirketlerin ticaret unvanları,
- Birleşen anonim şirketlerin esas sermayesi,
- Payların itibari değeri ve değiş tokuş oranı,
- Esas sermayenin artırım tutarı,
- Faaliyet konuları,
- Birleşme şartları,
- Taraflara yüklen borç ve yükümlülükleri, bulunmalıdır.

Yeni şirket kurulması sureti ile birleşme söz konusu ise, taraflar ayrıca birleştiklerini ve yeni anonim şirket sözleşmesini düzenlediklerini, bütün payların taahhüt olduğunu, malvarlıklarını sermaye olarak koyduklarını ve yeni anonim şirketin organlarını tayin ettiklerini ayrıca belirtmelidirler.

2.1.4. Anonim Şirketlerin Birleşme ve Devirlerine Ait Türk Ticaret Kanunu Hükümleri

Anonim şirketlerin birleşmesi TTK'nın birleşme ile ilgili genel hükümleri dışında;

- Bir anonim şirketin diğer bir anonim şirket tarafından devralınması TTK'nın 451. maddesinde,

- Birden çok anonim şirketin mallarının, yeni kurulacak şirket tarafından devralınması TTK'nın 452. maddesinde,
- Bir anonim şirketin aktif ve pasifiyle, sermayesi paylara bölünmüş bir komandit şirket tarafından devralınması TTK'nın 453. maddesinde,
- Bir anonim şirketin mal ve borçlarının, bir kamu tüzel kişi tarafından devralınması TTK'nın 454. maddesinde düzenlenmiştir.

2.1.4.1. Bir Anonim Şirketin Diğer Bir Anonim Şirketle Birleşmesi

Bir anonim şirket diğer bir anonim şirketi bütün aktif ve pasifiyle devralarak onunla birleşmek isterse TTK'nun 451. maddesine göre şu hükümler tatbik olunur:

- Devralan şirketin yönetim kurulu infisah eden şirketin alacaklarını tasfiye hakkındaki hükümlere göre davet eder.
- İnfisah eden şirketin malları, borçları ödeyene veya temin edilinceye kadar ayrı olarak ve devralan şirket tarafından idare olunur.
- Devralan şirketin yönetim kurulu, alacaklılara karşı infisah eden şirket mallarının ayrı olarak idaresini temin hususunda şahsen ve müteselsilen sorumludur.
- Malların ayrı olarak idare edildiği müddet içinde infisah eden şirkete karşı açılacak davalarda yetkili mahkemeye başvuru hakkı mevcuttur.
- İnfisah eden şirketin alacaklılarıyla devralan şirket alacaklıları arasındaki münasebetlerde devralınan ve ayrı idareye tabi olan mallar aynı müddet içinde infisah eden şirketin malları sayılır; devralan şirketin iflasında bu mallar ayrı bir masa teşkil eder ve icap ediyorsa öncelikle infisah eden şirket borçlarının ödenmesinde kullanılır.
- Her iki şirket malları, ancak infisah eden bir anonim şirket mevcudunun pay sahiplerine dağıtılması caiz olduğu anda birleştirilebilir.
- Şirketin infisahı, ticaret siciline tescil olunur. Şirket borçları tediye veya temin edildikten sonra ticaret sicilinden infisaha ait kayıt silinir ve keyfiyet ilan olunur.

- İnfisahın tescilinden sonra devralan şirketçe infisah eden şirketin pay sahiplerine karşılık olarak verilecek hisse senetleri, birleşme mukavelesi hükümlerine göre kendilerine teslim olunur.

Bilindiği üzere birleşme, katılan anonim şirket yönünden tasfiyesiz sona erme, devralan anonim şirket yönünden de sermaye artırımını sonucunu doğurmaktadır.

2.1.4.2. Birden Fazla Anonim Şirketin Yeni Kurulacak Bir Anonim Şirket Tarafından Devralınması Yoluyla Birleşme

TTK'nun 452. maddesine göre, anonim şirketlerin birleşerek yeni bir şirket kurması ya da birden çok anonim şirketin mallarının yeni kurulacak bir anonim şirket tarafından devralması durumlarında, adı geçen şirketlerin malları tasfiye edilmeksizin yeni şirkete geçer ve aşağıdaki şu hükümler uygulanır (Akay 1960:61):

- Şirketler imzaları noterce tasdikli birleşme sözleşmesinde; birleştiklerini, yeni anonim şirketin ana sözleşmesini tanzim ettiklerini, bütün hisselerin taahhüt olduğunu, mevcut şirketlerin mallarını sermaye olarak yeni şirkete koyduklarını ve yeni şirketin lüzumlu organlarını tayin ettiklerini tespit ederler;
- Birleşme sözleşmesi birleşen şirketlerden her birinin genel kurul tarafından tasdik olunur;
- Tasdik kararıyla oluşan yeni şirket ana sözleşme üzerine sonraki kuruluş çalışmaları tamamlanarak keyfiyet tescil ve ilan olunur;
- Tescilden sonra eski şirketlerin hisse senetleri karşılığında birleşme sözleşmesi gereğince yeni şirketin hisse senetleri verilir.

2.1.4.3. Bir Anonim Şirketin Sermayesi Paylara Bölünmüş Bir Komandit Şirket İle Birleşmesi

Anonim şirketlerin, anonim şirketlerle ya da sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerle birleşebileceğini belirtmiştik. Anonim şirketlerin sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketle birleşmesi ile ilgili tüm hususlar bir anonim şirketin diğer bir anonim şirketi devralınması hakkındaki hükümlere göre olur. Ancak (TTK, Madde:453), bir anonim şirket aktif ve pasifiyle birlikte sermayesi paylara bölünmüş bir komandit şirket tarafından devralınırsa, devralan sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin komandite ortakları, infisah eden anonim şirket borçlarından şahsen ve müteselsilen sorumlu olurlar.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ortaklık yapısı diğer şirket türlerinden farklıdır ve bu şirket türüne uygulama da pek rastlanmamaktadır. Şirketin komandite ortakları şirket borçlarından dolayı sınırsız olarak tüm mal varlığı ile sorumluyken şirketin komanditer ortakları şirket borçlarından sadece şirkete koydukları sermaye ile sorumlu olmaktadır.

Uygulamada anonim şirketin sermayesi paylara bölünmüş bir komandit şirketle birleşmesine pek rastlanılmaz.

2.1.4.4. Bir Anonim Şirketin Bir Kamu Tüzel Kişi Tarafından Devralınması

Bir anonim şirketin bütün aktif ve pasifiyle devlet, il, belediye gibi bir kamu tüzel kişiye devredilmesi, kamu kuruluşunun tüm aktif ve pasifiyle şirketi istemesi ve şirketin genel kurulunun kül olarak devri kabul etmesi ile mümkündür (Akay, 1997:62). Bu karar, infisah hakkındaki hükümlere göre verilir ve tescil ve ilan ettirilir. Tescil ile şirketin mal ve borçları kamu tüzel kişisine intikal etmiş olur ve ticaret sicilinden şirketin unvanı silinerek keyfiyet ilan olunur.

2.1.5. Birleşme Sürecinde Yapılması Gerekenler

Birleşme genel olarak aşağıdaki şekilde gerçekleşir (Kızılot ve Eyüpgiller, 1999:1505).

- 1- Birleşecek şirketlerin genel kurullarının toplanarak birleşme konusunda karar ve yönetim kurullarına yetki vermeleri.
- 2- Birleşme sözleşmesinin hazırlanması ve noterden onaylanması.
- 3- Birleşecek şirketlerin genel kurullarının ana sözleşmesi değişikliği ve birleşmenin onayında dair karar almaları. Devir envanterinin yapılması.
- 4- Birleşmeye dair genel kurul kararlarının Ticaret Sicili'ne tescili.
- 5- Genel kurul kararlarının Türk Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanması.
- 6- Birleşme sözleşmesinin devre esas bilançolarının ve borçlarını ödeme esaslarının Türk Ticaret Sicil Gazetesin'de ilanı.
- 7.A- Yeni şirketin kuruluş işlemleri (TTK, Madde:452).
- 7.B- Devralan şirketin devralınan şirketle iltihak suretiyle birleşmesi.
- 8- Yeni kurulan veya devralan şirkete infisah eden şirketin tüm hak borç ve alacaklarının intikali. Devralan şirket yönetim kurulunun alacaklıları davet etmeleri. İnfisah eden şirketin vergi dairesine 15 gün içinde devir beyannamesini vermesi.
- 9- Ticaret Sicil Memurluğu'na infisah eden şirketlerin terkin müracaatı. Yeni kurulan şirketin tescil müracaatı.
- 10- Ticaret Sicil Gazetesinde ilan.
- 11- Yeni şirketin veya devralınan şirketin hissedarlarına hisse senetlerinin verilmesi.

2.1.5.1. Devrolunan Anonim Şirketin Yapacağı Genel Kurul

Devrolunan şirketin genel kurulunda, denetçilerin ve yönetim kurulunun raporları okunarak, birleşmenin amacı ve ilkeleri ortaklara açıklanır. Yönetim kurulu birleşme sözleşmesinden şirket ortaklarını yeterince bilgilendirildikten sonra oylamaya geçilir. Genel kurul, oylama ile birleşme sözleşmesini onaylarsa şirket diğer şirkete karşı bağlanmış olur (Yasaman, 1987:80).

Birleşme şirketin infisahı sonucunu doğuracağı için, genel kurulda TTK'nın 388. maddesine belirtilen oranların tutturulması gerekmektedir. TTK'nın 388. maddesi gereğince şirket genel kurulunda sermayesinin en az üçte ikisine malik olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması ve toplantıya katılanların en az üçte ikisinin birleşmeyi kabul etmesi gerekir.

İlk genel kurulda hisse sahiplerinin üçte ikisi toplantıya katılmamışsa, genel kurul usulüne uygun olarak ikinci toplantıya çağrılır. İkinci toplantıda, esas sermayenin yarısına malik olan pay sahipleri veya temsilcileri hazır bulunması gerekir⁴.

Genel kurul birleşme teklifine olumlu karar vermesi halinde şirketin yönetim kurulu şirketin öz varlıklarının tespitini mahkemeden ister. Mahkeme bir bilir kişi atar ve bu bilir kişi şirketin değerini hesaplar. Ancak, TTK'nun 324. maddesi hükmüne göre, şirketin aktifleri şirketin borçlarını ödemeye yetmediği durumlarda yönetim kurulu bu durumu derhal mahkemeye bildirmeye mecburdur.

2.1.5.2. Devralan Anonim Şirketin Yapacağı Genel Kurul

Devralan anonim şirket devreden anonim şirket gibi işlemler yapacaktır. Genel kurulda yönetim kurulunca hazırlan birleşme sözleşmesi şartları görüşülür. Genel kurul uygun görürse sözleşmeyi onaylar. Genel kurulda oylamadan önce denetçilerin ve yönetim kurullarının bu konudaki raporları okunarak, birleşmenin amacı, ilkeleri açıklanır. Böylece pay sahiplerinin birleşme sözleşmesi şartları konusunda bilgi sahibi olmaları sağlanır. Genel kurul birleşme sözleşmesini onaylarsa şirket diğer şirkete karşı bağlanmış olur (Yasaman, 1987:80).

⁴ TTK'nın 368. maddesi: Genel kurulun toplantıya daveti, esas mukavelede gösterilen şekil ve surette ve her halde 37. maddede anılan gazete ile ilan ve toplantı günleri dahil olmamak üzere, toplantı vaktinden en az iki hafta önce yapılmak lazımdır. Senetleri nama yazılı olan pay sahipleriyle önceden şirkete bir hisse senedi tevdi ederek ikametgahını bildiren pay sahiplerine, taahhütlü mektup gönderilmesi suretiyle de toplantı günü bildirilir.

Birleşme, devralan şirket açısından sermaye artırımını niteliğinde olduğundan devralan şirket için de aşağıdaki nisaplar uygulanır.

TTK'nın 388. maddesine göre, şirketin konusu veya türünün değiştirilmesi yapılacak umumi heyet toplantılarında şirket sermayesinin en az üçte ikisine sahip olan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması ile mümkündür. Genel kurulun olumlu karar vermesi durumunda şirketin öz varlıklarının tespiti mahkemeden istenir.

2.1.5.3. Esas Sözleşme Değişiklik Metninin Hazırlanması ve Mahkemece Bilirkişi İncelemesinin Yapılması

Devralma yoluyla birleşmelerde devralan şirket sermaye artırımını yapacaktır. Devralan şirketin esas sermayesi kural olarak devreden şirket mal varlığı kadar artar. Burada aynı sermaye artırımını söz konusudur.

Bu tür birleşmelerde önemli olan nokta devreden şirket ile devralan şirketin malvarlığı arasında bir mukayesenin yapılabilmesi için bilançoların aynı tarihte çıkarılmış olması ayrıca mahkemeye bilirkişi incelemesi yapılabilmesi için başvurulmuş olması gerekir (Ulusoy, 1992:278).

Bilirkişi şirketin değerlerini belirler ve değiştirme birimini tespit eder.

2.1.5.4. Değiştirme Biriminin Hesaplanması

TTK açısından bir birleşmenin söz konusu olması için malvarlıklarının birleşmesi ve bu birleşme sonucunda devreden şirketin pay sahiplerine devralan veya yeni kurulan şirketin hisse senetlerinin verilmesi gerekir. Devralmanın karşılığını teşkil eden hisse senetleri, birleşen şirket pay sahiplerine değiştirme birimine göre verilir.

Değiştirme birimi bulunurken önce gerçek değer hesaplanır. Sonra elde edilen değer pay senedi sayısına bölünür. Bu şekilde şirketin bir hisse senedinin gerçek değeri bulunur.

Örnek 1: Devralan anonim şirketin sermayesi 250.000.000.000 TL ve esas sermayesi 10.000.000 TL itibari değerli 25.000 adet paya bölünmüş olsun şirketin aktiflerinin miktarı ise 500.000.000.000 TL olsun. Buna göre hisselerin gerçek değeri 20.000.000 TL olacaktır.

Devreden AŞ'nin esas sermayesi 150.000.000.000 TL'dir ve esas sermaye 3.000.000 TL itibari değerli 50.000 adet paya bölünmüştür. Şirket aktiflerinin miktarı ise 100.000.000 TL'dir. Bu durumda her hisse senedinin gerçek değeri, 2.000.000 TL'dir.

İki şirketin değiştirme oranı: $20.000.000/2.000.000 = 10$ 'dur. Yani, devralan şirketin her on hisse senedine karşılık devreden şirket ortakları bir hisse senedi alacaktır.

Örnek 2: Yeni şirket kurulması sureti ile birleşmede birleşmeye katılan AŞ'lerden ilkinin aktiflerinin miktarı 80.000.000 TL'dir değerinin 120.000.000.000 TL'dir. Yeni kurulan AŞ'nin esas sermayesi ise 200.000.000.000 TL'dir. Burada değiştirme birimi birleşen şirketlerin mal varlıklarının yeni kurulan AŞ esas sermayesinin oranına göre elde edilir. Yani ilk şirket için 4/10, diğer şirket için 6/10'dur. Kısaca söylemek gerekirse birleşmeye katılan ilk AŞ'nin pay sahipleri yeni kurulan AŞ paylarından, 4 pay alırken, diğer AŞ pay sahipleri 6 pay alacaktır.

Değiştirme birimi genellikle tam sayı olarak belirlenemez. Değiştirme biriminin tam sayı olarak belirlenmediği durumlar da, devreden şirketin hissedarlarına küsuratlara karşılık bir miktar para ödenebilir. Ödenen para, devralma şeklinde birleşmenin gerçekleştirilmesini engel teşkil etmez (Arslanlı, 1961:36).

2.1.5.5. Yeni Kurulan Şirketin Tescil ve İlanı

Birleşme yeni şirket kurulması yoluyla gerçekleşecekse TTK'nın 300. maddesine gereği, “Kuruluş umumi heyetinin yapılmasından sonra 15 gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan olunur. Tescil ve ilan edilecek hususlar şunlardır: 1. Esas mukavelenin tarihi; 2. Şirketin ticaret unvanı ve merkezi; 3. Şirketin maksat ve mevzuu ve varsa müddeti; 4. Esas sermayesinin miktarı, ödeme suret ve şartları ve hisse senetlerinin itibari kıymeti; 5. Hisse senetlerinin neveleri, hamiline veya nama yazılı oldukları ve muayyen hisse senetlerinin bahsettikleri ayrıcalıklar; 6. Ayın nev'inden sermaye ve devralınan mali kıymetlerle işletmelerin neden ibaret oldukları ve bunlara biçilen değerler, kuruculara sağlanan hususi menfaatlerin mahiyet ve değerleri; 7. Şirketin ne suretle temsil olunacağı; 8. İdare meclisi azalarıyla şirketi temsile salahiyyetli kimselerin ad ve soyadları, ikametgahları ve tabiyetleri; 9. Şirketin yapacağı ilanların şekli ve eğer esas mukavelede de bu hususta bir hüküm varsa idare meclisi kararlarının pay sahiplerine ne suretle bildirileceği”

Şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır. Tescilden önce şirket namına muamele yapanlar bu muamelelerden şahsen ve müteselsilen sorumludur. Ancak, bu gibi taahhütlerin, ileride kurulacak şirket namına yapıldığı açıkça bildirilmiş ve şirketin ticaret siciline kaydından sonra üç aylık bir müddet içinde bu taahhütler şirket tarafından kabul olunmuşsa, yalnız şirket mesul olur (TTK, Madde:301).

Kurucular şirketi kurmak için yaptıkları muamele ve giriştikleri taahhütlerden üçüncü şahıslara karşı sorumludur. Şirket tüzel kişilik kazandıktan sonra, kurucular kuruluş masraflarını şirketten isteyebilir. Şirketin kurulması her hangi bir sebepten dolayı mümkün olmadığı takdirde bu masraflar kuruculara aittir. Masrafların şirketten alınabilmesi, bunların kuruluş genel kurulca tasdik edilmesine bağlıdır.

2.1.5.6. Külli Halefiyet İlkesi Gereği Bazı Unsurların Devri

İnfisah eden anonim şirket veya şirketlerin gayrimenkulleri, devralma yolu ile birleşmede sermaye artışının tescili ile, yeni kuruluş yoluyla birleşmelerde yeni kurulan anonim şirketin tüzel kişilik kazanması ile devralan şirkete geçer (Kızılot ve Eyüpgiller, 1999:1504). Menkul mallar, teslim edilmemiş bile olsa mülkiyetleri devralan veya yeni kurulan şirkete geçer.

Alacaklar, Borçlar Kanunu’nu, hükümleri gereğince, borçludan izin alınmasına gerek kalmadan yeni şirkete geçer. İnfisah eden şirket şirketin elinde kambyo senedi varsa bu senetlerde birleşme ile birlikte yeni kurulan şirkete herhangi bir ciro veya temlik beyanına gerek kalmadan geçmiş olur. Bu durum ciro zincirinde kopukluk yaratmaz (Yasaman, 1987:35).

2.2. Vergi Kanunları Açısından Anonim Şirketlerin Birleşmesi

Birleşmelerin vergi boyutuna ilişkin düzenlemeler esas olarak Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 36-39. maddesinde yer almaktadır. Birleşmelerle ilgili ayrıca Vergi Usul Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu ve Damga Vergisi Kanunu’nda düzenlemeler getirilmiştir.

2.2.1. Kurumlar Vergisi Açısından Birleşme

Kurumlar Vergisi, Türk Ticaret Kanunu’ndan farklı iki düzenleme getirmiştir. Bunlar (Özbalcı, 2002:738);

1- KVK’da birleşme “tasfiye hükmünde sayılmış” ve birleşme karının tasfiye karı gibi vergiye tabi olacağı öngörülmüştür. Oysa, TTK birleşmeyi tasfiyesiz infisah olarak kabul etmiştir.

2- Kurumlar Vergisi Kanunu katılma şeklindeki birleşmeleri devir olarak isimlendirmiş ve devir şartlarına uygun yapılan birleşmelerde vergilendirme yapılmaması esasını benimsemiştir.

Zaten, Ticaret Hukukunda, birleşme ve devir şeklinde iki kavram yoktur. Sadece, bir şirketin başka şirkete katılması suretiyle meydana gelen birleşmeler için devir sözcüğü kullanılmaktadır.

2.2.1.1. Devir Halinde Kurumlar Vergisi

Bir birleşmenin devir olarak kabul edilmesi Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37. maddesinde iki şarta bağlanmıştır:

- Birleşme sonucunda varlığı sona eren kurum ile birleşen kurumun kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunacaktır. Yani her iki kurumda tam mükellef olacaktır.
- Devralan kurum varlığı sona eren kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerini kül olarak devralacak ve aynen bilançosuna geçirecektir.

Birleşme karının hesaplanmaması için KVK'nın 39. maddesinde ki şartın da yerine getirilmesi gerekir (Tüfekçioğlu, 2002:4).

Koşular yerine getirildiğinde devrolunan kurumun varlıklarındaki gizli yedekler vergilendirilmeden devralan şirkete geçer. Devralan şirketin bünyesine geçen bu varlıklar daha sonra satılacak olursa o şirket bünyesinde vergilendirilir (Erdem, 2000:35).

KVK'nun 42. maddesinde belirtildiği üzere, tasfiye edilen veya birleşilen kurumlar namına tasfiye veya birleşme karı üzerinden tarh olunan vergiler, tasfiye veya birleşme beyannamesini verme süresi içinde vergi dairesine ödenir. KVK'nun 39. maddesine göre, münfesihi kurum ile birleşilen kurum müştereken imzalayacakları devir beyannamesini, birleşme tarihinden itibaren on beş gün içinde münfesihi kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verir.

Devir beyannamesi zamanında verilmediği takdirde uygulanacak cezayı birleşilen kurum kendi varlığından öder (Özbalcı, 2002:765).

Verilecek olan beyannameye, bilanço, kar zarar cetveli, tasfiye bilançosuna göre ortaklara dağıtılan paraları gösterir belge ve diğer değerlerin müfredatlı bir cetvel eklenmelidir.

Tasfiye ve birleşme halinde tasfiye edilen veya birleşen kurumlar namına tasfiye veya birleşme karı üzerinden tarh olunan vergiler, tasfiye veya birleşme beyannamesini verme süresi içinde vergi dairesine ödenir.

2.2.1.2. Birleşme Durumunda Kurumlar Vergisi

KVK'nın 36. maddesinin ilk fıkrasında “bir veya bir kaç kurumun diğer kurumlarla birleşmesi, birleşme sebebiyle infisah eden kurum bakımından tasfiye hükmündedir. Ancak, birleşmede tasfiye karı yerine birleşme karı vergiye matrah olur” denmiştir.

Tasfiye karının tespiti hakkındaki Kurumlar Vergisi hükümleri birleşme karının tespiti içinde uygulanır. Örneğin;

- Tasfiye karı, tasfiye döneminde vergilendiğine göre, birleşme karı birleşme döneminde vergilendirilecektir (Özbalcı, 2002:738).
- KVK'nın 34 ve 35 inci maddelerinde tasfiye memurlarına düşen sorumluluk ve ödevler birleşme halinde birleşilen kuruma intikal edecektir.

Tasfiye karı, Kurumlar Vergisi'nde tasfiye döneminin sonundaki servet değeri ile tasfiye döneminin başındaki servet değeri arasındaki fark olarak tanımlanmıştır.

Tasfiye karı hesaplanırken;

1- Ortaklara veya kurum sahiplerine tasfiye esnasında avans olarak veya sair suretle yapılan her nevi ödemeler tasfiyenin sonundaki servet değerine⁵ ilave olunur.

2- Mevcut sermayeye ilaveten ortaklar veya sahipleri tarafından yapılan ödemeler ile tasfiye esnasında elde edilen ve vergiden istisna edilmiş bulunan kazanç ve iratlar da tasfiye döneminin başındaki servet değerine ilave olunur.

Birleşme durumunda vergi matrahından indirilebilecek giderler;

1- KVK'nun 14. maddesinin 3 bendine göre anonim şirketler genel kurul toplantıları için yaptıkları giderlerle, birleşme fesih ve tasfiye giderlerini kurum kazancından indirebilmektedir.

2- Birleşme esnasında elde edilmiş vergiden istisna kazançlar ve kurum sahipleri tarafından sermayeye ilaveten yapılan ödemeler birleşme karının hesaplanmasında kurum kazancından düşülmektedir.

Ayrıca, KVK'nın 14. maddesinin 7. bendi gereği son beş yıla ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin kanuni sürede verilmiş olması koşuluyla devir alınan kurumların, devir tarihi itibarıyla zarar dışındaki aktif toplamını geçmeyen zararları birleşilen kurum tarafından indirim konusu olur (Altındal, 2003:70).

2.2.2. Damga Vergisi Kanunu Yönünden Şirket Birleşmesi

Sermaye şirketlerin tamamının sermaye artırımlarına ilişkin olarak düzenleyeceği kağıtlar ile kurumlar vergisinin devir ve birleşme saydığı işlemler için düzenlenen tüm kağıtlar damga vergisinden istisna edilmiştir.

Şirketlerin ellerinde ki kağıtların hemen hemen hepsi için damga vergisi ödemesi birleşme maliyetini önemli ölçüde artırmaktaydı (Kırman, 2000:10).

⁵ Tasfiye döneminin başındaki servet değeri, kurumun tasfiye dönemi başındaki bilançoda görülen öz sermayesidir. Bir yıldan fazla süren tasfiyelerde müteakip tasfiye dönemlerini başındaki servet değeri, bir evvelki dönemin son bilançoda görülen servet değeridir (KVK-33).

Birleşmelerde damga vergisi uygulamasın vazgeçilmesi, devir ve birleşme aşamalarında şirketleri hem zaman kaybından hem de, maddi yükten kurtarmıştır.

2.2.3. Katma Değer Vergisi Kanunu Yönünden Şirket Birleşmesi

KVK'nın 37 ve 39. maddesine uygun olarak gerçekleştirilen devir işlemleri KDVK'dan istisnadır (KDVK, Madde:17). Yani, KVK'nın 37. maddesi hükümleri çerçevesinde devrolan kurumun mal varlığının, devralan kuruma intikali dolayısıyla katma değer vergisi söz konusu olmamaktadır.

Ancak, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun ilk maddesi, ticari faaliyetler sonucu yapılan teslimleri Katma Değer Vergisi'nin konusuna dahil kılmıştır. Bu nedenle KVK'nın 36. maddesi hükmüne göre gerçekleştirilen tüm birleşmeler ister yeni kuruluş yoluyla isterse devir suretiyle yapılmış olsun, KDV'nin kapsamındadır.

Birleşmelerde birleşen şirketin malları üzerindeki tasarruf hakkı el değiştirdiğinden teslim olayı gerçekleşmiştir. Birleşmelerde KDV matrahı, birleşme dolayısıyla bir kurumdan diğer kuruma intikal eden malların değerleri toplamıdır.

Birleşme durumunda ortadan kalkacak şirketin çıkaracağı son bilanço, şirketler tarafından verilen KDV beyannamesinin tahakkukunu da içermektedir.

Gerek yeni kuruluş yoluyla gerekse devir yoluyla gerçekleştirilen birleşmelerde intikal eden mallar üzerinden hesaplanacak KDV devrolan kurum tarafından vergi dairesine yatırılır. Ama vergi devralan kurumdan tahsil edilir.

2.2.4. Yabancı Sermayeli Bir Şirketle Birleşme Halinde Vergilendirme

Birleşme ve devralmaların ulusal veya uluslararası firmalarla gerçekleşmesinin makro boyutta farklı etki ve yararları bulunmaktadır. Ulusal çapta gerçekleştirilen birleşmeler, yerli teşebbüslere dış piyasalarda daha iyi rekabet edebilme imkanı sağlarken; uluslararası platformda ki bir şirketler birleşme ülke

ekonomisine, yabancı sermaye girişı, yeni istihdam alanları yaratılması, teknoloji transferi ve ihracat artışı gibi faydalar getirir.

Ülkemizde “Yabancı sermayeli şirket” terimi çoğu zaman yanlış anlaşılmaktadır. Türkiye’de kurulan şirketlerin % 100’ü yabancı sermayeye sahip olsa da, Türk Ticaret Kanunu’na göre kurulurlar (Alptürk, 2004:23). Yani, birleşmenin vergisiz gerçekleşmesi isteniyorsa yabancı şirketin kanuni veya iş merkezinin Türkiye’de bulunması gerekir (KVK-37).

2.3. Rekabet Hukuku Açısından Şirket Birleşmeleri

Haksız rekabet ile ilgili hükümler Türk Ticaret Kanunu’nun 56-65 maddelerinde düzenlenmiştir. TTK’nın 56. maddesinde haksız rekabet, “aldatıcı hareket ve hüsnüniyet kaidelerine başka suretlerle iktisadi rekabetin her türlü suistimali” olarak tanımlamıştır.

Türk Ticaret Kanunu teşebbüslerinin anlaşarak tüketicilerin seçim hakkını kısıtlamalarını hukuka aykırı saymış, Borçlar Kanunu’nda düzenlenen sözleşme serbestisi ile ilgili boşluğu doldurmuştur (Akıncı, 2001:20). Ancak, Rekabet Hukukunda amaç rekabeti kısıtlamak değildir.

Aslında, 1982 Anayasası’nın 167. maddesi devlete “para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri” alma; “piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi” önleme görev ve sorumluluğunu yüklemiştir. 1982 Anayasası rekabetle ilgili olarak, Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu’ndan çok daha fazla konuda devlete görev ve sorumluluk yüklemiştir. Bu kapsamda, 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun 1994 yılında yürürlüğe girmiştir.

Kanunun amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşmaları, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemektir.

Birleşmelerin Rekabet Hukuku kapsamında değerlendirilmesi için, söz konusu işlemin bağımsız teşebbüsler tarafından gerçekleştirilmesi ve işlem sonucunda kontrolün bir teşebbüsten başka bir teşebbüse geçmesi gerekir.

Birleşme Rekabet Hukuku'nda iktisadi bir kavram olduğu için hukuki anlamdaki birleşmeden çok daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Hukuki anlamda birleşme sayılmayan, “konsorsiyum, “holding, “iş ortaklıkları” ve “tröst” gibi, iktisadi bağımsızlıktan vazgeçildiği, fakat hukuki bağımsızlığın korunduğu bağlı işletme ilişkileri, Rekabet Hukuku açısından “birleşme” olarak nitelendirilir. Somutlaştırmak gerekirse, ticari işletme işleten tacirlerin bir araya gelerek kurduğu her türlü ortaklık, somut olayın özellikleri aksini gerektirmedikçe birleşme kapsamında kabul edilir.

2.3.1. Rekabet Kurumunun Birleşmelere Etkisi

Hakim durum yaratmaya veya var olan bir hakim durumu güçlendirmeye yönelik olan her türlü birleşme RKHK'da yasaklanmıştır. Hakim durumdaki bir teşebbüsün gerçekleştirildiği birleşme veya devralma işleminde, ilgili pazardaki rekabetin önemli ölçüde sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı kurum tarafından incelenmektedir.

Birleşme veya devralma işlemlerinde Kurumdan izin alınması için taraf teşebbüslerin ilgili ürün pazarındaki toplam pazar paylarının % 25'i veya toplam cirolarının 25 trilyon TL'yi aşması gerekmektedir.

Kurula yapılacak bildirim, kurul tarafından hazırlanacak bildirim formlarının isteği bilgileri tam ve eksiksiz olarak içerir. Bildirimi karşı tarafı haberdar etmek suretiyle birleşmenin iki tarafı da yapabilir⁶.

Bildirilmesi zorunlu olan birleşme ve devralma işleminin kurula bildirilmemiş olduğu hallerde, kurul, bir şekilde işlemten haberdar olduğu zaman

⁶ Başvuru formuna kurumun resmi internet sitesinden ulaşmak mümkündür (<http://www.rekabet.gov.tr>).

kendiliğinden birleşme veya devralmayı incelemeye alır. İnceleme sonucunda kurul, birleşen işletmelerin bir rekabet ihlalinin tespit etmişse Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesine göre işlemi gerçekleştirilen teşebbüslere para cezası verebilir veya birleşmeyi geçersiz kılabilir. Kurumun nihai inceleme yapmaya gerek gördüğü durumlarda birleşme işlemi nihai karara kadar geçerli ve uygulanabilir değildir (Rekabet Kurumu 5. Yıllık Faaliyet Raporu, 2004:7).

Kurula birleşme ile ilgili gerekli başvuru yapılmış, kurulda süresi içinde birleşmeye veya devralmaya ilişkin müracaata herhangi bir cevap vermemiş ya da herhangi bir işlem yapmamışsa, birleşme veya devralma anlaşmaları bildirim tarihinden 30 gün sonra yürürlüğe girerek hukuki geçerlilik kazanır (RKHK, Madde:10).

Kurul, resen veya kendisine intikal eden başvuruları ön araştırmadan geçirir. Ön araştırma sonucunda soruşturma açılmasına veya açılmamasına 10 günde karar verilir. Soruşturma açılmasına karar verilmişse soruşturma en geç 6 ay içinde tamamlanır. Kurul, soruşturmaya başlanması kararını, kararın verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi ile taraflara gönderir (RKHK, Madde:43).

Kurul incelemesini yaparken gerekli gördüğü her türlü bilgiyi tüm kamu kurum ve kuruluşlarından, teşebbüslerden ve teşebbüs birliklerinden isteyebilir. Bu makamlar, teşebbüsler ve teşebbüs birliklerinin yetkileri istenen bilgileri kurulun belirleyeceği süre içinde vermeleri zorunludur.

Kurul kararları gizlidir ve kurula üye on bir üyeden en az altı üyenin aynı yönde oy kullanmasıyla alınır. Kararlarda taraflara yüklenen görevler ve tanınan haklar tereddüde yol açmayacak şekilde açık yazılmalıdır. Rekabet kurulu kararlarında süreler gerekçeli kararın taraflara tebliğ tarihinden itibaren başlar.

Kurulun nihai kararlarına, tedbir kararlarına, para cezalarına ve süreli para cezalarına karşı kararın taraflara tebliğinden itibaren süresi içinde Danıştay'a

başvurulabilir (RKHK, Madde:55). Danıştay⁷ üst mahkeme olarak karar verirken Avrupa Birliği hukuk ve içtihatlarına paralel davranması gerekir.

Tablo 2.3.1: Rekabet Kurumunun Birleşme ve Devralmalar İle İlgili Yaptığı İncelemeler

		1998	1999	2000	2001	2002	2003	TOPLAM
Birleşme veya Devralmalar	Başvuru	59	80	103	82	115	113	552
	Sonuçlandırılan	52	76	101	88	102	107	526
*Kuruma Yapılan Toplam Başvuru	Başvuru	481	344	399	337	415	570	2546
	Sonuçlandırılan	108	446	386	351	354	448	2093

Kaynak: Rekabet Kurumu 5. Yıllık Faaliyet Raporu

* Kuruma Yapılan Toplam Başvuruların içinde “birleşme ve devralmalar”, “rekabet ihlali”, “muafiyet ve menfi tespit” davaları bulunmaktadır.

1997-2003 yılları arasında Rekabet Kurumuna toplam 2.546 başvuru yapılmış, yapılan başvuruların 2.093 tanesi Kurum tarafından karara bağlanmıştır. Rekabet Kurumuna birleşme veya devralmalarla ilgili 552 başvuru yapılmış, 526 tanesi karara bağlanmıştır.

Aşağıdaki, tabloda 2002 ve 2003 yıllarında Kurumun yaptığı incelemelerin sektörlere göre dağılımı verilmiştir.

⁷ Anayasa’nın 155. maddesine göre Danıştay; idari mahkemelerce verilen ve Kanun’un başka bir idari merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir ve bir kanunda gösterilmek kaydıyla belli davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.

Tablo 2.3.2: Birleşme ve Devralmalar Sonucunda Nihai Karara Bağlanan Dosyaların Sektörel Dağılımı

SEKTÖRLER	Birleşme ve Devralmalar	
	2002	2003
Kimya ve kimyasal ürünler, petrokimya, petrol ürünleri, gübre	17	26
Gıda ürünleri ve içecekler	16	12
Finansal hizmetler (bankacılık, sigortacılık ve diğer)	13	3
Kara, hava, deniz ve demiryolu taşıtları	11	2
Elektrik-Elektronik	6	4
Büro makineleri ve bilgisayar	5	4
İnşaat,çimento ve diğer inşaat malzemeleri	5	6
Telekomünikasyon	4	7
Demir-Çelik	3	2
Mobilya, beyaz eşya, oyuncak, spor, müzik, kuyumculuk	3	1
Ulaştırma	3	0
Elektrik-Gaz-Su	2	3
Kağıt hamuru, kağıt ve kağıt ürünleri	2	9
Makine ve teçhizat imalatı	2	8
Sağlık, Eğitim, Spor, Serbest Meslek Faaliyetleri	2	1
Basın ve yayın vb. Kayıtlı medyanın çoğaltılması	1	2
Demir dışı metaller	1	2
Plastik ve kauçuk ürünler	1	2
Serbest meslek	1	2
Tarım, hayvancılık, orman ve su ürünleri	1	1
Tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ürünleri	1	1
Turizm	1	1
Diğer	1	8
TOPLAM	102	107

Kaynak: Rekabet Kurumu 4. ve 5. Yıllık Rapor

2.4. Sermaye Piyasasında Anonim Şirketlerin Birleşmesine İlişkin

Esaslar

Halka açık veya açık sayılan anonim şirketlerin uyması gereken esaslar 1981 yılında yasalaşan “Sermaye Piyasası Kanunu”nda düzenlenmiştir (Güçlü,2003:60).

Devralma veya yeni ortaklık kurulması yoluyla birleşme işlemlerinde taraflardan en az birinin halka açık anonim ortaklık olması durumunda, birleşme işlemlerinde uyulacak esasları Sermaye Piyasası Kurulu’nun Seri I No:31 “Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar” tebliğinde yer almaktadır.

Tebliğe göre, birleşme işlemlerine başlanması için birleşmeye taraf ortaklıklarda yönetim kurullarında karar alınması yeterli olmakta, taraflar istediği takdirde genel kurul, birleşme işlemine, birleşme sözleşmesinin hazırlanmasına ve esaslara ilişkin olarak karar alabilmekte veya söz konusu hususların tespiti ile ilgili olarak yönetim kuruluna yetki verebilmektedir.

2.4.1. Esas Alınacak Mali Tablolar ve Bağımsız Denetim

Tebliğ’in 5. maddesine göre, birleşmeye taraf ortakların birleşme işlemine esas alınacak mali tablolarının kurul düzenlemeleri çerçevesinde hazırlanması, mevzuat gereği enflasyona göre düzeltilmiş mali tablo düzenlenmesinin özel bağımsız denetimden geçmiş olması gerekmektedir. Ancak, birleşmeye esas alınacak mali tabloların sürekli bağımsız denetimden geçmesi halinde özel bağımsız denetim aranmamaktadır.

Birleşmeye esas alınacak tarihi ile birleşme sözleşmesinin nihai olarak onaylandığı genel kurul toplantı tarihi arasındaki süre 6 ayı aşamaz.

TTK’nun 324’üncü maddesi hükmü çerçevesinde aktiflerin satış fiyatı esas alınarak düzenlenen bilançoya göre sermayesinin 2/3’ü karşılıksız kalan ortaklık, devralana ortaklık sıfatıyla birleşme işlemine katılamamaktadır.

2.4.2. Bilirkişi İncelemesi

Tebliğ'in 6. maddesine göre, birleşmeye taraf ortaklıkların özkaynaklarının tespiti amacıyla mahkemece atanan bilirkişi tarafından inceleme yapılır ve söz konusu inceleme bilirkişi tarafından rapora bağlanır.

Birleşmeye esas alınacak mali tablolara ilişkin özel bağımsız denetim raporunda olumlu görüş bildirilmesine rağmen kurulca yapılacak inceleme sonucunda gerekli görülmesi veya raporda şartlı görüş bildirilmesi durumlarında, söz konusu durumlara neden olan hususlar çerçevesinde düzeltilmiş ve bağımsız denetçi tarafından onaylanmış mali tablolar bilirkişi incelemesine sunulur; bilirkişi raporu, bu mali tablolar esas alınarak hazırlanır. Birleşme işlemine esas alınacak mali tablolara ilişkin bağımsız denetim raporunda olumsuz görüş bildirilmesi veya görüş bildirilmemesi durumlarında söz konusu mali tablolar birleşme işlemine esas alınamaz.

2.4.3. Birleşme Oranının Hesaplanması

Birleşme oranı, birleşmeye taraflarca benimsenen yöntem esas alınarak hesaplanır. Ancak, birleşmelerde özkaynak yöntemi dışında bir yöntem belirlenmişse hem özkaynak yöntemi hem de seçilen diğer yönteme göre hesaplanacak birleşme oranlarına, değiştirme oranlarına ve birleşme sonrası sermaye tutarına hazırlanacak bilirkişi raporunda yer verilmesi zorunludur.

Ayrıca borsa fiyatları esasa alınarak birleşme oranının tespit edilebilmesi için; birleşmeye taraf ortaklıkların onay için kurula başvuru yaptıkları tarih itibarıyla,

- Halka arz edilen hisse senetlerinin nominal değerleri toplamının, ortaklığın nominal sermayesi oranının en az % 25 olması ve hisse senetlerinin borsada işlem görmesi,
- Borsa fiyatının tespitinde son bir yıllık düzeltilmiş ağırlıklı ortalama fiyatlarının aritmetik ortalamasının esas alınması,

zorunludur. Kurul gerekli görmesi halinde bu hususlarda değişiklik yapılabileceği gibi ek koşullarda arayabilir.

Birleşme değerinin belirlenmesinde, varlıkların rayiç değer üzerinden değerlemeye tabi tutulması suretiyle hesaplan özkaynakların esas alınması halinde, değerlendirmeye konu gayrimenkullar kurulca listeye alınan gayrimenkul kurulca değerlendirme şirketince değerlendirilir. Gayrimenkullere ilişkin olarak gayrimenkul değerlendirme şirketi tarafından yapılan değerlemenin bilirkişi raporuna esas alınır.

2.4.4. Uzman Kuruluş İncelemesi

Tebliğin 8. maddesinde birleşmeye taraf ortaklıkların özkaynaklarının tespiti amacıyla mahkemece atanan bilirkişi incelemesine ek olarak nitelikleri Kurulca belirlenen,

- Bağımsız denetim kuruluşları,
- Bu kuruluşların üyelik anlaşmasına sahip olduğu yabancı şirketler,
- Lisans, know-how ve benzeri sözleşmeler çerçevesinde faaliyette bulunan danışmanlık şirketleri,
- Halka arza aracılık ve yatırım danışmanlığı yetki belgesinin her ikisine birlikte sahip olan aracı kurumlar,
- Mevduat kabul etmeyen bankalardan biri tarafından,

inceleme yapılır. Söz konusu inceleme rapora bağlanır. Bu raporun Kurul tarafından değerlendirilmesinde çeşitli hususlar aranır.

Birleşme işleminde, özkaynak yöntemi ve bu yöntemle birlikte uygulanabilecek en az iki yöntem ve bu yöntemlere göre hesaplanacak birleşme oranlarına, bu yöntemler arasından birleşme işlemi için kullanılacak yöntemin seçilme gerekçesine, değiştirme oranlarına ve birleşme sonrası sermaye tutarına hazırlanacak söz konusu raporda yer verilmesi zorunludur. Birleşme oranının hesaplanmasına ilişkin bu tebliğin diğer hükümleri anılan rapor için de geçerlidir.

2.4.5. Birleşme Sözleşmesi, Yönetim Kurulu Raporu ve Kurula Başvurularak Onay Alınması

Tebliğin 9. maddesine göre birleşme sözleşmesi, birleşmeye taraf ortaklıkların yönetim kurulları tarafından asgari unsurları içerecek şekilde hazırlanır.

Tebliğin 10. maddesine göre birleşmeye taraf ortaklıkların yönetim kurulları tarafından birleşme oranı başta olmak üzere birleşme sözleşmesini açıklayan, birleşmenin hukuki ve iktisadi gerekçelerini ortaya koyan ve değerlemeyi etkileyen hususlara yer veren ayrıntılı bir rapor hazırlanır.

Tebliğin 11. maddesine göre, birleşme sözleşmesinin onaylanacağı genel kurul toplantılarından önce kurula başvurularak onay alınması zorunludur. Söz konusu başvuru, kurul tarafından Kanunun amaç ve ilkeleri çerçevesinde incelenerek sonuçlandırılır.

2.4.6. Pay Sahiplerinin Bilgilendirilmesi

Tebliğin 12. maddesine göre, ortaklık devralma yoluyla birleşme işleminde veya yeni ortaklık kurulması yoluyla birleşme işleminde taraflarca hazırlanan ve kurul tarafından onaylanan duyuru metninin ve ekinde yer alan birleşme sözleşmesinin,

- Hisse senetleri borsada işlem gören ortaklıklarca bir gazetenin Türkiye baskısı ile ortaklık merkezinin bulunduğu yerde çıkan en yüksek tirajlı iki mahalli gazeteden birinde,
- Hisse senetleri borsada işlem görmeyen ortaklıklarca mahallinde yayınlanan veya dağıtılan en az iki gazetede,

Birleşme sözleşmesinin onaylanacağı genel kurul toplantısından en az 30 gün önce ilan edilerek tasarruf sahiplerine duyurulması zorunludur. Ortaklıklar, mahalli gazetede ilan yükümlülüklerini ülke çapında dağıtılan gazetelerde ilan etmekle de yerine getirebilmektedir.

Birleşmeye taraf ortaklıklardan en az birinin hisse senetlerinin borsada işlem görmesi halinde, söz konusu duyuru metni ve eki birleşme sözleşmesi borsa bülteninde ve İMKB'nin web sayfasında da ilan edilmek üzere genel kurul toplantısından en az 30 gün önce borsaya gönderilir.

Hisse senetleri Borsa'da işlem görmeyen ortaklıklarda ise duyuru metni ve eki birleşme sözleşmesi birleşme sözleşmesinin onaylanacağı genel kurul toplantısından en az 30 gün önce başlamak üzere, yeni ortaklık kurulması yoluyla birleşme işleminde yeni ortaklığın tesciline, ortaklık devralma yoluyla birleşmede ise sermaye artırımının tesciline, sermaye artırımının gerekmediği durumlarda ise birleşme sözleşmesinin onaylanacağı genel kurul toplantısının tesciline kadar kurul'un WEB sayfasında ilan edilir.

2.4.7. Sözleşmenin Onaylanması ve Sermaye Artırımı

Kurulun onayından sonra birleşme sözleşmesi, birleşme işlemine taraf ortaklıkların genel kurullarında onaylanır.

Devralma yoluyla birleşme işleminde devralan ortaklığın genel kurulunda devralma ve sermaye artırım kararı alınırken, devrolan ortaklığın genel kurulunda devrolma ve bu suretle infisah kararı alınır.

Yeni ortaklık kurulması yoluyla birleşmede işleminde ise birleşmeye taraf ortakların genel kurullarında birleşme ve bu suretle birleşme kararı alınır.

Genel kurulların birleşmeye ilişkin olarak verdikleri kararlar, varsa imtiyazlı pay sahiplerinin, intifa senedi sahipleri ile tahvil ve benzeri borçlanma senetleri sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda verecekleri bir kararla onaylanmadıkça uygulanmaz.

2.4.8. Kurul Kaydına Alınma

Birleşmeye taraf ortaklıkların yapılan genel kurul toplantılarını takip eden 15 gün içerisinde;

- a) Ortaklık devralma yoluyla birleşme işleminde ihraç edilecek hisse senetleri ile devralan ortaklığın kurul kaydında bulunması hisse senetlerinin,
- b) Yeni ortaklık kurulması yoluyla birleşme işleminde ise birleşme nedeniyle tüzel kişilikleri sona eren ortaklıkların kurul kaydında bulunmayan sermayesine isabet eden hisse senetlerinin,

kayda alınması için kurula başvurulur. Söz konusu başvuru, kurul tarafından kanunun amaç ve ilkeleri çerçevesinde incelenerek, hisse senetleri kayda alınır.

2.4.9. Hisse Senetlerinin Teslim Esasları

Hisse senetlerinin dağıtılacağı yerler dağıtımın başlayacağı tarihten en az 2 iş günü önce, kurul tarafından onaylanan hisse senetlerinin dağılımına ilişkin duyuru ile ilan edilir. Esas sermaye sisteminde ortaklıkların hisse senetlerinin;

- a) Ortaklık devralma yoluyla birleşme işleminde, sermaye artırımının Ticaret Siciline tescilinden,
- b) Yeni ortaklık kurulması yoluyla birleşme işleminde, yeni kurulacak ortaklığın tescilinden itibaren, hamiline yazılı olmaları halinde 30 gün, nama yazılı olmaları halinde 90 gün içerisinde teslim edilmesi zorunludur.

Kayıtlı sermaye sistemindeki ortaklıkların hisse senetlerinin değişim işlemine tescile mesnet belgenin tescil tarihinden itibaren 15 gün içerisinde başlanması zorunludur.

2.4.10. Devralma Yoluyla Birleşme Sonrasında Ulaşılabak Sermaye

Tutarı

Özkaynak veya rayiç değeri yöntemlerinin kullanılması durumunda, ortaklık devralma yoluyla birleşme işlemi sonrasında ulaşılacak artırımın tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanır.

Devralan ortaklığın özkaynağı : A

Devrolan ortaklığın (birden fazla ise ortaklıkların) özkaynağı : B

Devralan ortaklığın ödenmiş/çıkarılmış sermayesi : C

Birleşme oranı = $A/(A+B) = D$

Ulaşılabak sermaye = C/D

Birleşme işlemine taraf ortaklıkların, birleşme işlemine taraf bir diğer ortaklığın iştiraki olması ve benzeri durumlar, seçilen yöntemle ilişkin hesaplamada dikkate alınır.

Birleşme sonrası artırılacak sermaye tutarı, devrolan ortaklığın (birden fazla ise ortakların) devralan ortaklık dışındaki mevcut ortaklarına payları oranında dağıtılır.

2.4.11. Yeni Ortaklık Kurulması Suretiyle Birleşme Sonrasında

Ulaşılabak Sermaye Tutarı

Yeni ortaklık kurulması yoluyla birleşme sonrasında yeni kurulacak ortaklığın sermayesi, birleşme işlemine taraf ortaklıkların çıkarılmış/ödenmiş sermayelerinin toplamından oluşur.

Birleşme işleminde taraf ortaklıkları, birleşme işlemine taraf diğer ortaklığın iştiraki olması ve benzeri durumlarda, her bir ortaklık için birleşme oranının hesaplanmasında dikkate alınır ve yeni kurulacak ortaklığın sermayesi bu suretle belirlenir.

Yeni kurulacak ortaklığın sermayesi, birleşmeye taraf ortaklıkların ortaklarına toplam özsermayede ki payları oranından dağıtılır. Özet olarak Tebliğ'de;

- TTK'da yer alan bilirkişi incelemesine ek olarak uzman kuruluş tarafından da birleşme oranının ve artırılacak sermayesinin tutarının belirlenmesi amacıyla inceleme yapılarak rapora bağlanması,
- Birleşmeye taraf olan ortaklıkların yönetim kurulları tarafından birleşmelerin hukuki ve ekonomik gerekçelerini ortaya koyan değerlendirmeyi etkileyen raporun hazırlanması,
- Ortakların, farklı birleşme yöntemlerinin birleşme oranını ne şekilde etkilediği konusunda bilgilendirmeleri ve buna göre karar vermeleri amacıyla, birleşme işleminde kullanılacak yöntemin seçilme gerekçesine, birleşme oranının adil ve makul olup olamadığına ilişkin hususları içeren uzman kuruluş raporu hazırlanması,
- Pay sahiplerinin bilgilendirilmesi amacıyla birleşmenin onaylanacağı genel kurul toplantısından taraf ortakların son üç yıllık mali tabloları, bağımsız denetim raporları, uzman kuruluş raporu, tahmini mali tablolar ve yönetim kurulu raporunun ortakların incelemesine sunulması,
- Bilirkişi raporunda, uzman kuruluş raporunda ve birleşme sözleşmesinde bulunmasına ilişkin asgari hususlara ilişkin esaslar,
- Birleşmede uygulan yöntemin mukayese edilebilmesi amacıyla, bilirkişi raporunda, özkaynak yönteminin uygulanması halinde bu yöntem, özkaynak yöntemi dışında bir yöntem uygulanması halinde ise hem özkaynak yöntemi dışında bir yöntem uygulanması halinde ise hem özkaynak yöntemi hem de seçilen diğer yöntem, uzman kuruluş raporunda ise, özkaynak yöntemi ve bu yöntemle birlikte uygulanabilecek en az iki yöntem yer verilemesi gerektiği,
- Birleşme işlemlerinin belli bir süre içerisinde tamamlanmasını sağlamak amacıyla, birleşmeye esas alınacak mali tabloların tarihi ile birleşme sözleşmesinin nihai olarak onaylanacağı genel kurul toplantı tarihi arasındaki sürenin altı ayı aşamayacağı,

- Tasarruf sahiplerin haklarının korunması amacıyla, tebliğde, taraf ortaklıklarca, birleşme esas mali tabloları etkileyen önemli işlemler yapılması halinde değişikliği içeren yeni mali tablo hazırlanması, bağımsız denetimden geçirilmesi ve söz konusu mali tabloların birleşme esas alınması gerektiği, düzenlenmiştir.

2.5. Bankacılık Sektöründe Birleşmeler

Son yıllarda banka birleşme ve devirlerinin sayısında artış yaşanmaktadır. Krizin de etkisiyle sektör de banka sayısı 46'dan 36'ya düşmüştür. Finansal durumunu bozuk olan bankalar el değiştirmiş ya da ortadan kalkmıştır.

Tablo:2.8: Banka ve Şube Sayıları*

	Aralık 2001		Aralık 2002		Aralık 2003	
	Banka	Şube	Banka	Şube	Banka	Şube
Ticaret bankaları	46	6.889	40	6.087	36	5.946
Kamu bankaları	3	2.725	3	2.019	3	1.971
Özel bankalar	22	3.523	20	3.659	18	3.591
Fondaki bankalar	6	408	2	203	2	175
Yabancı bankalar	15	233	15	206	13	209
Diğer Bankalar	15	19	14	19	14	17
Kamu bankaları	3	4	3	4	3	4
Özel bankalar	9	12	8	12	8	10
Yabancı bankalar	3	3	3	3	3	3
Toplam	61	6.908	54	6.106	50	5.963

* K.K.T.C ve yabancı ülkelerdeki şubeler dahil.

Kaynak: Türk Bankalar Birliği

Türkiye de bankaların kuruluşu ile ilgili önemli engellerin bulunması devletin sektör içinde ki payının yüksek olması, bankalardaki mevduatların devlet sigortasında bulunması, mali yapısı bozulan bankaların devlet tarafından sistem dışına çıkarılmasının önlenmesi sektörün rekabet yapısını bozmaktadır (Kırman, 2000:5). Rekabeti düzeltmek için sisteme giriş çıkışlar kolaylaştırılmalı, küçük

bankalar birleşmeleri için teşvik edilmelidir. Büyük bankalarının yeni banka satın alması ise önlenmelidir.

Bankaların birleşmeleri hakkında yönetmelik 27.06.2001 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik esas olarak şunları düzenlemiştir:

- Birden çok bankanın tüzel kişilikleri sona ermek suretiyle tüm hak, alacak, borç ve yükümlülüklerinin yeni kurulacak bir bankaya devrini (birleşme).
- Bir veya birden fazla bankanın tüm hak, alacak ve yükümlülükleriyle ve tüzel kişilikleri sona ermek suretiyle mevcut bir bankaya devrini (devralma).

Yönetmelik bankaların birleşme veya devirleri Kurul (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu) iznine tabi kılınmıştır. Kuruma (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu) izin için başvurulurken birleşme veya devirden beklenen sonuçları analiz eden detaylı bir fizibilite raporu ve birleşme veya devirden itibaren 3 yıllık hedeflerin ortaya konulduğu tahmini bilanço, kar zarar cetvellerini eklenmelidir.

Birleşme veya devir işlemleri Kuruldan izin alınmasının ardından üç ay içinde ilgili bankaların genel kurullarınca karar alınarak birleşme işlemlerine geçilmesi gerekir. Birleşen veya devredilen bankalar halka açıksa birleşme ve devir sözleşmesi için Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde izin alınır. Ayrıca, RKHK hükümleri gereğince Rekabet Kurulundan izin alınması durumunda, birleşme veya devir sözleşmesinin ve ana sözleşmesinin genel kurullarca onaylanabilmesi, Rekabet Kurulundan izin alınmış olmasına bağlıdır.

Bankaların birleşme veya devirlerinde, birleşme veya devrin gerçekleşmesi için devir olunan veya birleşmeye katılan bankaların borçlarının ödenmiş veya teminat altına alınmış olması zorunluluğu bulunmaz.

Birleşen, devredilen veya devralınan bankaların tamamının mevduat kabul etmeye yetkili banka olması durumunda; Merkez Bankası, kurulca alınacak karar üzerine birleşme ve devir işlemlerini süresince bankalara mevduat munzam karşılıkları hesabından iadeler yapabilir veya yükümlülüklerini erteleyebilmektedir. Ayrıca birden çok bankanın birleşmesi suretiyle yeni kurulan bankanın veya devralan bankanın tasarruf mevduatı sigorta yükümlülüğü, 2 yıl süreyle yarı yarıya uygulanır.

4389 sayılı Bankalar Kanununu 14. maddesi hükümlerine göre, hisseleri ve/veya yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna intikal eden bankaların birleşme veya devirlerinde, kurul, Bankalar Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca, ilave tedbirler almaya yetkilidir.

Banka devir veya birleşmelerinden doğan kazançlar Kurumlar Vergisi'nden muaftır. Ayrıca, devralınan bankanın zararları beş yıl boyunca kurum kazancından indirilebilmektedir. Ancak, birleşme veya devrin, izin tarihinden itibaren on sekiz ay içinde alınan izne uygun olarak yapılmaması zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler için vergi ziyayı doğmuş sayılır.

BÖLÜM III

BİRLEŞMELERİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE ÖRNEK UYGULAMA

3.1. Birleşme İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesinde Dikkat Edilmesi

Gereken İlkeler

Birleşme İşlemlerinde Esas Alınacak İlkeler (Akay, 1997:108):

- Varlık ve borçların devredilmesinde esas alınacak olan bilançolar, yeni kurulacak veya sermaye artırımının tescil ve ilan edildiği tarihten bir gün önceki gün itibarıyla hazırlanan bilançoları olmalıdır.
- Birleşme işlemi gerek yeni kuruluş ve gerekse devralma suretiyle gerçekleşsin, öncelikle devralan işletme açısından sermaye taahhüdü işlemini gerektirecektir. Dolayısıyla devralan işletmenin yeni kuruluş suretiyle birleşmelerde kuruluşla ilgili kayıtları, devralma suretiyle gerçekleştirilen birleşmelerde ise sermaye artırımı ile ilgili kayıtları yapması gerekecektir. Devrolan işletme açısından birleşme ise tasfiye kayıtlarını gerektirecektir.
- Birleşme muhasebe değerleri üzerinden yapılır. Değer net aktifler için saptanmışsa birikmiş amortismanlar ile aktifle ilgili karşılıklar da devredilir. Ancak, aktif değerler için yeni değerler tek tek belirtilmiş ise ve muhasebe değerlerinden farklı ise birikmiş amortismanlar ve karşılıklar devredilemez. Vergisiz birleşmelerde ise birikmiş amortismanlar devredilir.
- Devrolan işletmenin sermaye, yedekler, dönem karı gibi özkaynak kalemleri devralan işletmeye nakledilmez.

3.2. Şirket Birleşmeleri İle İlgili Uluslararası Muhasebe Standartları

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'nin “Şirket Birleşmeleri (IAS 22)” standardına göre şirket birleşmelerinde muhasebe ilke ve politikalarını tanımlanmıştır. Şirket birleşmeleri konusunda genel olarak iki yöntem kabul edilmiştir. Bunlar (Karapınar, 2003:85); menfaatlerin birleşmesi ve satın almadır.

Menfaatlerin birleşmesi (IAS 22, Madde:8); “birleşen işletmelerin ortakların varlıkları ve faaliyetleri üzerindeki kontrol haklarını, hiçbir işletmenin alıcı olarak tanımlanmadığı birleşilen işletmeye bağlı risk ve menfaatleri üzerinde bir kesilme olmadan ortak paylaşımı elde etmek için birleşmeleridir”.

Satın alma, “bir şirketin diğer şirket veya şirketleri tamamen kontrol altına alması ile olur. Satın alan işletme, satın alınan işletmeyi, temelde, herhangi bir varlık alımı gibi kaydeder. Satın alan işletme satın alma tarihinde, gelir ve giderleri; varlık ve kaynaklarını kendi mali tablolarında, standartta belirlenen koşullara uygun olarak raporlamalıdır” (Karapınar, 2003:85).

3.3. Birleşecek Şirketlerde Değerleme

Firmalar birleşmelerde, hisse senetleri pazarlamada, halka açılmalarında, firmaya ortak veya ayrılma durumlarında, tasfiye edilmelerinde ve tür değişikliklerinde değerlendirme sorunuyla karşılaşır (Aydın, 1990:38).

Birleşmelerde şirket değerinin belirlenmesi için çeşitli yöntemler kullanılmakta genel olarak standart bir yöntem uygulanmamaktadır. Defter değeri, net aktif değeri, piyasa değeri, tasfiye değeri ve iskonto edilmiş nakit akışları yöntemi gibi yöntemlerden yararlanarak değerlendirme yapılır. Değerlemenin amacına ve kapsamına uygun ve güvenilir olan yöntem firma değerlemesi için kullanılacaktır. Değerlemede mümkün olduğunca çok yöntem kullanılarak değerlendirme hatasını en aza indirmek mümkündür.

Değerleme metotlarını kullandıktan sonra yapılacak yorumlarda dikkat edilmesi gereken husus bulunan bütün değerlerin birleşme için sadece bir referans olması gerektiğidir (Süel, 1995:56).

3.3.1. Kayıtlı Değer

Kayıtlı değer, varlıkların muhasebe giriş tarihlerindeki değerine göre hesaplanan değerdir. Kayıtlı değer ile bir şirketin değeri, bilançosunda görülen varlıklar toplamından tüm borçların düşülmesi ile bulunur.

Enflasyon oranının yüksek olduğu ülkelerde kayıtlı değer bir anlam ifade etmeyeceği için bilançodaki değerlerin güncel değerlerine getirilmede enflasyon oranlarından yararlanmak mümkündür.

3.3.2. Net Aktif Değeri

Bir şirketin net aktif değerine ulaşmak için, önce bilançodaki aktif kalemlerinin net değeri bulunur sonra şirketin borçları bu değerden çıkarılır.

Şirketlerin bilançolarında görülen alacakların bir bölümü teminatsız ve vadeli olduğundan, stokların ise kayıtlı değerler arasında kullanılmaz halde malzemeler olduğundan tamamının nakde çevrilmesi mümkün değildir. Maddi duran varlıkların ise birikmiş amortismandan önceki değerleri piyasa değeri olarak kabul edilir. Diğer aktif kalemleri bilançoda kayıtlı değerleri ile hesaplanır (Aksöyek, 1994:116). Faaliyetler durdurulmadan değer bulunmaya çalışılması sağlıklı sonuçlar vermez.

3.3.3. Piyasa Değeri

Hisse senetleri borsada işlem gören anonim şirketlerin, piyasa göstergelerine göre değerinin bulunması bir hisse senedinin toplam hisse senediyle çarpılmasıyla bulunur.

Piyasa değeri bir firmanın değerini belirlemede defter değerinden daha güvenilir olmasına karşın borsanın aşırı dalgalı olması veya şirketin çok küçük bir payla borsada işlem görmesi durumunda firmanın gerçek değerini vermez (Aydın, 1990:49).

3.3.4. Tasfiye Değeri

Bir şirketin tasfiye değeri, şirketin tüm varlıklarının paraya dönüştürülmesi sonucunda elde edilecek nakitten, şirketin borçları düşüldükten sonra kalan değerdir.

Şirketlerin tasfiye değeri kayıtlı değerden oldukça farklıdır. Bu farklılık özellikle maddi duran varlıkların ve stokların değer kazanmış olmasından, alacakların tamamının tahsil edilememesinden, maddi olmayan kıymetlerin gerçek değerleri ile paraya çevrilmemesinden kaynaklanır.

Tasfiye değeri faaliyeti sona eren işletmeler için uygun bir değerlendirme yöntemi olurken şirketin tasfiye edildiği varsayımı ile yapılan değerlendirme sonucu bulunan değer gerçekçi yansıtmayacaktır.

3.3.5. Iskonto Edilmiş Nakit Akışları Yöntemi

Iskonto edilmiş nakit akışları yöntemi, bir şirketin değerini gelecekteki kazanç gücünü dikkate alarak belirleyen bir yöntemdir. Iskonto edilmiş nakit akışları yeni bir tesis kurma ya da yeni bir makine alımında kullanıldığı gibi yeni bir işletme alımında da kullanılır.

Iskonto edilmiş nakit akışları yöntemiyle firma değerinin belirlenmesinde, iskonto oranının ve devralınacak firmanın nakit akışlarını belirlemek gerekir.

Iskonto oranının belirlenmesinde genellikle sermaye maliyeti kullanılır. Sektörün özellikleri, rakip firmaların getiri oranları, firmanın alternatif getiri oranları ve konjonktür durumunu dikkate alınmadan iskonto oranının tespiti uygun olmaz.

Nakit akışları belirlenirken geleceğin belirsiz olması nedeniyle geçmiş dönem kazançları dikkate alınır. Iskonto edilmiş nakit akışları yöntemi özellikle birleşmelerde en sağlıklı sonucu veren yöntemdir. Hesaplaması kolay olmasa da şirkete alternatif yatırım seçeneklerini sunar.

3.3.6. İşleyen Teşebbüs Değeri

İşleyen teşebbüs olarak işletmelerin değeri, tek tek varlıkların değer olmayıp bunlara eklenen elle tutulmayan organizasyon unsurunun da göz önüne alındığı değerdir.

İşleyen teşebbüs değeri borsa değerine yakın bir değer olmalı tasfiye değerinden ise daha yüksek bir değer olmalıdır. Aksi halde şirketi tasfiye etmek karlı olacaktır.

3.3.7. Birleşmenin Finansal Açıdan Değerlendirilmesi

Birleşmeye katılan şirketler finansal açıdan değerlendirilirken çeşitli oranlar kullanılır.

1- Şirketlerin finansal yapılarının analiz edilmesi için kullanılan oranlar aşağıdaki gibidir:

- Öz Kaynaklar / Aktif Toplamı,
- Öz Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar,
- Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı,
- Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı,
- Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar

2- Şirketlerin likidite durumunu yansıtan değerler aşağıda görülmektedir:

- Cari Oran,
- Asit-Test Oranı,
- Nakit Oranı

3- Şirketlerin varlıklarının kullanım etkinliğini belirlemek için kullanılan rasyolarla bulunan değerler aşağıda verilmektedir:

- Stok Devir Hızı,
- Alacakların Devir Hızı,
- Hazır Değerler Devir Hızı,
- Dönen Varlıklar Devir Hızı,
- Duran Varlıklar Devir Hızı,
- Toplam Varlıklar Devir Hızı

3.4. Uygulama Örneği

Birleşme işlemi, X AŞ'nin Y AŞ'yi devralması şeklinde gerçekleşmiştir. Şirket isimleri şirket yetkililerinin isteği üzerine, gizlenmiştir. Eklerde verilen isimler kısaltılmış, adresler ve tarihler değiştirilmiştir. Diğer unsurlarında değiştirme yapılmamıştır.

X AŞ ve Y AŞ aynı sektörde faaliyet göstermektedir. X AŞ'nin ülke içinde pazar payını artırma, yeni pazarlara girme dolayısıyla ihracatını artırma isteği bulunmaktadır. Amaçlarını gerçekleştirmek için uzun vadeli yabancı kaynak temin etmiş olan şirket üretim kapasitesini artırmak için yeni yatırım yapmaktadır. Şirket yönetimi kısa sürede planlarını gerçekleştirmek için Y AŞ'yi devralmayı düşünmektedir. Böylece şirket hem artan talebi kısa sürede karşılayacak hem de ürün yelpazesine yeni bir ürün katacaktır.

Şirketlerin ikisi de anonim şirkettir. Yani, neveleri aynıdır. İki şirket de Sermaye Piyasası Kurulu denetimine tabi değildir. Bu nedenle tamamen TTK hükümlerine göre birleşme gerçekleşecektir.

Aynı sektörde çalıştıkları için yatay bir birleşme söz konusu olacaktır. Devir sonrasında X AŞ, girdi maliyetlerini düşürme, alımlarda daha yüksek ıskonto

yaptırabilme, pazarlama konusuna önem verebilme, Y AŞ ile aralarındaki kısmi rekabeti ortadan kaldırma, pazar payını ve ihracatını artırabilme olanağına kavuşacaktır.

Birleşme TTK hükümlerine göre yapılacağından, iki şirketin birleşme sözleşmesinin imzalanmasından önce yaptıkları ve birleşme sözleşmesi imzalandıktan sonra yaptıkları işlemler ve muhasebe kayıtları aşağıda gösterilecektir.

KVK'nun 37. ve 39. maddesinde belirtilen devir şartlarının yerine getirildiği birleşmelerde, birleşme sonunda kurumlar vergisinin ödenmeyeceğini belirtilmiştir. X AŞ Y AŞ'yi KVK koşullarını yerine getirerek devralmıştır.

3.4.1. Birleşme Mevzuatına Göre Yapılması Gerekenler

Her iki işletmeninde birleşme öncesinde birleşme ya da devir alma kararlarını vermede izleyecekleri yollar birbirine benzemektedir. Y AŞ ve X AŞ'nin yaptığı işlemler ayrı ayrı ele alınmıştır.

3.4.1.1. Y AŞ'nin Yapması Gerekenler

Birleşme için Y AŞ'nin yapması gereken işlemler aşağıda sıralanmıştır:

1. X AŞ ile yapılan görüşmeler sonucu Y AŞ Yönetim Kurulu X AŞ'nin birleşme teklifini kabul etmiştir.
2. Y AŞ'nin ortakları olağanüstü genel kurula davet edilmiştir (EK-1).
3. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan, yapılacak olağanüstü genel kurulda temsilcisi bulundurulması istenmiştir (EK-2).
4. Y AŞ olağanüstü genel kurul gündemi hazırlanmış ve notere onaylatmıştır (EK-3).
5. Olağanüstü genel kurul 23.11.2002 tarihinde yapılmıştır (EK-4).
6. Yapılan olağanüstü genel kurulun tescili için Ticaret Sicil Memurluğu'na başvurulmuştur (EK-5).

3.4.1.2. X AŞ'nin Yapması Gerekenler

X AŞ'nin yapması gereken işlemler aşağıda sıralanmıştır:

1. X AŞ Yönetim Kurulu ile Y AŞ Yönetim Kurulu üyeleri, Y AŞ'nin X AŞ tarafından devir alınması konusunda mutabakata varmışlardır. X AŞ Yönetim Kurulu bu yönde olağanüstü genel kurul kararı almıştır.

2. X AŞ olağanüstü genel kurul gündemini hazırlamış ve notere onaylatmıştır (EK-6).

3. X AŞ Yönetim Kurulu'nun kararı doğrultusunda şirket ortakları olağanüstü genel kurula davet edilmiştir.

4. X AŞ Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan, yapılacak olan olağanüstü genel kurul için bakanlığı temsilen komiser görevlendirilmesi isteği (EK-7).

5. Olağanüstü genel kurul 23.11.2005 tarihinde yapılmıştır (EK-8).

6. Genel kurul tescil işlemi için Ticaret Sicil Memurluğu'na başvurulması (EK-9).

3.4.2. Birleşme Sözleşmesinin Hazırlanması ve Birleşme İşlemleri

Birleşme için gerekli olan hazırlık sürecini tamamlayan taraflar, devir şartlarının da ayrıntılı olarak yer aldığı birleşme sözleşmesini hazırlayıp karşılıklı olarak imza etmiştir (EK-10). Daha sonra:

1. X AŞ TTK'nın 451. ve KVK'nın 37-39 maddeleri gereğince Y AŞ'yi devralması sonucu Y AŞ'nin borçlarını ödeyeceğini taahhüt etmiştir (EK-11).

2. X AŞ Asliye Ticaret Mahkemesi'nden Y AŞ'nin mal varlıklarının değerinin tespitini istemiştir.

3. Yetkili Asliye Ticaret Mahkemesi Y AŞ'nin özvarlık değerinin tespit etmesi için bilirkişi kurulu atamıştır (EK-12).

4. Bilirkişi Kurulu Y AŞ'nin değerini tespit etmiştir (EK-13).

5. Y AŞ ikinci defa olağanüstü genel kurul yaparak birleşme sözleşmesini onaylamıştır (EK-14) Yapılan ikinci olağanüstü genel kurulun tescil için sicile kaydı için başvurulmuştur (EK-15)

6. X AŞ’de Y AŞ’yi TTK ve KVK hükümlerine göre devir almak, birleşme sözleşmesini onaylamak ve borç taahhüdünü kabul etmek için ikinci defa olağanüstü genel kurul yapmıştır (EK-16). Yapılan ikinci olağanüstü genel kurulun tescil için ticaret siciline bildirilmesi (EK-17).

7. Y AŞ’nin X AŞ’ye devir yoluyla birleşmesinden sonra ki, 3 aylık kanuni süre geçmiş ve Y AŞ Ticaret Sicil Memurluğu’na sicilinden kaydının silinmesi için başvurusunu yapmıştır (EK-18).

3.4.3. Muhasebe İşlemleri

Y Anonim Şirketinin Birleşme Öncesi Bilançosu

Y ANONİM ŞİRKETİ 05.12.2002 TARİHLİ BİLANÇOSU	
AKTİF (TL)	
I. DÖNEN VARLIKLAR	5.441.327.595.721
A. Hazır Değerler	9.335.744
1. Kasa	9.335.744
2. Bankalar	0
B. Menkul Kıymetler	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	6.083.461.925
1. Alıcılar	6.083.461.925
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	5.374.284.115.768
1. Ortaklardan Alacaklar	5.374.284.115.768
E. Stoklar	55.209.003.709
1. İlk Madde ve Malzeme	0
2. Yarı Mamüller	0
3. Ara Mamüller	0
4. Mamüller	0
5. Emtia	0
6. Diğer Stoklar	0
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0
8. Verilen Sipariş Avansları	55.209.003.709
F. Diğer Dönen Varlıklar	5.741.678.575
1.Devreden KDV	5.192.250.000
2.Peşin Ödenmiş Vergiler	549.428.575
II. DURAN VARLIKLAR	2.423.204.139.888
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	0
C. Finansal Duran Varlıklar	0
D. Maddi Duran Varlıklar	2.346.704.139.888
1. Arazi ve Arsalar	766.052.945.511
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	0
3. Binalar	1.482.506.239.116
4. Taşıt Araç ve Gereçleri	59.624.504.729
5. Döşeme ve Demirbaşlar	78.472.452.417
6. Birikmiş Amortismanlar	(39.952.001.885)
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0
F. Diğer Duran Varlıklar	76.500.000.000
1. Diğer KDV	76.500.000.000
A K T İ F T O P L A M I	7.864.531.735.609

I. KISA VADELİ BORÇLAR	216.291.907.929
A. Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	34.964.646.722
1. Satıcılar	34.964.646.722
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	104.827.261.207
1. Ortaklara Borçlar	0
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ödenecek Giderler	0
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	76.306.523.707
6. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	28.520.737.500
D. Alınan Sipariş Avansları	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	76.500.000.000
1. Diğer KDV	76.500.000.000
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	4.796.950.652.339
A. Finansal Borçlar	4.796.950.652.339
1. Banka Kredileri	4.796.950.652.339
B. Ticari Borçlar	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	0
D. Alınan Sipariş Avansları	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	0
III. ÖZ SERMAYE	2.851.289.175.341
A. Sermaye	500.000.000.000
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0
C. Emisyon Primi	0
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	1.971.062.454.782
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	1.971.062.454.782
E. Yedekler	376.652.700.937
1. Yasal Yedekler	0
2. Statü Yedekleri	0
3. Özel Yedekler	0
4. Olağanüstü Yedek	0
5. Maliyet Artış Fonu	0
6. Serm.Eklenecek İst.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0
7. Geçmiş Yıl Karı	376.652.700.937
F. Net Dönem Karı	3.574.019.622
G. Dönem Zararı (-)	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0
PASİF TOPLAMI	7.864.531.735.609

Y Anonim Şirketinin Gelir Tablosu

Y. A.Ş.

AYRINTILI GELİR TABLOSU (TL)	
A. Brüt Satışlar	1.198.672.959.137
1. Yurtiçi Satışlar	1.126.667.095.108
2. Yurtdışı Satışlar	0
3. Diğer Satışlar	72.005.864.031
B. Satışlardan İndirimler (-)	(21.567.330.345)
1. Satıştan İadeler (-)	(21.567.330.345)
C. Net Satışlar	1.177.105.628.792
D. Satışların Maliyeti (-)	995.502.099.881
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	181.603.528.911
E. Faaliyet Giderleri (-)	(245.165.588.510)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(367.200.000)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(244.798.388.510)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	(63.562.059.599)
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	536.681.494.222
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	0
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	0
4. Menkul Kıymet Satış Karları	1.587.604.494
5. Kambiyo Karları	535.087.557.958
6. Faaliyetlerle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	6.331.770
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(326.495.349.915)
1. Kambiyo Zararları	(326.485.631.912)
2. Faaliyetlerle İlgili Diğer Gider ve Zararlar	(9.718.003)
H. Finansman Giderleri (-)	(1.211.815.572.295)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(1.211.815.572.295)
FAALİYET KARI (ZARARI)	(1.065.191.487.587)
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	1.384.891.201.300
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	0
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	0
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	1.384.891.201.300
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(316.125.694.091)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	0
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	0
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(316.125.694.091)
DÖNEM KARI (ZARARI)	3.574.019.622
NET DÖNEM KARI (ZARARI)	0

X Anonim Şirketinin Birleşme Öncesi Bilançosu

X ANONİM ŞİRKETİNİN 05.12.2002 TARİHLİ BİLANÇOSU	
AKTİF (TL)	
I. DÖNEN VARLIKLAR	4.012.363.087.665
A. Hazır Değerler	673.599.116.594
1. Kasa	5.464.824.402
2. Bankalar	9.073.584.867
3. Diğer Hazır Değerler	0
4. Alınan Çekler	695.070.528.491
5. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	(36.009.821.166)
B. Menkul Kıymetler	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	387.569.653.985
1. Alıcılar	387.569.693.985
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	132.120.920.335
1. Diğer Çeşitli Alacaklar	132.120.920.335
E. Stoklar	2.608.722.224.357
1. İlk Madde ve Malzeme	589.042.781.942
2. Mamüller	97.637.749.190
3. Ticari Mallar	37.747.903.910
4. Verilen Sipariş Avansları	1.884.293.789.306
F. Diğer Dönen Varlıklar	210.274.671.098
1. Diğer Katma Değer Vergisi	157.567.534.066
2. Devreden KDV	46.916.005.355
3. Peşin Ödenmiş Vergiler	4.258.631.677
4. İş Avansları	1.532.500.000
II. DURAN VARLIKLAR	27.018.801.439.004
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	0
C. Finansal Duran Varlıklar	0
D. Maddi Duran Varlıklar	26.902.641.824.526
1. Arazi ve Arsalar	0
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	0
3. Binalar	115.000.000.000
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	1.497.531.007.567
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	130.135.815.157
6. Döşeme ve Demirbaşlar	125.896.716.984
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	0
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(297.194.664.860)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	23.896.579.317.974
10. Verilen Sipariş Avansları	1.434.693.631.704
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	116.159.614.478
1. Haklar	12.659.614.478
2. Diğer Maddi Olmayan Varlıklar	103.500.000.000
A K T İ F T O P L A M I	31.031.164.526.669

PASİF	
I. KISA VADELİ BORÇLAR	8.201.970.485.036
A. Finansal Borçlar	240.954.984.784
1. Banka Kredileri	240.954.984.784
B. Ticari Borçlar	2.016.667.667.768
1. Satıcılar	961.999.901.026
2. Borç Senetleri	1.054.667.766.742
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	5.551.028.382.240
1. Ortaklara Borçlar	123.821.594.522
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ödenecek Vergi ve Fonlar	13.657.377.532
5. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintiler	30.745.450.818
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	8.519.843.600
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	5.374.284.115.768
D. Alınan Sipariş Avansları	393.319.450.244
E. Borç ve Gider Karşılıkları	0
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	20.828.803.945.758
A. Finansal Borçlar	20.828.803.945.758
1. Banka Kredileri	20.828.803.945.758
B. Ticari Borçlar	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	0
D. Alınan Sipariş Avansları	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	0
III. ÖZ SERMAYE	2.000.390.095.875
A. Sermaye	2.090.490.965.000
B. Sermaye Taahhütleri (-)	(417.579.978.544)
C. Emisyon Primi	0
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	0
E. Yedekler	195.763.643.636
1. Geçmiş Yıl Karı	195.763.643.636
F. Net Dönem Karı	131.715.465.783
G. Dönem Zararı (-)	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0
PASİF TOPLAMI	31.031.164.526.669

Y AŞ'nin Yaptığı Yevmiye Kayıtları

06.12.2002

100 KASA	9.335.744	
120 ALICILAR	6.083.461.925	
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	5.374.284.115.768	
159 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	55.209.003.709	
190 DEVREDEN KDV	5.192.250.000	
193 PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİLER VE FONLAR	549.428.575	
250 ARAZİ VE ARSALAR	766.052.945.511	
252 BİNALAR	1.482.506.239.116	
254 TAŞITLAR	59.624.504.729	
255 DEMİRBAŞLAR	78.472.452.417	
292 DİĞER KDV	76.500.000.000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMAN		39.952.001.885
320 SATICILAR		34.964.646.722
360 ÖDENECEK VERGİ ve FON		76.306.523.707
361 ÖD. SOS. GÜV. KESİNTİ.		28.520.737.500
392 DİĞER KDV		76.500.000.000
400 BANKA KREDİLERİ		4.796.950.652.339
500 SERMAYE		500.000.000.000
522 MDV YEN. DEĞER. ARTIŞ.		1.971.062.454.782
570 GEÇMİŞ YIL KARLARI		376.652.700.937
590 DÖNEM NET KARI		3.574.019.622
Hesapların Açılış Kaydı		
500 SERMAYE	500.000.000.000	
522 MDV YEN. DEĞERLEME ARTIŞLARI	1.971.062.454.782	
570 GEÇMİŞ YIL KARLARI	376.652.700.937	
590 DÖNEM NET KARI	3.574.019.622	
331 ORTAKLARA BORÇLAR		2.851.289.175.341
Özkaynakların Ortaklara Dağıtımı		
331 ORTAKLARA BORÇLAR	2.851.289.175.341	
134 DEVRALAN KUR. ALAC.		2.851.289.175.341
Tasfiye Paylarının Dağıtımı		

257 BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	39.952.001.885	
320 SATICILAR	34.964.646.772	
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KES.	28.520.737.500	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	76.306.523.707	
392 DİĞER KDV	76.500.000.000	
134 DEVRALAN KURUMDAN ALACAKLAR	2.851.289.175.341	
400 BANKA KREDİLERİ	4.796.950.652.339	
100 KASA		9.333.744
120 ALICILAR		6.083.461.925
136 D. ÇEŞ. ALACAKLAR		5.374.284.115.768
159 VERİLEN SİP. AVANS.		55.209.003.709
190 DEVREDEN KDV		5.192.250.000
193 PEŞİN ÖD. VER. ve FON		549.428.575
250 ARAZİ VE ARSALAR		766.052.945.511
252 BİNALAR		1.482.506.239.116
254 TAŞITLAR		59.624.504.729
255 DEMİRBAŞLAR		78.472.452.417
292 DİĞER KDV		76.500.000
Varlık ve Borçların X AŞ'ye Devri		

Y AŞ'nin özvarlıkları bilirkişi tarafından aktifler yoluyla ve analitik yolla hesaplanmıştır (EK-13). Her iki yolla da Y AŞ'nin özkaynak toplamı 2.851.289.175.341 TL olarak bulunmuştur. Y AŞ'nin hesapları kapatılırken bu tutar “331 Ortaklara Borçlar” hesabının alacağına daha sonra “134 Devralan Kurumdan Alacaklar⁸” hesabının alacağına kaydedilmiştir. Son yevmiye kaydıyla tüm hesaplar kapatılmış devir gerçekleşmiştir.

⁸ İşletmenin başka bir işletmeyle birleşmesi sırasında varlık ve borçların devri nedeniyle oluşan ve devralan işletmeden olan alacakların izlendiği bu hesap Tekdüzen Hesap Planında yer almamaktadır.

X AŞ'nin Yevmiye Kayıtları

06.12.2002

100 KASA	5.464.824.402	
101 ALINAN ÇEKLER	695.070.528.491	
102 BANKALAR	9.073.584.867	
120 ALICILAR	387.569.653.985	
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	132.120.920.335	
150 İLK MADDE MALZEME	589.042.781.942	
152 MAMÜLLER	97.637.749.199	
153 TİCARİ MALLAR	37.747.903.910	
159 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1.884.293.789.306	
190 DEVREDEN KDV	46.916.005.355	
192 DİĞER KDV	157.567.534.066	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	4.258.631.677	
195 İŞ AVANSLARI	1.532.500.000	
252 BİNALAR	115.000.000.000	
253 MAKİNE TESİS VE CİHAZLAR	1.497.531.007.567	
254 TAŞITLAR	130.135.815.157	
255 DEMİRBAŞLAR	125.896.716.984	
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	23.896.579.317.974	
259 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1.434.693.631.704	
257 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VAR	103.500.000.000	
260 HAKLAR	12.659.614.478	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	417.579.978.544	
103 VER. ÇEK ve ÖD. EMİR.		36.009.821.166
257 BİRİKMİŞ AMOR.		297.194.664.860
300 BANKA KREDİLERİ		240.954.984.784
320 SATICILAR		961.999.901.026
321 BORÇ SENETLERİ		1.054.667.766.742
331 ORTAKLARA BORÇ.		123.821.594.522
336 DİĞ. ÇEŞİTLİ BORÇ.		5.374.284.115.768
340 ALINAN SİP. AV.		393.319.450.244
360 ÖD. VERGİ VE FON.		13.657.377.532
361 ÖD. SOS.GÜV. KES.		30.745.450.818
368 VADESİ GEÇMİŞ BOR.		8.519.843.600
400 BANKA KREDİLERİ		20.828.803.945.758
500 SERMAYE		2.090.490.965.000
570 GEÇMİŞ YIL KARLARI		195.763.643.636
590 DÖNEM NET KARI		131.715.465.783
X AŞ'nin Hesaplarının Açılış Kaydı		

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE 501.03 Y AŞ Ortaklarının Sermaye Taahhüdü	2.851.289.175.341	
500 SERMAYE		2.851.289.175.341
100 KASA	9.335.744	
120 ALICILAR	6.083.461.925	
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	5.374.284.115.768	
159 VERİLEN AVANS SİPARİŞLERİ	55.209.003.709	
190 DEVREDEN KDV	5.192.250.000	
193 PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİLER VE FONLAR	549.428.575	
250 ARAZİ VE ARSALAR	766.052.945.511	
252 BİNALAR	1.482.506.239.116	
254 TAŞITLAR	59.624.504.729	
255 DEMİRBAŞLAR	78.472.452.417	
292 DİĞER KDV (*)	76.500.000.000	
257 BİRİKMİŞ AMOR.		39.952.001.885
320 SATICILAR		34.964.646.722
360 ÖD. VERGİ VE FONLAR		76.306.523.707
361 ÖD. SOS. GÜV. KESİNT.		28.520.737.500
392 DİĞER KDV (*)		76.500.000.000
400 BANKA KREDİLERİ		4.796.950.652.339
501 ÖDENMEMİŞ SER.		2.851.289.175.341
501.03 Y AŞ Ortakları Taah.		
Y AŞ' nin Varlıklarını Devralınması		

* : Teşvikli yatırım malları ithalinde uygulanan bir KDV'dir.

SONUÇ

Ülkemizde anonim şirketlerin çoğu aile şirketi şeklinde faaliyet göstermektedir. Şirketler birleşme yerine, içsel büyümeyi tercih etmektedir. Birleşmelerinin yaygın olarak kullanılmamasında finansal tablolarının yanıltıcı olması ve ortaklık bilincinin yeterince gelişmemiş olması etkili olmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nu genel hükümleri tüm ticaret şirketlerinin birbirleri ile birleşmesine olanak sağlamaktadır. Buna karşın; aynı Kanun anonim şirketlerin diğer ticaret şirketleri ile birleşmesine izin vermemektedir. TTK bu ikilemi gidermek için nevilerin aynı olması kuralını getirmiştir.

Nevilerin aynı olması kuralı gereği birleşme ancak, neveleri aynı olan ticaret şirketleri arasında gerçekleştirilmektedir. Anonim şirketler sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerle aynı neviden sayılarak birleşmelerine izin verilmiştir. Anonim şirketin limited şirketle tasfiyesiz olarak birleşme olanağı yoktur. Limited şirketin birleşmeden önce, nevi değiştirmesi halinde birleşme mümkün olabilir.

TTK'nın 149. maddesi tarafların birleşme bilançosu düzenlemesini şart koşmuş ama şirketlerin nasıl değerlendirileceği konusunda bir hüküm getirmemiştir. Şirketlerin nasıl değerlemeye tabi tutulacağı KVK ve VUK hükümlerinde belirtilmiştir. Birleşme sonucu şirketlerin herbiri aralarında düzenleyecekleri örneğe göre tanzim edilmiş bilançolarını ilan etmeleri gerekir.

TTK hükümlerine göre birleşme süreci devralma yoluyla ve yeni şirket kurma yoluyla birleşmede farklılık göstermektedir. Devralma yoluyla gerçekleştirilen birleşmelerde birleşme sözleşmesinin karşılıklı olarak hazırlanması, birleşecek şirketlerin genel kurullarında onaylanması, devralan şirketin sermaye artışı nedeniyle esas sözleşme değişiklik tasarısının hazırlanması, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınması, tescil ve ilandır. Yeni bir şirket oluşturması yoluyla

birleşme halinde bu süreç, birleşme sözleşmesinin hazırlanması, genel kurulun toplantıya çağırılması, yeni şirkete ait esas sözleşmenin notere tasdiki, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınması, tescil ve ilan şeklindedir.

Birleşmelerde vergilendirme KVK'nın 36-39. maddelerinde düzenlenmiştir. KVK 36. maddesinde birleşme, 37-39. maddelerinde devir düzenlenmiştir. KVK birleşmeyi tasfiye hükmünde saymış, birleşme karının tasfiye karı gibi hesaplanarak vergiye tabi olacağı öngörülmüştür. KVK katılma şekilde birleşmeyi devir olarak isimlendirmiş ve gerekli şartlara uyulması halinde vergilendirme yapılmaması esasını benimsemiştir.

KVK'nın devir saydığı birleşmelerde, devir olunan şirketin sadece devir tarihin kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilirken, vergili birleşme olarak nitelendirilen 36. maddeye uygun olarak gerçekleştirilen birleşmelerde, birleşmeden kaynaklanan kar da vergilemeye tabi tutulmaktadır. Birleşme karı sadece birleşme nedeniyle devrolan şirket açısından tespit edilir ve vergilendirilir.

Vergi kanunlarında ki avantajlardan devralan şirket yeterince yararlanmakta, devraldığı şirketin zararlarını da indirebilmektedir. Birleşme ile ilgili işlemlerin tamamı harçlar vergisinin konusu dışındadır. Ayrıca, KVK hükümlerine uygun devirler Damga Vergisi kapsamı dışındadır.

Şirket devir ve birleşmelerinin hemen hemen hepsi tasfiyesiz infisah şeklinde yapılmakta, yani vergi avantajı sağlamaya gözetmektedir. Böylece devir olunan şirket veya şirketlerin bünyesinde oluşabilecek gizli yedekler ve peştamallıklar devir aşamasında ortaya çıkmayacak yani vergilendirilmeyecektir. Durum böyle olunca devletin bir vergi kaybı ortaya çıkacaktır. Yani devlet, örtülü olarak birleşmeleri desteklenmiş olacaktır.

Birleşmeler, Rekabet Kurumu'nun iznine tabi olmaktadır. Rekabet Hukuku, TTK'da düzenlenen şirket birleşmelerini de içine alacak ekonomik birliktelikleri birleşme kabul etmiştir. Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin tamamında veya

bir bölümünde hakim durum yaratacak şekilde veya hakim durumları daha da güçlendirecek şekilde birleşmeleri yasaklanmıştır. Yasağa uymayanlara para cezası verilmekte ya da işlem durdurulmaktadır.

Bir anonim şirketin pay sahibi sayısı 100'ü aşmışsa, pay senetlerini halka arz edilmişse veya şirket menkul kıymet ihraç etmişse TTK'dan ayrı olarak öncelikle Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri uygulanmaktadır. Ülkemizde halka açık sayılan anonim şirket sayısı çok fazla değildir. Şirket birleşmelerinde diğer konularda olduğu gibi anonim şirketlerin halka açık veya kapalı olması önem arz eder.

Kendilerine ait özel bir kanun bulunmayan ve Sermaye Piyasası Kurulu kapsamına giren anonim şirketlerin birleşmeleri Sermaye Piyasası Kurulu'nun "Birleşme İşlemelerine İlişkin Esaslar" tebliğinde yer almaktadır. Tebliğ ile küçük yatırımcıların bilgilendirilmesi ve mağdur edilmemesi için ayrıntılı düzenlemeler getirilmiştir.

Bazı tür anonim şirketler için özel kanun çıkarılmıştır (Türkiye Halk Bankası, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası gibi). Bu anonim şirketlerin birleşmesi kanunlarına uygun olarak yerine getirilir.

Bazı konularda çalışan anonim şirketler için özel kanun çıkarılmıştır (Bankalar, özel finans kurumları, sermaye piyasasında faaliyet gösteren aracı kurumlar gibi). Bankalar ve özel finans kuruluşlarının birleşmesi "Bankaların Birleşmesi Hakkında" yönetmelikle düzenlenmiştir. Sermaye piyasasında faaliyet gösteren aracı kurumların birleşmesi ise Sermaye Piyasası Kurulu tebliğine uygun olarak gerçekleştirilir.

Uluslararası Muhasebe Standartlarında birleşmeler iki şekilde kabul edilmiştir. Menfaatlerin birleşmesi ve satın almadır. Ülkemizde bankalar haricinde birleşmenin muhasebeleştirilmesi konusunda bir düzenleme kabul edilmemiştir.

Birleşme ile ilgili muhasebe işlemleri yapılırken varlık ve borçların devredilmesine esas olan bilançolar, yeni kuruluşun veya sermaye artışının tescil ve ilan edildiği tarihten bir gün önceki bilançolar olmalıdır.

Tekdüzen Hesap Planında boş bırakılan hesap numaralarını şirketler ihtiyaçlarına göre kullanmakta serbesttir. Bir işletmeyi varlık ve borçların devri nedeniyle oluşan, devralan işletmeden alacaklarını izlenmesi için “134 Devralan Kurumdan Alacaklar” hesabının açılması uygulamada kabul görmüştür.

Birleşilen veya devralan kurum bünyesinde birleşme ve devre bağlı olarak bazı giderler yapılabilir. Bunlardan devralan kurum bünyesinde yapılanları kuruluş ve örgütlenme gideri niteliğindedir. Kuruluş ve örgütlenme giderleri aktifleştirildiği takdirde 5 yılda amortisman yoluyla itfa edilir veya doğrudan dönem gideri yazılabilir.

Sonuç olarak, bu tez çalışması ile AŞ’lerin birleşmesi ile ilgili hukuki dayanaklar ve mevzuat topluca irdelenmeye çalışılmış ayrıca, uygulayıcılara kolaylık sağlaması amacıyla mevzuattaki değişikliklere yer verilmiştir. Bu tezin amacı çerçevesinde ele alınan, anonim şirket birleşme mevzuatı, ileri ki dönemlerde yaşanan olası değişiklikler sonrası yeniden ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Alptürk, Ercan. “Yabancı Sermayeli Yatırımların Vergisel Boyutu”, **Vergi Sorunları**, Sayı:184, ss.21-26, 2004.

Akay, Hüseyin. **İşletme Birleşmeleri ve Muhasebesi**. İstanbul: Türkmen Kitapevi, 1997.

Akgüç, Öztin. **Finansal Yönetim**. 7.Baskı, İstanbul: Muhasebe Enstitüsü, 1998.

Akıncı, Ateş. **Rekabetin Yatay Kısıtlaması**. Ankara: Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi No:5, 2001.

Aksöyek, İsmet. “Halka Açılan İşletmelerde Firma Değerinin Belirlenmesine Yönelik Yaklaşımların Mukayeseli Olarak İncelenmesi”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1994.

Altındal, Fuat. “Şirket Birleşmelerinde Özellik Arzedenden Konular”, **Vergi Sorunları**, Sayı: 175, 2003.

Anlar, Uğur. “Küreselleşme Sürecinde Stratejik Ortaklıklar ve Türk İşletmeleri”, **İGEME**, Ocak-Nisan, Yıl:5, Sayı 17, 2000.

Ataman, Göksel. **İşletme Yönetimi**. İstanbul:Türkmen Kitabevi, 2001.

Ataman, Ümit. **Şirketler Muhasebesi**. İstanbul:Türkmen Kitabevi, 2001.

Aydın, Nurhan. **Uluslararası Doğrudan Yatırımlar ve Ortak Girişimler**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1002, 1997.

Aydın, Nurhan. **İşletmelerin Birleşmesinde Finansal Analiz ve Bir Uygulama Örneği**. Ankara:Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yayını, 1990.

Berk, Niyazi. **Finansal Yönetim**. 2.Baskı, İstanbul:Türkmen Kitabevi, 1990.

Ceylan, Ali. **İşletmelerde Finansal Yönetim**. 5.Baskı, Bursa, 1998

Çelik, Orhan. “Şirket Birleşmeleri ve Birleşen Şirketlerin Değerlemesi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1997.

Çelik, Orhan Nuri. **Anonim Şirketler**. 4. Baskı, Ankara:Seçkin, 2002.

Damga Vergisi Kanunu, 1964.

Demir, Ahmet. “**Şirketler Muhasebesi**. Ankara:Oluşum, 1998.

Diyarbakırlıoğlu, Z.Nursel. “Şirket Birleşmelerinin Firma Değerine Etkisinin Analizi ve Bir Uygulama”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Muhasebe-Finansman Anabilimdalı**, 1996.

Doğan, Muammer. **İşletme Ekonomisi ve Yönetimi**. İzmir:Anadolu Matbaası, 1995.

Erdem, Hayreddin. “Devir Birleme ve Nevi Değişikliği Hallerinde Yenileme Fonu”, **Yaklaşım**, Temmuz Yıl:8, Sayı:91, 2000, ss.228-233.

Erdem, Hayreddin. “Devir Birleşme ve Nevi Değişikliği Hallerinde Devir Alınan Zararın Durumu”, **Vergi Raporu**, Yıl:8, Sayı:49, 2000, ss. 21-40.

Erden, Suna. “Sermaye Piyasası Kanuna Tabi Olan Anonim Şirketler Açısından Birleşmesi İşlemleri”, **Maliye ve Sigorta Yorumları**, Yıl:18, Sayı:420, 2004, ss.191-199.

Gedikkaya, T. ve C. Gürler. “Birleşmeler ve Edinimler”, **TCMB Dış İlişkiler Müdürlüğü – Avrupa Birliği ile İlişkiler Müdürlüğü**, 1999.

Göktaş, Abdülkadir. “Dünyada ve Türkiye’de Şirket Birleşmeleri ve Hukuksal Boyutu”, **Yaklaşım**, Y.9, 2001, s. 108.

Gönenli, Atilla. **İşletmelerde Finansal Yönetim**, 2. Baskı. İstanbul, 1978.

Güçlü, Faruk. **Şirketler Muhasebesi**. Ankara:Detay, 2003.

İktisadi Kalkınma Vakfı. “Amsterdam Antlaşması”, **İKV Yayın No: 162**, Haziran 2000

Karapınar, Aydın. “Şirket Birleşmelerinin Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Değerlendirilmesi”, **Muhasebe ve Denetime Bakış**, 2003.

Karluk, Rıdvan. **Türkiye Ekonomisi**. 5.Baskı, İstanbul: Beta, 1997.

Katma Değer Vergisi Kanunu, 1984.

Kılıç, Yalın. **Rekabet Politikaları Çerçevesinde Birleşme**. Devlet Planlama Teşkilatı, 2000.

Kırman, Ahmet. “Banka Birleşmeleri ve Devralmaları Sorunlar, Önlemler ve Öneriler” **Bankalar Birliği**, 2000.

Kızılot, Şükrü. **Kurumlar Vergisi Uygulamaları**. Ankara:Yaklaşım Yayınları, 2000.

Kızılot, Şükrü ve Saygın, Eyüpgiller. **Şirketler Muhasebesi Vergilendirilmesi Hukuku ve Mevzuatı**. Ankara:Yaklaşım Yayınları, 1999.

Kızılot, Şükrü. “Örtülü Kazanç Olayında Şirketten Çekilen Paralar ve Uygulanacak Faiz Oranı”, **Yaklaşım**, Sayı:45, 1996 s.41.

Klaus Dieter Borchardt, “Avrupa Bütünleşmesi” Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilcisi Yayını, 1995.

Kurumlar Vergisi, 1949.

Lynch, Richard. **Corporate Strategy**. London: Pitman Publishing, 1997.

Mucuk, İsmet. **Modern İşletmecilik**. 5.Baskı, İstanbul: Der Yayınları, 1993.

Müftüoğlu, M. Tamer. **İşletme İktisadı**. Ankara: Turan Kitabevi, 1989.

Okay, Ayla. **Kurum Kimliği**. 2. Baskı, Ankara: Mediacat Kitapları, 2000.

Ölçüm, Mehmet. “İşletme Birleşmeleri ve Muhasebesi”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü**, 2001.

Özbalcı, Yılmaz. **Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları**, Ankara: Oluş Yayınevi, 2002.

Örten, Remzi. **Ortaklıklar Muhasebesi ve Uygulamaları**, Ankara: Gazi Kitapevi, 1999.

Özdin, Ali. “KVK’nun 37. Maddesi Kapsamında Gerçekleştirilen Devir İşlemlerinde, Yeniden Değerlemenin Vergisel Avantajlarından Faydalanma İmkânı da Devrolmuş Sayılabilir Mi?”, **Vergi Dünyası**, Ocak, Sayı:269, 2004.

Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, 1994.

Sarıtaş, Mehmet ve İsmail Ergüneş. “Birleşme, Devir ve Bölünmelerin Zarar Mahsubu Açısından Değerlendirilmesi”, **Vergi Dünyası**, Yıl:20, Sayı:242, Ekim 2001, ss. 145 – 149.

Seyidoğlu, Halil. **Uluslararası İktisat** 13. Baskı. İstanbul: Güzem Yayınevi, 1999.

Şen, Harun. “Şirket Birleşmelerinin Firma Değerine Etkisi”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2002.

Şimşek, V. Arif. “Şirket Birleşmeleri ve Bölünmelerine İlişkin Olarak 4684 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler”, **Yaklaşım**, Yıl:9 Sayı:105 Eylül 2001, ss.36-41.

Tolga, C. Şimşek ve Murat Dayanaç. “Kurumlar Vergisi Kanuna Göre Birleşme, Devir ve Nev’i Değiştirme İşlemlerinin Katma Değer Vergisi Kanunu Karşısındaki Durumu” **Vergi Dünyası** Sayı: 203; Temmuz 1998.

Tüfekçioğlu, Nevzat. “Şirket Birleşmeleri ve İştirak İlişkisi”, **Vergi Dünyası**, Sayı:225 Kasım 2002 s.4.

Tünay, S. Selman “Özelleştirme Uygulamaları ve Vergi Muafiyeti”, **Vergi Dünyası**, Sayı:269, Ocak 2004 ss. 57-58.

Türk, H. Sami. **Ticaret Ortaklıklarının Birleşmesi**. Ankara:Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1986.

Türk Ticaret Kanunu, 1956.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982.

Türkiye Cumhuriyeti Rekabet Kurumu **5 .Yıllık Faaliyet Raporu** Ankara:2004

Ufuk, M. Tahir. “Kurumlarda Devir ile İlgili Özellikli Durumlar”, **Muhasebeciyle Diyalog**, Yıl:16, Sayı:157 Mayıs 2001, s.18-22.

Ulu, Hasan. **Birleşme ve Devralmalarda Ortaya Çıkan Rekabet Sorunları ve Koşullu İzin**, Ankara: Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri, 2004.

Ünlü, Meltem. **Şirket Birleşmeleri ve Muhasebeleştirilmesi**. Muğla Üniversitesi: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2002.

Üreten, Sevinç. **Üretim İşlemler Yönetimi**. Ankara: Bizim Büro Yayınevi, 1997.

Yasaman, Hamdi. **Anonim Ortakların Birleşmesi**. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1987

EKLER**EK-1: Y ANONİM ŞİRKETİNİN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURULUNA ŞİRKET ORTALARININ DAVET EDİLMESİ:**

15.11.2002

Sayın E.G.

Şirketimizin Olağanüstü Genel Kurul toplantısı aşağıda belirtilen gündemi görüşmek üzere 23.11.2002 günü saat 16.00 da Nergis Caddesi 11. Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde toplanacaktır.

Toplantıda hazır bulunmanız veya bir vekil marifetiyle kendinizi temsil ettirmeniz önemle rica olunur.

Gündem:

1. Toplantının açılması ve başkanlık divanın seçilmesi
2. Tutanakların imzalanması konusunda başkanlık divanına yetki verilmesi
3. X AŞ'ye TTK ve KVK hükümlerine göre aktif ve pasifiyle ve tüm hak ve vecibeleri ile devir etme yoluyla birleşilmesi konusunda karar alınması ve birleşme sözleşmesinin hazırlanması, imzası konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesi.
4. Dilekler ve kapanış.

EK-2: Y ANONİM ŞİRKETİNİN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURULDA TEMSİLCİ BULUNDURMASI İÇİN SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI'NA YAPTIĞI BAŞVURU

**T.C. SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

ANKARA

Şirketimizin olağanüstü genel kurul toplantısı 23.11.2002 günü saat 16:00 da Nergis Caddesi 11. Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde yapılacaktır.

Söz konusu toplantıya Sanayi ve Ticaret Bakanlığını temsilen komiser görevlendirilmesini arz ederiz.

Saygılarımla,
(Kaşe ve İmza)

Şirketin Adresi :
Telefon Numarası :
Ticaret Sicil Numarası :

Ekler:

1. Genel kurul toplantıya çağrı kararı
2. Gündem
3. Komiser ücretinin yatırıldığına dair banka dekontu
4. Dilekçeyi imzalayanın imza sirküleri
5. Genel kurulu toplantıya çağırın organın göreve seçildiklerini gösterir Ticaret Sicil Gazetesi

EK-3: Y ANONİM ŞİRKETİNİN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL GÜNDEMİ

Y AŞ (Noter Onayı)

Karar No : 7

Karar Tarihi : 16.11.2002

Hazır Bulunanlar : K. A. (Yönetim Kurulu Başkanı)

L. G.(Yönetim Kurulu Üyesi)

M. B. (Yönetim Kurulu Üyesi)

Gündem : X AŞ'ye TTK ve KVK hükümlerine göre devir olunması

Karar : Havaalanı yolu No:16 Akyurt/Ankara adresinde bulunan Ankara Ticaret Sicil Memurluğuna ... numarasıyla kayıtlı X AŞ'ye TTK ve KVK'nun ilgili hükümlerine göre aktif ve pasifiyle tüm hak ve vecibeleri Y AŞ'nin devretme yoluyla birleşmesi ve bu konuda 23.11.2002 günü saat 16:00 da Nergis Caddesi 11. Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde aşağıda tespit edilen gündemi görüşmek üzere Olağanüstü Genel Kurul yapılmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

Olağanüstü Genel Kurul Gündemi:

1. Toplantının açılması ve başkanlık divanın seçilmesi
2. Tutanakların imzalanması konusunda başkanlık divanına yetki verilmesi
3. X AŞ'ye TTK ve KVK hükümlerine göre aktif ve pasifiyle ve tüm hak ve vecibeleri ile devir etme yoluyla birleşilmesi konusunda karar alınması ve birleşme sözleşmesinin hazırlanması, imzası konusunda Yönetim Kuruluna yetki verilmesi.

4. Dilekler ve kapanış.

Başkan

K. A.

(İmza)

Üye

L. G.

(İmza)

Üye

M. B.

(İmza)

EK-4: Y ANONİM ŞİRKETİNİN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TUTANAĞI

23.11.2002 TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TUTANAĞI

Y AŞ'nin olağanüstü genel kurul toplantısı 23.11.2002 günü saat 16:00 da Nergis Caddesi 11. Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 23.11.2002 tarih ve ... sayılı yazılarıyla görevlendirilen Bakanlık Komiseri A.B. gözetiminde yapılmıştır.

Toplantıya ait davet, nama yazılı pay sahipleri ile önceden hisse senedi tevdi ederek adresine bildiren hamiline yazılı pay sahiplerine taahhütlü mektupla, toplantı gün ve gündemin bildirilmesi suretiyle süresi içinde yapılmıştır.

Hazırın cetvellerin tatbikinden, şirketin toplam 500.000.000.000 TL'lik sermayesine tekabül eden 50.000 adet hisseden 500.000.000.000 TL'lik sermayeye karşılık 50.000 adet hissenin vekaleten, toplantıda temsil edildiğinin ve böylece gerek kanun ve gerekse ana sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının mevcut olduğunun anlaşılması üzerine toplantı E.A. tarafından açılarak gündemin görüşülmesine geçilmiştir.

1. Divan Başkanlığına E.A., oy toplayıcılığına U.K. ve katipliğe S.Y.'nin seçilmeleri teklif edildi. Teklif oybirliği ile kabul edildi.

2. Gündemin 2.maddesi gereğince, tutanakların imzalanması konusunda E.A. Akın tarafından yetki istenerek, başkanlık divanına yetki verilmesi oy birliği ile kabul edildi.

3. Gündemin 3. maddesi gereğince şirketimizin X AŞ'ye TTK 451. maddesi ve KVK 37-39. maddeleri uyarınca tasfiyesiz infisah yoluyla bütün aktif ve pasifleriyle birlikte külli halefiyet yoluyla devir edilmesi suretiyle birleşmesine ve birleşme ile ilgili birleşme sözleşmesi ve devir beyannamelerinin hazırlanması ve imzası konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

4. Dileklerde söz alan olmadı. Gündemde başka bir madde kalmadığından, toplantı kapatıldı.

Yukarıdaki kararlar ittifakla alınmış olup, iş bu tutanak mahallinde tanzim ve imza edilmiştir.

Sanayi ve Ticaret	Divan Başkanı	Oy Toplayıcı	Katip
Bak. Komiseri	E. A.	U. K.	S.Y.
A.B. (imza)	(imza)	(imza)	(imza)

Y AŞ Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Hazırun Cetveli (1. GENEL KURUL)

Y A.Ş.						
23.11.2002 TARİHİNDE YAPILAN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI HAZİRUN CETVELİ						
PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI	İKAMETGAH ADRESİ	SERMAYE TUTARI	HİSSE ADEDİ	TEMSİL SEKLİ	TEMSİLCİNİN ADI SOYADI	İMZA
K. A.	BİLKENT I/C3 4D BİLKENT ANKARA	450.000.000.000	45.000	VEKALETEN	E. A.	
L. G.	BİLKENT I/C3 4E BİLKENT ANKARA	35.000.000.000	3.500	VEKALETEN	E. A.	
M. B.	KADİR PAŞA CD. 23/5 S. EVLERİ/ANK.	5.000.000.000	500	VEKALETEN	E. A.	
Ç. A.	BİLKENT I/C3 4D BİLKENT ANKARA	5.000.000.000	500	VEKALETEN	U. K.	
E. G.	EMEK MAH. 71.SOK. 20/3 EMEK/ANK.	5.000.000.000	500	VEKALETEN	U. K.	
TOPLAM		500.000.000.000	50.000			

SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI DİVAN BAŞKANI
KOMİSERİ E. A. (İMZA)
A. B. (İMZA)

OY TOPLAYICI KATİP
U. K. (İMZA) S. Y. (İMZA)

ŞİRKETİN SERMAYESİ	500.000.000.000
TOPLAM HİSSE ADEDİ	50.000
ASGARİ TOPLANTI NİSABI	
MEVCUT TOPLANTI NİSABI	% 100
ASALETEN	-.-
VEKALETEN	% 100

HAZİRUN CETVELİNDE GÖSTERİLEN ORTAKLIK VE SERMAYE YAPSISI ŞİRKETİN PAY DEFTERİNE VE KATITLARA UYGUNDUR

YÖNETİM KURULU (İMZA)

**EK-5: Y ANONİM ŞİRKETİNİN TİCARET SİCİL
MEMURLUĞU'NA YAPTIĞI BAŞVURU**

**TİCARET SİCİL MEMURLUĞU'NA
ANKARA**

Memurluğumuzun ... sicil numarasında kayıtlı şirketimizin 23.11.2002 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul evrakları ekte sunulmuştur.

Genel Kurulun tescili için gerekli işlemin yapılmasını arz ederiz.,

Saygılarımızla.

(Y AŞ Kaşe ve İmza)

Ekler:

1. Genel kurul toplantı tutanağı
2. Hazirun cetveli
3. Gündem
4. Hükümet komiseri görevlendirme yazısı
5. Genel kurula davet yazıları
6. Son ticaret sicil gazetesi

EK- 6: X ANONİM ŞİRKETİNİN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURULU GÜNDEMİ

X AŞ (Noter Onayı)

Karar No : 9

Karar Tarihi : 16.11.2002

Hazır Bulunanlar : N. Ç. (Başkan)

K. S. (Başkan Yardımcısı)

Ç. S. (Yönetim Kurulu Üyesi)

Y. Ö. (Yönetim Kurulu Üyesi)

K. D. (Yönetim Kurulu Üyesi)

Gündem : Y AŞ'nin TTK ve KVK hükümlerine göre devir alınması

Karar : Sarıcan Sok. No:11 İskitler / Ankara adresinde bulunan Ankara Ticaret Sicil Memurluğuna ... sicil numarasıyla kayıtlı Y AŞ'nin TTK ve KVK'nun ilgili hükümlerine göre aktif ve pasifiyle tüm hak ve vecibeleri devir alma yoluyla birleşmesi ve bu konuda 23.11.2002 günü saat 15:30 da Nergis Caddesi 11. Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde aşağıda tespit edilen gündemi görüşmek üzere Olağanüstü Genel Kurul yapılmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL GÜNDEMİ:

1. Toplantının açılması ve başkanlık divanın seçilmesi
2. Tutanakların imzalanması konusunda başkanlık divanına yetki verilmesi
3. X AŞ'ye TTK ve KVK hükümlerine göre aktif ve pasifiyle ve tüm hak ve vecibeleri ile devir etme yoluyla birleşilmesi konusunda karar alınması ve birleşme sözleşmesinin hazırlanması, imzası konusunda Yönetim Kuruluna yetki verilmesi.

4. Dilekler ve kapanış.

Başkan

Başkan Yardımcısı

N. Ç. (İmza)

K. S. (İmza)

Üye

Üye

Üye

Ç.S. (İmza)

Y. Ö. (İmza)

K. D. (İmza)

EK-7: X ANONİM ŞİRKETİNİN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURULDA TEMSİLCİ BULUNDURMASI İÇİN SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI'NA YAPTIĞI BAŞVURU

**T.C. SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

ANKARA

Şirketimizin olağanüstü genel kurul toplantısı 23.12.2002 günü saat 15:30 da Nergis Caddesi 11 Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde yapılacaktır.

Söz konusu toplantıya Sanayi ve Ticaret Bakanlığını temsilen komiser görevlendirilmesini arz ederiz.

Saygılarımla,
(Kaşe ve İmza)

Şirketin Adresi :
Telefon Numarası :
Ticaret Sicil Numarası :

Ekler:

1. Genel Kurul toplantıya çağrı kararı
2. Gündem
3. Komiser ücretinin yatırıldığına dair banka dekontu
4. Dilekçeyi imzalayanın imza sirküleri
5. Genel kurulu toplantıya çağıran organın göreve seçildiklerini gösterir Ticaret Sicil Gazetesi

EK-8: X ANONİM ŞİRKETİNİN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TUTANAĞI

23.11.2002 TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TUTANAĞI

X AŞ'nin olağanüstü genel kurul toplantısı 23.11.2002 günü saat 15:30 da Nergis Caddesi 11 Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 23.11.2002 tarih ve ... sayılı yazılarıyla görevlendirilen Bakanlık Komiseri A.B. gözetiminde yapılmıştır.

Toplantıya ait davet, nama yazılı pay sahipleri ile önceden hisse senedi tevdi ederek adresine bildiren hamiline yazılı pay sahiplerine taahhütlü mektupla, toplantı gün ve gündemin bildirilmesi suretiyle süresi içinde yapılmıştır.

Hazırın cetvellerin tatbikinden, şirketin toplam 2.090.490.965.000-TL'lik sermayesine tekabül hissenin toplantıda vekaleten temsil edildiğinin ve böylece gerek kanun ve gerekse ana sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının mevcut olduğunun anlaşılması üzerine toplantı E.A. tarafından açılarak gündemin görüşülmesine geçilmiştir.

1. Divan Başkanlığına E.A. oy toplayıcılığına U.K. ve katipliğe S.Y.'nin seçilmeleri teklif edildi. Teklif oybirliği ile kabul edildi.

2. Gündemin 2.maddesi gereğince, tutanakların imzalanması konusunda E. A. tarafından yetki istenerek, başkanlık divanına yetki verilmesi oy birliği ile kabul edildi.

3. Gündemin 3. maddesi gereğince şirketimizin X AŞ'nin TTK 451. maddesi ve KVK 37-39. maddeleri uyarınca tasfiyesiz infisah yoluyla bütün aktif ve pasifleriyle birlikte külli halefiyet yoluyla devir edilmesi suretiyle birleşmesine ve birleşme ile ilgili birleşme sözleşmesi ve devir beyannamelerinin hazırlanması ve imzası konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

4. Dileklerde söz alan olmadı. Gündemde başka bir madde kalmadığından, toplantı kapatıldı.

Yukarıdaki kararlar ittifakla alınmış olup, iş bu tutanak mahallinde tanzim ve imza edilmiştir.

Sanayi ve Ticaret	Divan Başkanı	Oy Toplayıcı	Katip
Bakanlık Komiseri	E. A.	U. K.	S. Y.
A. B. (imza)	(imza)	(imza)	(imza)

X AŞ Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Hazırun Cetveli (1. GENEL KURUL)

X A.Ş.						
23.11.2002 TARİHİNDE YAPILAN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI HAZİRUN CETVELİ						
<i>PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI</i>	<i>İKAMETGAH ADRESİ</i>	<i>SERMAYE TUTARI</i>	<i>HİSSE ADEDİ</i>	TEMSİL SEKLİ	<i>TEMSİLCİNİN ADI SOYADI</i>	<i>İMZA</i>
N. Ç.	KİRAZ SOK. NO:76 ÇANKAYA/ANK.	1.881.441.868.500	4.500	VEKALETEN	E. A.	
K. S.	3.CADDE NO:16 B. EVLER ANKARA	146.334.367.550	350	VEKALETEN	E. A.	
Ç. S.	N. EKİNCİ SOK 7/11 A. AYRANCI/ANK	20.904.909.650	50	VEKALETEN	E. A.	
K. A.	BİLKENT I/C3 4D BİLKENT ANKARA	20.904.909.650	50	VEKALETEN	U. K.	
E. G.	EMEK MAH. 71.SOK. 20/3 EMEK/ANK.	20.904.909.650	50	VEKALETEN	U. K.	
TOPLAM		2.090.490.965.000	5.000			

SANAYİ VE TİCARET BAKANIĞI
KOMİSERİ
A. B. (İMZA)

DİVAN BAŞKANI
E. A. (İMZA)

OY TOPLAYICI
U. K. (İMZA)

KATİP
S. Y. (İMZA)

ŞİRKETİN SERMAYESİ	2.090.490.965.000
TOPLAM HİSSE ADEDİ	5.000
ASGARİ TOPLANTI NİSABI	
MEVCUT TOPLANTI NİSABI	% 100
ASALETEN	-.-
VEKALETEN	% 100

HAZİRUN CETVELİNDE GÖSTERİLEN ORTAKLIK VE SERMAYE YAPSISI ŞİRKETİN PAY DEFTERİNE VE KATITLARA UYGUNDUR

YÖNETİM KURULU (İMZA)

**EK-9: X AŞ'NİN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISININ
TİCARET SİCİLİNE BİLDİRİLMESİ**

TİCARET SİCİL MEMURLUĞU'NA

ANKARA

Memurluğumuzun ... sicil numarasında kayıtlı şirketimizin 23.11.2002 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul evrakları ekte sunulmuştur.

Genel Kurulun tescili için gerekli işlemin yapılmasını arz ederiz.,

Saygılarımızla.

(X AŞ Kaşe ve İmza)

Ekler:

1. Genel kurul toplantı tutanağı
2. Hazirun cetveli
2. Gündem
3. Hükümet komiseri görevlendirme yazısı
4. Genel kurula davet yazıları
5. Son ticaret sicil gazetesi

EK-10: BİRLEŞME SÖZLEŞMESİ

İşbu sözleşme aşağıda unvanları ve adresleri ile Ticaret Sicil numaralı yazılı devralan şirketle devreden şirketin arasında bu şirketin devir yoluyla birleşmesi konusunda akdedilmiştir.

DEVİR ALAN: X AŞ

Havalanı yolu No:16 Akyurt/Ankara

Ankara Ticaret Sicil Memurluğu Tarih ve No: 11.06.1997 / ...

DEVİR EDEN: Y AŞ

Sarıcan Sok. No:11 İskitler / Ankara

Ankara Ticaret Sicil Memurluğu Tarih ve No: 25.06.1997 / ...

DEVİR ŞARTLARI :

1. Devir alan şirket devir olunacak şirketin 05.12.2002 tarihi itibariyle bütün aktif ve pasifiyle devir alacaktır. Bu tarih itibariyle devir olunacak şirket Türk Ticaret Kanunu'nun 451 ve diğer ilgili maddeleri hükümlerine göre uygun olarak birleşmek suretiyle tasfiyesiz infisah etmiş olacaktır.

2. İş bu birleşme mukavelesinde Türk Ticaret Kanunu'nun birleşme ve devir almayı nizam altına alan 451. maddesi hükmü dikkate alınacaktır.

3. İşbu birleşme mukavelesinde 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun kurumların devir muamelelerini düzenleyen 37, 38 ve 39. maddeleri ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun istisnalarla ilgili 17. maddesinin 40. bendi hükümleri dikkate alınacaktır.

4. Devir olunacak şirketin sermayesi 500.000.000.000.-TL olup, bu sermayenin tamamı ödenmiştir. Devralan şirkete ait ve devir olunacak şirketin ortaklarının ortaklık nispetleri aynı olması nedeniyle sadece devir olan sermaye kadar sermaye artışı yapılacak ve devir alan şirketin ortaklarına hisseleri oranında hisse verilecektir.

5. Devir olunan şirket ile devir alan şirket müştereken imzalayacakları bir devir beyannamesini birleşme tarihinden itibaren en geç 15 gün içerisinde devreden

şirketin bağlı bulunduğu vergi dairesi verecekler ve bu beyannameye devir bilançosunu bağlayacaklardır.

6. Devir alan şirket devir olan şirketin tahakkuk etmiş ve edecek borçlarını ödeyecek ve diğer vecibelerini yerine getirecektir.

7. Devir olan şirketin borçlarına karşı, devir olan şirketin ortakları teminat, garanti ve kefalet vermiş iseler, bu teminat garanti ve kefaletler ödeninceye kadar kalkmayacaktır.

8. Devir alan şirketin yetkilileri Türk Ticaret Kanunu'nun 445. maddesinin ilk fıkrası hükmüne uygun olarak devir olan şirketin alacaklarını devirden haberdar edecektir.

9. Devir alan şirket ile devir olan şirketin yetkilileri işbu mukavelenin gerçekleşmesi için birbirlerine yardım edeceklerdir.

10. İşbu mukaveleden doğacak anlaşmazlıklar tahkim kurulu ile çözülecektir.

İşbu birleşme mukavelesi 10 madde olarak tanzim edilmiş, okunan münderacatında mutabık kalınması sureti ile taraflarca 02.12.2002 tarihinde imza altına alınmıştır.

DEVİR OLAN ŞİRKET
Y AŞ (Kaşe ve İmza)

DEVİR ALAN ŞİRKET
X AŞ (Kaşe ve İmza)

**EK-11: X ANONİM ŞİRKETİNİN Y ANONİM ŞİRKETİNE AİT
BORÇLARI ÖDEMEYİ KABUL ETMESİ**

Türk Ticaret Kanunu'nun 451. ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37-39. maddeleri dairesince birleşilmesi konusunda ortaklar kurullarımızın vermiş olduğu kararlara dayanılarak birleşmelerine teşebbüs edilmiş bulunan Ankara Ticaret Sicil Müdürlüğü'nün 11.06.1997 tarih ve ... sayısında müseccel merkezi Havalanı yolu No:16 Akyurt/Ankara adresinde olan **X AŞ** ile Ankara Ticaret Sicil Memurluğu'nun 25.06.1997 tarih ve ... sayısında müseccel ve merkezi Sarıcan Sok. No:11 İskitler/Ankara adresinde bulunan **Y AŞ** ilan olunan 05.12.2002 tarihli birleşme müstenidi ara bilançolarında görülen şirket borçlarının, tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarının ve diğer vecibelerinin söz konusu birleşmenin şirketler ortaklar kurulunca onaylanıp yürürlüğe girmesi halinde, alacaklılara yapılmış anlaşma şartları ve Türk Ticaret Kanunu ile diğer ilgili mevzuat hükümleri uyarınca birleşilen şirket **X AŞ** tarafından ödeneceğini beyan ederiz.

DEVİR OLAN ŞİRKET

Y AŞ (Kaşe ve İmza)

DEVİR ALAN ŞİRKET

X AŞ (Kaşe ve İmza)

**EK-12: Y ANONİM ŞİRKETİNİN MAL VARLIKLARININ TESPİTİ
İÇİN MAHKEME KARARI**

ESAS NO:

KARAR NO:

Türk Ulusu Adına Yargılama Yapmaya ve Hüküm Vermeye Yetkili Ankara
Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 11.12.2002 Günü Verdiği Tespit Kararı;

BAŞKAN :

ÜYE :

ÜYE :

KATİP :

ÖZVARLIK TESPİTİ İSTEYEN : X AŞ

VEKİLİ : Av D.B.

KARŞI TARAF : HASIMSIZ

Tesbit isteyen Mahkememize verdiği 10.12.2002 tarihli dilekçe ile; müvekkili şirket ile Y AŞ'nin birleşmesi yoluna gidildiğini ileri sürerek Bakanlıktan alınacak izin ile ilgili olarak Y AŞ'nin öz varlığının tespitine karar verilmesini istemiştir.

Dilekçe eki bilanço incelendi gereği görüşülüp düşünüldü.

Karar: Yukarıda Açıklanan Nedenlerle;

1. İstemin kabulü ile; talebin öz sermaye tespiti olması, bunun ise defter kayıt ve belgeler üzerinde yapılması mümkün bulunduğu, ayrıca usul ekonomisi de dikkate alınarak mahallinde Mahkeme heyeti ile tespit yapılmasına yer olmadığına,

2. Taleple ilgili olarak tespit isteyeninin defter, belge ve kayıtları üzerinde bilirkişilerce inceleme yapılması için yetki verilmesine,

3. Talep konusunda mali müşavir C. N., hukukçu H. H. ve Yazı işleri müdürü H. A.'nın H.U.M.K.'nın 276. maddesi uyarınca bilirkişi olarak seçilmesine,

4. Bilirkişiler için 125.000.000,-TL x 3 = 375.000.000,-TL'nin 5 gün içinde Mahkemeler Veznesine'ne depo edilmesine,

5. Bilirkişilerin raporlarını üç örnek halinde hazırlayıp Mahkemeye sunmaları için H.U.M.K.'nın 281/2. maddesi gereğince 10 günlük süre verilmesine,

6. Bilirkişilerin raporlarını sunmalarında ücretlerin kendilerine ödenmesine,

7. Raporların ilgisine tebliğine,

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda oy birliği ile karar verildi.

BAŞKAN
(İmza Mühür)

ÜYE
(İmza)

ÜYE
(İmza)

KATİP
(İmza)

**EK-13: Y ANONİM ŞİRKETİNİN DEĞERİNİN BİLİRKİŞİ
KURULU RAPORU TARAFINDAN TESPİTİ**

**BİLİRKİŞİ KURULU RAPORU
ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ'NE**

ANKARA

DOSYA NO :
TESPİT İSTEYEN : X AŞ
VEKİLİ : Av D.B.
KARŞI TARAF : Hasımsız
TESPİT KONUSU : Özvarlık Tesbiti

İSTEM:

Tesbit isteyen X AŞ vekili 16.12.2002 tarihli dilekçesinde Havalanı yolu No:16 Akyurt/Ankara adresinde bulunan X AŞ ile Sarıcan Sok. No:11 İskitler/Ankara adresinde bulunan Y AŞ'nin birleşmesi kararı alındığını ve müvekkil şirketin bünyesine Y AŞ'nin katıldığını, alınacak izin ile ilgili olarak Y AŞ'nin özsermayesinin tespit edilmesi istenmiştir.

İNCELENEN BELGELER:

- 15.12.2002 tarihli Ayrıntılı Bilanço,
- Şirketin Pursaklar Noterliğinde 18.12.2001 tarih ve ... no ile tasdikli 2002 yılı Yevmiye Defteri.

31.12.2002 TARİHLİ Y ANONİM ŞİRKETİ BİLANÇOSU

AKTİF		PASİF	
Kasa	9.335.744	Satıcılar	34.964.646.722
Alıcılar	6.083.461.925	Öden. Vergi ve F.	76.306.523.707
D. Çeşitli Alacaklar	5.374.284.115.768	Ö. Sos. Güv. K.	28.520.737.500
V. Sipariş Avansları	55.209.003.709	Diğer KDV	76.500.000.000
Devreden KDV	5.192.250.000	Banka Kredileri	4.796.950.652.339
Peşin Öd. Vergi ve F.	549.428.575	Sermaye	500.000.000.000
Arazi ve Arsalar	766.052.945.511	MDV Yen. D. A.	1.971.062.454.782
Binalar	1.482.506.239.116	Geçmiş Yıl Karları	376.652.700.937
Taşıtlar	59.624.504.729	Dönem Net Karı	3.574.019.622
Demirbaşlar	78.472.452.417		
Birikmiş Amor. (-)	-39.952.001.885		
Diğer KDV	76.500.000.000		
AKTİF TOPLAMI: 7.864.531.735.609		PASİF TOPLAMI: 7.864.531.735.609	

İNCELEME SONUCU

Tespit isteyen Y A.Ş.'nin özvarlık değeri aşağıda hesaplandığı üzere 2.851.289.175.341 TL'dir.

A) AKTİFLER YOLUYLA:

Aktif Toplamı	7.864.531.735.609 TL
Pasifte Borç	5.013.242.560.268 TL
Özkaynak	2.851.289.175.341 TL

B) ANALİTİK YOLLA:

Sermaye	500.000.000.000 TL
MDV Yen. D. A.	1.971.062.454.782 TL
Geçmiş Yıl Karları	376.652.700.937 TL
Dönem Net Karı	3.574.019.622 TL
Özkaynak	2.851.289.175.341 TL

Sonuçta Y Anonim Şirketinin 31.12.2002 tarihli ayrıntılı bilançosuna göre özkaynakları toplamının 2.851.289.175.341 TL olduğu görüşü ile işbu rapor saygıyla arz olunur.

(Bilirkişilerin İmzaları)

EK-14: Y ANONİM ŞİRKETİNİN II. OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TUTANAĞI

10.12.2002 TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TUTANAĞI

Y AŞ'nin olağanüstü genel kurul toplantısı 10.12.2002 günü saat 14.30 da Nergis Caddesi 11 Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 10.12.2002 tarih ve ... sayılı yazılarıyla görevlendirilen Bakanlık Komiseri S. K. gözetiminde yapılmıştır.

Toplantıya ait davet, nama yazılı pay sahipleri ile önceden hisse senedi tevdi ederek adresine bildiren hamiline yazılı pay sahiplerine taahhütlü mektupla, toplantı gün ve gündemin bildirilmesi suretiyle süresi içinde yapılmıştır.

Hazırın cetvellerin tatbikinden, şirketin toplam 500.000.000.000 TL'lik sermayesine tekabül eden 50.000 adet hisseden 500.000.000.000 TL'lik sermayeye karşılık 50.000 adet hissenin vekaleten, toplantıda temsil edildiğinin ve böylece gerek kanun ve gerekse ana sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının mevcut olduğunun anlaşılması üzerine toplantı E.A. tarafından açılarak gündemin görüşülmesine geçilmiştir.

1. Divan Başkanlığına E.A., oy toplayıcılığına U.K. ve katipliğe S.Y.'nin seçilmeleri teklif edildi. Teklif oybirliği ile kabul edildi.
2. Gündemin 2. maddesi gereğince, tutanakların imzalanması konusunda E.A. tarafından yetki istenerek, başkanlık divanına yetki verilmesi oy birliği ile kabul edildi.
3. 10.02.2002 tarihinde X AŞ ile beraberce imzalanan ve her iki şirketin Yönetim Kurullarınca imzalanan ve olağanüstü toplantı tutanağı ekli Birleşme Sözleşmesinin onaylanmasına oy birliği ile karar verildi.
4. Gündemin 3. maddesinde onaylanan birleşme sözleşmesi hükümlerine göre şirketimizin X AŞ'ye TTK 451. maddesi ve KVK 37-39. maddeleri uyarınca

tasfiyesiz infisah yoluyla bütün aktif ve pasifleriyle birlikte külli halefiyet yoluyla devir edilmesi suretiyle birleşmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

5. Şirketimize ait özvarlık hesaplanması esas alınan 05.12.2002 tarihli bilançonun onaylanmasına ve Ticaret Sicil Gazetesinde ilanına oybirliği ile karar verildi.
6. Y AŞ ile beraber hazırlanan ve her iki şirketin Yönetim Kurullarınca imzalanan Borç Ödeme Beyannamesinin ilanına oybirliği ile karar verildi.
7. Dileklerde söz alan olmadı. Gündemde başka bir madde kalmadığından, toplantı kapatıldı.

Yukarıdaki kararlar ittifakla alınmış olup, iş bu tutanak mahallinde tanzim ve imza edilmiştir.

Sanayi ve Ticaret	Divan Başkanı	Oy Toplayıcı	Katip
Bak. Komiseri	E. A.	U. K.	S. Y.
S. K. (imza)	(imza)	(imza)	(imza)

Y AŞ Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Hazırun Cetveli (2. GENEL KURUL)

Y A.Ş.						
10.12.2002 TARİHİNDE YAPILAN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI HAZİRUN CETVELİ						
<i>PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI</i>	<i>İKAMETGAH ADRESİ</i>	<i>SERMAYE TUTARI</i>	<i>HİSSE ADEDİ</i>	<i>TEMSİL SEKLİ</i>	<i>TEMSİLCİNİN ADI SOYADI</i>	<i>İMZA</i>
K. A.	BİLKENT I/C3 4D BİLKENT ANKARA	450.000.000.000	45.000	VEKALETEN	E. A.	
L. G.	BİLKENT I/C3 4E BİLKENT ANKARA	35.000.000.000	3.500	VEKALETEN	E. A.	
M. B.	KADİR PAŞA CD. 23/5 S. EVLERİ/ANK.	5.000.000.000	500	VEKALETEN	E. A.	
Ç. A.	BİLKENT I/C3 4D BİLKENT ANKARA	5.000.000.000	500	VEKALETEN	U. K.	
E. G.	EMEK MAH. 71.SOK. 20/3 EMEK/ANK.	5.000.000.000	500	VEKALETEN	U. K.	
TOPLAM		500.000.000.000	50.000			

SANAYİ VE TİCARET BAKANIĞI
KOMİSERİ
S. K. (İMZA)

DİVAN BAŞKANI
E. A. (İMZA)

OY TOPLAYICI
U. K. (İMZA)

KATİP
S. Y. (İMZA)

ŞİRKETİN SERMAYESİ	500.000.000.000
TOPLAM HİSSE ADEDİ	50.000
ASGARİ TOPLANTI NİSABI	
MEVCUT TOPLANTI NİSABI	% 100
ASALETEN	.-
VEKALETEN	% 100

HAZİRUN CETVELİNDE GÖSTERİLEN ORTAKLIK VE SERMAYE YAPSISI ŞİRKETİN PAY DEFTERİNE VE KATITLARA
UYGUNDUR

YÖNETİM KURULU (İMZA)

**EK-15: Y AŞ'NİN II. OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL
TOPLANTISININ TİCARET SİCİLİNE BİLDİRİLMESİ**

TİCARET SİCİL MEMURLUĞU'NA
ANKARA

Memurluğunuzun ... sicil numarasında kayıtlı şirketimizin 10.12.2002 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul evrakları ekte sunulmuştur.

Genel kurulun tescili için gerekli işlemin yapılmasını arz ederiz.

Saygılarımızla.

Ekler:

1. Genel Kurul Toplantı Tutanağı(Noter Tasdikli)
2. Hazirun Cetveli
3. Sanayi Bakanlığı Görev Belgesi Fotokopisi
4. Devir Beyannamesi (2 Adet)
5. Taahhütname (2 Adet)
6. X AŞ Bilançosu (05.12.2002 tarihli)
7. Y AŞ Bilançosu (05.12.2002 tarihli)
8. Y AŞ Gelir Tablosu (05.12.2002 tarihli)
9. Son Ticaret Sicil Gazetesi

EK-16: X ANONİM ŞİRKETİNİN II. OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TUTANAĞI

10.12.2002 TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTI TUTANAĞI

X AŞ'nin olağanüstü genel kurul toplantısı 10.12.2002 günü saat 15:30 da Nergis Caddesi 11 Sokak 6/1 Cebeci/Ankara adresinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 10.12.2002 tarih ve ... sayılı yazılarıyla görevlendirilen Bakanlık Komiseri A. B. gözetiminde yapılmıştır.

Toplantıya ait davet, nama yazılı pay sahipleri ile önceden hisse senedi tevdi ederek adresine bildiren hamiline yazılı pay sahiplerine taahhütlü mektupla, toplantı gün ve gündemin bildirilmesi suretiyle süresi içinde yapılmıştır.

Hazırın cetvellerin tatbikinden, şirketin toplam 2.090.490.965.000-TL'lik sermayesine tekabül hissenin toplantıda vekaleten temsil edildiğinin ve böylece gerek kanun ve gerekse ana sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının mevcut olduğunun anlaşılması üzerine toplantı E.A. tarafından açılarak gündemin görüşülmesine geçilmiştir.

1. Divan Başkanlığına E.A., oy toplayıcılığına U.K. ve katipliğe S.Y.'nin seçilmeleri teklif edildi. Teklif oybirliği ile kabul edildi.
2. Gündemin 2. maddesi gereğince, tutanakların imzalanması konusunda E.A. tarafından yetki istenerek, başkanlık divanına yetki verilmesi oy birliği ile kabul edildi.
3. 06.12.2002 tarihinde Y AŞ ile beraberce imzalanan ve her iki şirket yönetim kurullarınca imzalanan ve olağanüstü toplantı tutanağına ekli Birleşme Sözleşmesinin onaylanmasına oybirliği ile karar verildi.
4. Gündemin 3. maddesinde onaylayan Birleşme Sözleşmesi hükümlerine göre şirketimizin Y AŞ'yi Türk Ticaret Kanunu 451. Madde ve Kurumlar Vergisi Kanunu 37-39. maddeleri uyarınca tasfiyesiz infisah yoluyla bütün aktif ve

pasifiyle birlikte külli halefiyet yoluyla devir alınması suretiyle birleşmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

5. Şirketimize ait özvarlık hesaplamasına esas alınan 05.12.2002 tarihli bilançonun onaylanmasına ve Ticaret Sicil Gazetesinde ilanına oybirliği ile karar verildi.
6. Y AŞ ile beraber hazırlanan ve her iki şirketin yönetim kurullarınca imzalan Borç Ödeme Beyannamesinin ilanına oybirliği ile karar verildi.
7. Dileklerde söz alan olmadı. Gündemde başka bir madde kalmadığından, toplantı kapatıldı.

Yukarıdaki kararlar ittifakla alınmış olup, iş bu tutanak mahallinde tanzim ve imza edilmiştir.

Sanayi ve Ticaret	Divan Başkanı	Oy Toplayıcı	Katip
Bakanlık Komiseri	E. A.	U. K.	S.Y.
A. B. (imza)	(imza)	(imza)	(imza)

X AŞ Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Hazirun Cetveli (2. GENEL KURUL)

X A.Ş.						
10.12.2002 TARİHİNDE YAPILAN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI HAZİRUN CETVELİ						
<i>PAY SAHİBİNİN ADI SOYADI</i>	<i>İKAMETGAH ADRESİ</i>	<i>SERMAYE TUTARI</i>	<i>HİSSE ADEDİ</i>	<i>TEMSİL SEKLİ</i>	<i>TEMSİLCİNİN ADI SOYADI</i>	<i>İMZA</i>
N. Ç.	KİRAZ SOK. NO:76 ÇANKAYA/ANK.	1.881.441.868.500	4.500	VEKALETEN	E. A.	
K. S.	3.CADDE NO:16 B. EVLER ANKARA	146.334.367.550	350	VEKALETEN	E. A.	
Ç. S.	N. EKİNCİ SOK 7/11 A. AYRANCI/ANK	20.904.909.650	50	VEKALETEN	E. A.	
K. A.	BİLKENT I/C3 4D BİLKENT ANKARA	20.904.909.650	50	VEKALETEN	U. K.	
E. G.	EMEĞ MAH. 71.SOK. 20/3 EMEĞ/ANK.	20.904.909.650	50	VEKALETEN	U. K.	
TOPLAM		2.090.490.965.000	5.000			

SANAYİ VE TİCARET BAKANIĞI
KOMİSERİ
Ş. Y. (İMZA)

DİVAN BAŞKANI
E. A. (İMZA)

OY TOPLAYICI
U. K. (İMZA)

KATİP
S. Y. (İMZA)

ŞİRKETİN SERMAYESİ	2.090.490.965.000
TOPLAM HİSSE ADEDİ	5.000
ASGARİ TOPLANTI NİSABI	
MEVCUT TOPLANTI NİSABI	% 100
ASALETEN	-.-
VEKALETEN	% 100

HAZİRUN CETVELİNDE GÖSTERİLEN ORTAKLIK VE SERMAYE YAPSISI ŞİRKETİN PAY DEFTERİNE VE KATITLARA

UYGUNDUR

YÖNETİM KURULU (İMZA)

**EK-17: X AŞ'NİN II. OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL
TOPLANTISININ TİCARET SİCİLİNE BİLDİRİLMESİ**

TİCARET SİCİL MEMURLUĞU'NA

ANKARA

Memurluğumuzun ... sicil numarasında kayıtlı şirketimizin 10.12.2002 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul evrakları ekte sunulmuştur.

Genel Kurulun tescili için gerekli işlemin yapılmasını arz ederiz.,

Saygılarımızla.

(X AŞ Kaşesi ve İmza)

Ekler:

1. Genel Kurul Toplantı Tutanağı (Noter Tasdikli-2 Adet)
2. Hazirun Cetveli
3. Sanayi Bakanlığı Görev Belgesi Fotokopisi
4. Devir Beyannamesi (2 Adet)
5. Taahhütname (2 Adet)
6. X AŞ Bilançosu (05.12.2002 Tarihli 2 Adet)
6. Y AŞ Bilançosu (05.12.2002 Tarihli 2 Adet)
7. Y AŞ Gelir Tablosu (05.12.2004)
9. Son Ticaret Sicil Gazetesi

**EK-18: Y ANONİM ŞİRKETİNİN TİCARET SİCİLİNDEN
SİLİNMESİ TALEBİYLE VERDİĞİ DİLEKÇE**

12.09.2003

TİCARET SİCİL MEMURLUĞU'NA

ANKARA

Memurluğunuzun ... sicil numarasında kayıtlı şirketimiz 05.12.2002 tarihi itibarıyla Türk Ticaret Kanunu'nun 451. ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37-39. maddeleri gereği tüm aktif ve pasif ile devir olma yoluyla memurluğumuzun ... sicil numarasında kayıtlı X AŞ ile birleşmiştir.

Birleşmeye ilişkin 16.12.2002 tarihli Ticaret Gazetesi ektedir. Birleşme esas bilançoları ticaret sicil gazetesinde yayımlanmış ve ticaret sicilinden kaydın silinmesi için gerekli 3 aylık süre de dolmuş durumdadır.

... sicil numaralı Y AŞ'nin ticaret sicilinden kaydının silinmesi için gereğini arz ederiz.

Saygılarımla,

(Y AŞ Kaşe ve İmza)

EK:

1. Birleşmeye ilişkin Ticaret Sicil Gazetesi

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Devrim Topuz

Sürekli Adresi : Başpınar mah. 199. sok. No:4 Altındağ-Ankara

Doğum Yeri ve Yılı : Ankara 27/05/1979

Yabancı Dili : İngilizce

İlköğretim : 24 Kasım İlköğretim Okulu (1990)

Ortaokul : Aydınlikevler İnönü Lisesi, Ortaokul Kısmı (1993)

Lise : Aydınlikevler İnönü Lisesi (1996)

Lisans : Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü (2001)

Yüksek Lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı (2005)